

ΕΝΘΕΙΣ ΣΥΓΓΡΑΜΜΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

ΤΑΞΗ Ε'

ΣΤΑΘΣ ΚΟΡΑΗ & ΑΘΗΝΑΙ

35

Προβλεπόμενη από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας

Φαυτόματα = ριγίαι μεγάλης ζω.

Παῖα βύρατα = πόσι ἀποσπένει ἀπο

ἐνα βύρα = φρυγίαι = καὶ διορίζονται.

Σύνδετα = ἐὰ βύρατα καὶ ἀποσπένει ἀπο

φρυγίαι ~~καὶ~~ = καὶ ὕδαρ = ὀξυγόρον

ὕδρογονον.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΜΑΥΡΙΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΝ

ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΠΕΜΠΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΑ ΜΙΑΝ ΤΡΙΕΤΙΑΝ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 54410/22-6-50 ἀποφάσεως *Υπουργείου Παιδείας

Ἔκδοσις Τρίτη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΑΤΛΑΝΤΙΔΟΣ,"

ΟΔΟΣ ΚΟΡΑΗ 8 - ΑΘΗΝΑΙ

18956

Σωτήρα Μ. Σακελλαρίου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει τὴν ὑπογραφή τοῦ συγγραφέα καὶ
τὴ σφραγίδα τοῦ ἐκδότη.

Copyright by E. I. E. B.

ΑΘΗΝΑΙ — 1952

Γ Ε Ω Γ Ρ Α Φ Ι Α Τ Ω Ν Η Π Ε Ι Ρ Ω Ν

(ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γεωγραφία λέγεται τὸ μάθημα, ποὺ περιγράφει τὴ Γῆ, δηλ. μελετᾷ καὶ σπουδάζει τὰ διάφορα φαινόμενα, ποὺ συμβαίνουν ἐπάνω σ' αὐτὴ καὶ ἔχουν σχέση μετὸν ἄνθρωπο.

Εἰδικώτερα ἡ Γεωγραφία διαιρεῖται σὲ 4 μέρη.

α) Τὴ Μαθηματικὴ Γεωγραφία, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς Γῆς, τὴ θέση τῆς μέσα στὸ ἡλιακὸ σύστημα, τίς διαστάσεις τῆς, τίς κινήσεις τῆς καὶ τίς συνέπειες αὐτῶν τῶν κινήσεών τῆς, ποὺ εἶναι ἡ ἡμέρα, ἡ νύχτα, οἱ ἐποχὲς τοῦ χρόνου κ.λ.π.

β) Τὴ Φυσικὴ Γεωγραφία, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὴ μορφή τῆς Γῆς, τὸ ἐσωτερικὸν τῆς, τὸ κλίμα καὶ τοὺς φυσικοὺς παράγοντες, θάλασσα, ῥεχούμενα νερά, παγετῶνες, ἡφαίστεια, σεισμοὺς κ.λ.π., ποὺ ἐπιδροῦν καὶ μεταβάλλουν τὴ μορφή τῆς ἐπιφανείας τῆς.

γ) Τὴν Πολιτικὴ Γεωγραφία, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὴ Γῆ, ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. ποὺ ζοῦν περισσότεροὶ ἄνθρωποι, ποῖον πολιτισμὸν ἔχουν κ.λ.π.

καὶ δ) τὴν Οἰκονομικὴ Γεωγραφία, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὰ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ προϊόντα καὶ ὀρυκτὰ τῆς Γῆς, τὸν τρόπο τῆς μεταφορᾶς τῶν σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς, τὰ μεταφορικὰ μέσα καὶ τέλος τίς οἰκονομικὲς σχέσεις μεταξὺ τῶν λαῶν κ.λ.π.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'.

Η ΓΗ

1. Γενική επισκόπηση τῆς Γῆς

Ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἄρχισε νὰ σκέπτεται, μαζί με τὰ πολλὰ ἄλλα ἐρωτήματα, ποὺ τὸν βασάνιζαν, τοῦ γεννήθηκε καὶ τοῦτο: Τί εἶναι, κι ὡς ποῦ φθάνει ἡ Γῆ, πάνω στὴν ὁποία κατοικοῦσε.

Πέρασαν χρόνια, ὥσπου νὰ καταλάβῃ, ὅτι καὶ ἡ Γῆ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πολλὰ οὐράνια σώματα (ἄστρα), ποὺ βλέπομε νὰ λαμπυρίζουν κάθε βράδυ στὸν οὐράνιο θόλο.

Καὶ μάλιστα, νὰ καταλάβῃ, ὅτι τὰ περισσότερα οὐράνια σώματα εἶναι πολὺ μεγαλύτερα ἀπὸ τὴ Γῆ.

Στὴν ἀρχὴ νόμιζε, ὅτι ἡ Γῆ εἶναι ἓνα σῶμα ἐπίπεδο, ποὺ δὲν κινεῖται, ἀλλὰ ὁ ἥλιος γυρίζει γύρω της.

Ἀργότερα ὅμως οἱ ἐπιστήμονες ἀπόδειξαν:

α) Ὅτι ἡ Γῆ δὲν εἶναι ἐπίπεδη, ἀλλὰ στρογγυλὴ σὰν ἓνα πορτοκάλι καὶ μάλιστα πεπιεσμένη στοὺς δύο πόλους καὶ ἐξωγκωμένη στὸν Ἰσημερινό.

β) Ὅτι ἡ Γῆ κινεῖται καὶ ὄχι ὁ ἥλιος καὶ μάλιστα, ὅτι κάνει δυὸ κινήσεις. Μιὰ γύρω στὸν ἄξονά της, σὲ διάστημα μιᾶς ἡμέρας καὶ μιᾶς νύχτας (24 ὥρες) καὶ μιὰ γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιο σ' ἓνα χρόνο (365 ἡμ.).

Οἱ κινήσεις, ποὺ κάνει ἡ Γῆ γύρω στὸν ἑαυτὸ της καὶ στὸν ἥλιο, γίνεται με μεγάλη ταχύτητα καὶ με διεύθυνση ἀπὸ Δυσμὰς πρὸς Ἀνατολὰς.

Αὐτὸ εἶναι εὐκόλο νὰ τὸ καταλάβουμε, ὅταν ταξιδεύουμε μ' αὐτοκίνητο ἢ σιδηρόδρομο καὶ βλέπομε νὰ φεύγουν τὰ γύρω ἀντικείμενα (δέντρα, τόποι, βουνά) πρὸς τὴν ἀντίθετη διεύθυνση, ἐνῶ δὲν κινούνται αὐτά, ἀλλὰ κινούμεθα ἑμεῖς. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ με τὴ Γῆ μας. Αὐτὴ κινεῖται ἀπὸ Δ. πρὸς Α. καὶ μᾶς φαίνεται ὅτι κινεῖται ὁ ἥλιος, ἀντίθετα, ἀπὸ Α. πρὸς Δ.

Στὸ σχολεῖο, στὴν ὑδρόγειο σφαῖρα, ποὺ παρασταίνει σὲ μικρογραφία τὴ Γῆ, θὰ παρατηρήσετε, πῶς εἶναι στὴν πραγματικότητα καὶ διαχωρίζεται σὲ ξηρά καὶ σὲ θάλασσα.

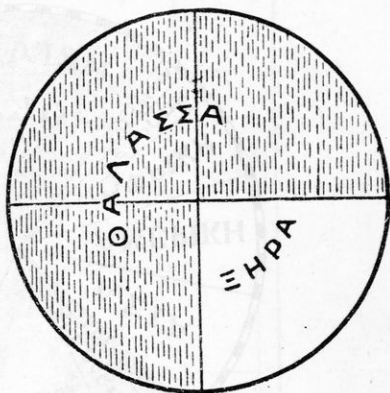
2. Ἡ Ξηρὰ καὶ ἡ Θάλασσα

Ἄλλοτε, πρὶν ἀπὸ ἑκατομῦρια χρόνια, ἡ Γῆ βρισκόταν σὲ *ρευσιτὴ* καὶ *διάπυρη* κατάσταση.

Σιγὰ - σιγὰ ὅμως, ψύχτηκε (κρύωσε) καὶ σκεπάστηκε στὴν ἀρχὴ ὁλόκληρὴ μὲ νερό. Ὅσο ὅμως κρύωνε περισσότερο, τὰ διάφορα ὕλικά (χῶμα, πέτρες, μέταλλα) ἐστεροποιοῦντο μέσα στὸ νερό καὶ σύγχρονα ζάρωναν καὶ σχημάτιζαν προεξοχές καὶ βαθουλώματα.

Τότε, στὰ βαθουλώματα καὶ στὶς ζαρωματιές τραβήχτηκαν τὰ νερά καὶ σχημάτισαν τὴ θάλασσα, οἱ δὲ προεξοχές καὶ τὰ ψηλότερα μέρη ἀποτελέσαν τὴν ξηρά.

Ὅπως βλέπετε καὶ στὴν ὑδρόγειο σφαῖρα τοῦ σχολείου σας, τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, τὰ 3/4, σκεπάζεται ἀπὸ θάλασσα καὶ τὸ λιγώτερο τὸ 1/4 εἶναι ἡ ξηρά. (Εἰκ. 1).

Εἰκ. 1

3. Οἱ Ἕπαιροι

Ἡ ξηρὰ τῆς Γῆς δὲν εἶναι μονοκόμματη καὶ συνεχής, ἀλλὰ διαιρεῖται φυσικὰ σὲ πέντε μεγάλα μέρη ποὺ ὀνομάζονται *ἥπειροι*.

Οἱ πέντε αὐτὲς ἥπειροι, δὲν ἔχουν τὴν ἴδια ἔκταση καὶ εἶναι οἱ ἑξῆς κατὰ σειρά:

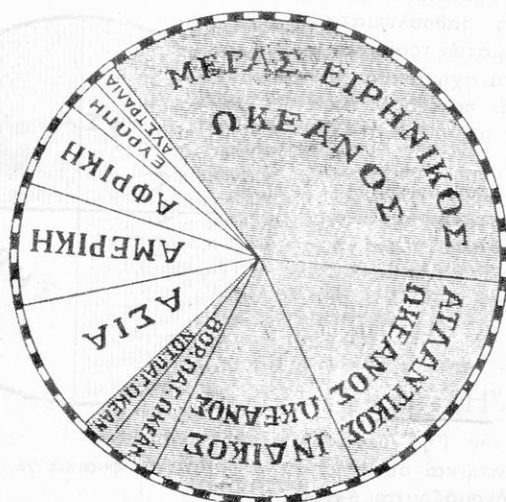
- 1) Ἡ *Ἀσία* μὲ ἔκταση 44.000.000 τετραγ. χιλιόμετρα.
- 2) Ἡ *Ἀμερικὴ* μὲ ἔκταση 42.000.000 τετραγ. χιλιόμετρα.
- 3) Ἡ *Ἀφρική* μὲ ἔκταση 30.000.000 τετραγ. χιλιόμετρα.
- 4) Ἡ *Εὐρώπη* μὲ ἔκταση 11.400.000 τετραγ. χιλιόμετρα.
- 5) Ἡ *Αὐστραλία* ἢ Ὠκεανία μὲ ἔκταση 9.000.000 τετ. χιλμ. (Εἰκ. 2).

Ἐκτος τῶν 5 ἡπείρων ὑπάρχουν καὶ ἀκατοίκητοι χώροι τῶν δύο πόλων τῆς Γῆς, ποὺ σκεπάζονται διαρκῶς μὲ παγετῶνες καὶ ἔχουν ἔκταση ξηρᾶς 13.000.000 τετρ. χιλιόμετρα,

4. Οἱ Ὠκεανοὶ

Μέγεθος καὶ βάθος αὐτῶν. Ὅπως ἡ ξηρά, ἔτσι καὶ ἡ θάλασσα χωρίζεται σὲ πέντε μέρη, ποὺ τὰ ὀνομάζουμε *ὠκεανούς*. Οἱ ὠκεανοὶ δὲν ἔχουν ὅλοι τὸ ἴδιο μέγεθος καὶ κατὰ σειράν εἶναι:

- 1) 'Ο *Ειρηνικός* ή *Μέγας* ωκεανός με έκταση 180.000.000 τετρ. χλμ.
- 2) 'Ο *Ατλαντικός* ωκεανός, που χωρίζει την Ευρώπη και 'Αφρική από την 'Αμερική, με έκταση 100.000.000 τετραγ. χιλιόμετρα.
- 3) 'Ο *Ινδικός* ωκεανός με έκταση 75.000.000 τετραγ. χιλιόμετρα.
- 4) 'Ο *Βόρειος Παγωμένος* ωκεανός και 5) 'Ο *Νότιος Παγωμένος* ωκεανός που ουσιαστικά είναι τμήματα των παραπάνω τριών ωκεανών (Εικ. 2)

Είκ. 2. 'Ωκεανοί και ήπειροι

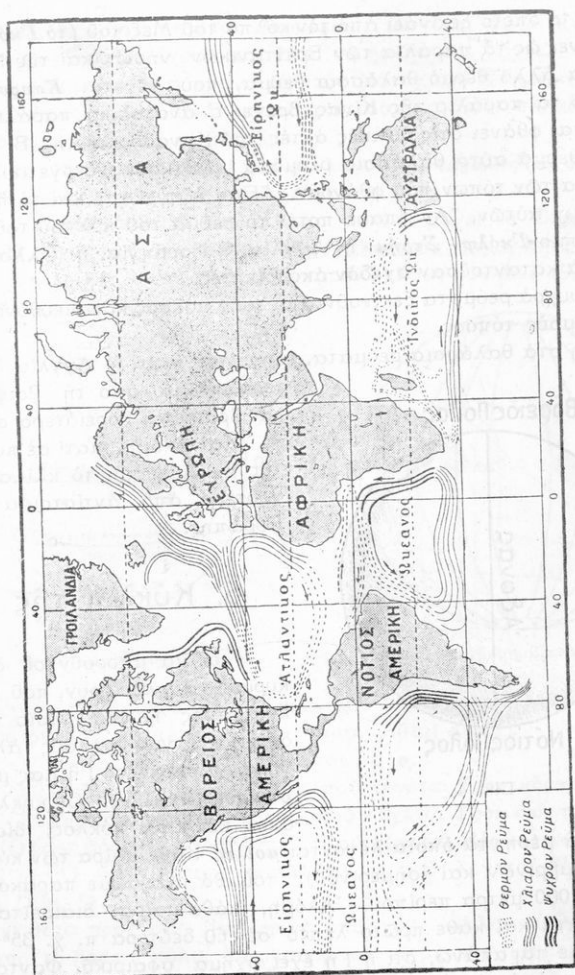
'Εκτός από τούς τρεις ωκεανούς, στη Γή διακρίνομε και μικρότερες θαλάσσιες έκτασεις, που αποτελοῦν μέρος τῶν ωκεανῶν.

Τις μικρότερες αὐτὲς θαλάσσιες ἐκτάσεις τίς ὀνομάζομε *θάλασσες*. Τέτοιες θάλασσες εἶναι: 'Ἡ *Μεσόγειος*, ἡ *Μαύρη θάλασσα*, ἡ *Βαλτική*, ἡ *Ίαπωνική*, ἡ *Καραβαϊκή κ. ἄ.*

Τὸ βάθος τῆς θάλασσας δὲν εἶναι παντοῦ τὸ ἴδιο. Τὸ μεγαλύτερο βάθος βρίσκεται στὸ μεγαλύτερο ὠκεανό, τὸν *Εἰρηνικό* καὶ εἶναι περίπου 11.000 μέτρα.

5. Τὰ Θαλάσσια ρεύματα

'Ἡ θάλασσα δὲν μένει ἀκίνητη. Μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου σχηματίζει ἄλλοτε μικρὰ κι' ἄλλοτε μεγάλα κύματα. Πολλὲς φορές ὅμως, στὴ θάλασσα, ἀπὸ τὴν πνοὴ τῶν θερμῶν ἢ ψυχρῶν ἀνέμων σχηματίζονται μεγάλα *θαλάσσια ρεύματα*, πού εἶναι πραγματικὰ τεράστια ποτάμια, χω-

Εικ. 3. Τα θαλάσσια ρεύματα

ρίς ὄχθες καί κυλοῦν ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος τοῦ ὠκεανοῦ στὸ ἄλλο, μὲ διάφορη ταχύτητα.

Τὰ ρεύματα αὐτὰ ἄλλα εἶναι θερμὰ καὶ ἄλλα ψυχρὰ καὶ γίνονται αἰτία νὰ μεταβληθῇ τὸ κλίμα πολλῶν τόπων.

Ἐνα τέτοιο θερμὸ θαλάσσιο ρεῦμα παρατηρεῖται στὸν Ἀτλαντικὸ

ώκεανό, τὸ ὁποῖο ξεκινάει ἀπὸ τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ (**τὸ Γκόλφ-Στρήμ**) καὶ φθάνει ὡς τὰ παράλια τῶν Βρεττανικῶν νήσων καὶ τῆς Νορβηγίας.

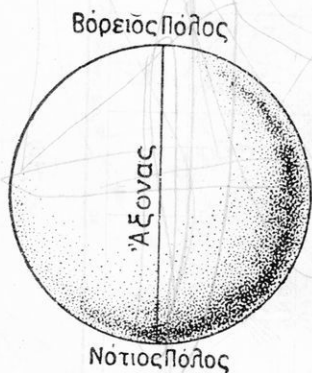
Ἐνα ἄλλο θερμὸ θαλάσσιο ρεῦμα, ποὺ λέγεται **Κουροσίβο**, ξεκινάει ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Κίνας, βρέχει τ' ἀνατολικά παράλια τῆς Ἰαπωνίας καὶ φθάνει στὶς δυτικές ἀκτὲς τοῦ Καναδᾶ καὶ τῆς Β. Ἀμερικής.

Τὰ θερμὰ αὐτὰ θαλάσσια ρεύματα ἐξασκοῦν εὐεργετικὴ ἐπίδραση στὸ κλίμα τῶν τόπων ποὺ φθάνουν. Ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ τὸ ἥπιο κλίμα τῶν τόπων αὐτῶν. Ἄν ἔπαυε ποτὲ τὸ ρεῦμα τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, τὸ περίφημο **Γκόλφ-Στρήμ** ἢ Ἀγγλία, ἢ Νορβηγία, ἢ Ὁλλανδία καὶ ἡ Δανία θὰ καταντοῦσαν σχεδὸν ἀκατοίκητες.

Τὰ ψυχρὰ ρεύματα ξεκινοῦν ἀπὸ τοὺς πόλους καὶ διευθύνονται πρὸς τοὺς θερμοὺς τόπους.

Χάρη στὰ θαλάσσια ρεύματα, ἐξηγεῖται, γιατί ἡ Ἀγγλία ἔχει ἡπιώτερο κλίμα ἀπὸ τὴ Ρουμανία, ἂν καὶ βρίσκεται βορειότερα αὐτῆς,

Καὶ ἀκόμη, γιατί σὲ πολλὰ μέρη τῆς Β. Ἀμερικής τὸ κλίμα εἶναι ψυχρότερο, ἀπὸ ἀντίστοιχα μέρη τῆς Εὐρώπης.

Εἰκ. 4

6. Κύκλοι τῆς Γῆς

Γιὰ νὰ μποροῦν οἱ ἄνθρωποι, κυρίως νὰ γνωρίζουν, ποῦ βρίσκεται ἓνα μέρος ἢ ἓνα πλοῖο ποὺ ταξιδεύει, καὶ γιὰ πολλοὺς ἄλλους λόγους, χώρισαν τὴ Γῆ μας μὲ **φανταστικούς κύκλους**. Οἱ κύκλοι αὐτοί, ὅπως καὶ κάθε κύκλος, διαιροῦνται

σὲ 360 ἴσα μέρη, τὰ ὁποῖα λέγονται **μοῖρες**. Κάθε μοῖρα τῶν κύκλων τῆς Γῆς (μεσημβρινῶν καὶ ἰσημερινοῦ), ποὺ θὰ μιλήσωμε παρακάτω, ἔχει μῆκος 113.000 μέτρα περίπου. Ἀκόμη, κάθε μοῖρα, διαιρεῖται, σὲ 60 πρῶτα λεπτά καὶ κάθε πρῶτο λεπτὸ σὲ 60 δεύτερα π. χ. 35° 20' 30".

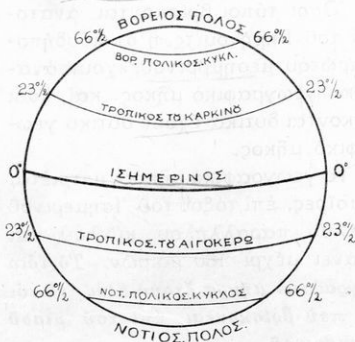
Εἴπαμε παραπάνω, ὅτι ἡ Γῆ ἔχει σχῆμα σφαιρικό. Φανταζόμαστε λοιπόν, ὅτι ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς περνᾷ μιὰ **ὀσητὴ γραμμὴ**, ποὺ τὰ **ἄκρα** τῆς καταλήγουν στοὺς **δύο πόλους**. Τὴ γραμμὴ αὐτὴ τὴν ὀνομάζομε **ἄξονα τῆς Γῆς**, καὶ τὰ σημεῖα, ποὺ τελειώνει, πόλους. Ἔτσι ἔχομε **δύο πόλους**, τὸ **βόρειο** καὶ τὸ **νότιο** (Εἰκ. 4).

Στὴν Ὑδρόγειο σφαῖρα, ποὺ ἔχομε στὸ σχολεῖο μας, παρατηροῦμε ὅτι στὸ μέσο ἀκριβῶς, μεταξύ βορείου καὶ νοτίου **πόλου**, ὑπάρχει ἓνας κύκλος, ποὺ εἶναι καὶ ὁ μεγαλύτερος καὶ χωρίζει τὴ Γῆ σὲ δύο ἡμισφαίρια, στὸ **βόρειο** καὶ στὸ **νότιο**.

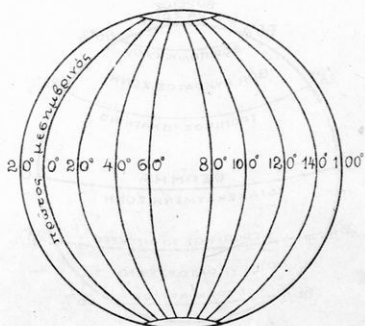
Ὁ κύκλος αὐτὸς λέγεται **Ἰσημερινός**. Λέγεται Ἰσημερινός, γιατί οἱ τόποι γύρω σ' αὐτὸν ἔχουν πάντοτε ἴση ἡμέρα καὶ νύχτα. Ἀκόμη στὴν ὑδρόγαλο σφαῖρα πρὸς Βορρὰν καὶ πρὸς Νότον τοῦ **Ἰσημερινοῦ** παρατηροῦμε κύκλους. Αὐτοὶ εἶναι μικρότεροί του καί, ὅσο πλησιάζουν πρὸς τοὺς πόλους, συνεχῶς μικραίνουν.

Οἱ φανταστικοὶ αὐτοὶ κύκλοι λέγονται **παράλληλοι**, εἶναι 180 καὶ ἀπέχουν μεταξύ τους μιὰ μοίρα. (Εἰκ. 5).

Ἔτσι ὑπάρχουν 90 παράλληλοι κύκλοι μέχρι τὸ Βόρειο πόλο καὶ ἄλλοι 90 μέχρι τὸ Νότιο πόλο. Ὁ μεγαλύτερος παράλληλος κύκλος εἶναι ὁ **Ἰσημερινός**. Ἀπὸ τοὺς 180 παράλληλους κύκλους (90 στὸ βόρειο

Εἰκ. 5. Οἱ παράλληλοι κύκλοι

Εἰκ. 6. Μεσημβρινοὶ κύκλοι

καὶ 90 στὸ νότιο ἡμισφαίριο) διακρίνομε πέντε παραλλήλους κύκλους, πού τοὺς ὀνομάζομε μὲ ἰδιαίτερο ὄνομα. Αὐτοὶ εἶναι :

- α) Ὁ **Ἰσημερινός** πού σημειώνεται μὲ **ο**.
- β) Ὁ 23ος βόρειος παράλληλος, πού λέγεται **Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου**.
- γ) Ὁ 23ος νότιος παράλληλος, πού λέγεται **Τροπικὸς τοῦ Αἰγίου**.
- δ) Ὁ 66ος βόρειος παράλληλος, πού λέγεται **Βόρειος πολικὸς κύκλος**.
- ε) Ὁ 66ος νότιος παράλληλος, πού λέγεται **Νότιος πολικὸς κύκλος**. (Εἰκ. 5).

Ἀντίθετα πρὸς τὸν Ἰσημερινὸ ὑπάρχουν ἄλλοι κύκλοι, πού ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ βόρειο πόλο, διασταυρῶνονται μὲ τὸν Ἰσημερινό, φθάνουν στὸ νότιο πόλο καὶ ἐπιστρέφουν πάλι στὸ βόρειο.

Οἱ κύκλοι αὐτοὶ λέγονται **μεσημβρινοί**. Τὴ Γῇ τὴ διαιροῦμε σὲ 360 τέτοιους φανταστικοὺς κύκλους, πού ὅλοι τους εἶναι ἴσοι. (Εἰκ. 6).

Ὡς πρῶτος μεσημβρινὸς λαμβάνεται ἐκεῖνος, πού περνᾷ ἀπὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖο τοῦ **Γκρηνουίτς** τοῦ Λονδίνου. Μποροῦμε ὅμως νὰ πάρωμε ὡς πρῶτο μεσημβρινὸ καὶ τὸν κύκλο, πού περνᾷ ἀπὸ τὸ ἀστεροσκοπεῖο Ἀθηνῶν. Ὁ πρῶτος μεσημβρινός, στὸ χάρτη, σημειώνεται μὲ ο (Εἰκ. 6)

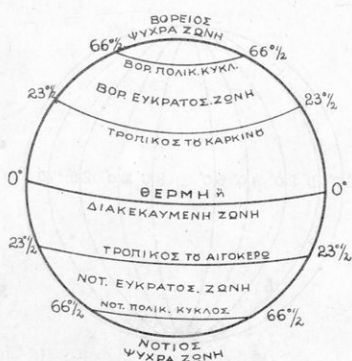
Συγκεφαλαιώνοντας παρατηροῦμε ὅτι τὴ Γῇ τὴ διαιρέσαμε σὲ 180 παραλλήλους κύκλους καὶ σὲ 360 μεσημβρινούς κύκλους.

7. Γεωγραφικό πλάτος καὶ μῆκος

Γεωγραφικὸ πλάτος ἐνὸς τόπου λέγεται ἡ ἀπόσταση τοῦ τόπου αὐτοῦ, ἀπὸ τὸν Ἴσημερινό. Ὅσοι τόποι εἶναι πρὸς τὸ βόρειο ἡμισφαίριο, ἔχουν βόρειο γεωγραφικὸ πλάτος. Ὅσοι εἶναι πρὸς τὸ νότιο ἡμισφαίριο ἔχουν νότιο γεωγραφικὸ πλάτος.

Τὸ Γεωγραφικὸ πλάτος μετρεῖται σὲ μοῖρες, ἐπὶ τόξου μεσημβρινοῦ κύκλου καὶ αὐξάνει μέχρι 90 μοιρῶν.

Γεωγραφικὸ μῆκος ἐνὸς τόπου λέγεται ἡ ἀπόσταση αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ, π.χ. τοῦ Γκρήνουιτς τοῦ Λονδίνου.

Εἰκ. 7. Ζώνες τῆς Γῆς

Ὅσοι τόποι βρίσκονται ἀνατολικά τοῦ Γκρήνουιτς, ἡ ὁποιοδήποτε πρώτου μεσημβρινοῦ, ἔχουν ἀνατολικὸ γεωγραφικὸ μῆκος καί, ὅσοι βρίσκονται δυτικά ἔχουν δυτικὸ γεωγραφικὸ μῆκος.

Τὸ γεωγραφικὸ μῆκος μετρεῖται σὲ μοῖρες, ἐπὶ τόξου τοῦ Ἴσημερινοῦ ἢ ἄλλου παραλλήλου κύκλου καὶ αὐξάνει μέχρι 180 μοιρῶν. **Τὸ ἴδιο γεωγραφικὸ μῆκος ἔχουν ὅλοι οἱ τόποι, ποὺ βρίσκονται ἐπὶ τοῦ μισοῦ μεσημβρινοῦ.**

Στοὺς χάρτες, στὸ δεξιὸ καὶ ἀριστερὸ περιθώριο, ποὺ καταλήγουν οἱ παράλληλοι κύκλοι, ὑπάρχουν ἀ-

ριθμοί, οἱ ὅποιοι δείχνουν τὸ **γεωγραφικὸ πλάτος** τῶν τόπων, ποὺ βρίσκονται ἐπὶ τῶν παραλλήλων κύκλων.

Στὸ ἄνω καὶ κάτω περιθώριο, ποὺ καταλήγουν οἱ μεσημβρινοὶ κύκλοι βρίσκονται ἀριθμοί, ποὺ δείχνουν τὸ **γεωγραφικὸ μῆκος** τῶν τόπων, οἱ ὅποιοι βρίσκονται ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν αὐτῶν.

Παρατηροῦντες ἓνα χάρτη, ἂν ἴδοῦμε ὅτι οἱ ἀριθμοί, ποὺ δείχνουν τὸ γεωγραφικὸ πλάτος αὐξάνουν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, οἱ τόποι αὐτοὶ ἔχουν βόρειο γεωγραφικὸ πλάτος. Ἄν ἴδοῦμε τὸ ἀντίθετο, οἱ τόποι αὐτοὶ ἔχουν νότιο γεωγραφικὸ πλάτος.

Ἄν οἱ ἀριθμοὶ αὐξάνουν ἐκ δεξιῶν πρὸς τ' ἀριστερά, οἱ τόποι ποὺ βρίσκονται στὸ χάρτη, ἔχουν δυτικὸ γεωγραφικὸ μῆκος. Ἄν ἴδοῦμε τὸ ἀντίθετο, οἱ τόποι αὐτοὶ ἔχουν ἀνατολικὸ γεωγραφικὸ μῆκος.

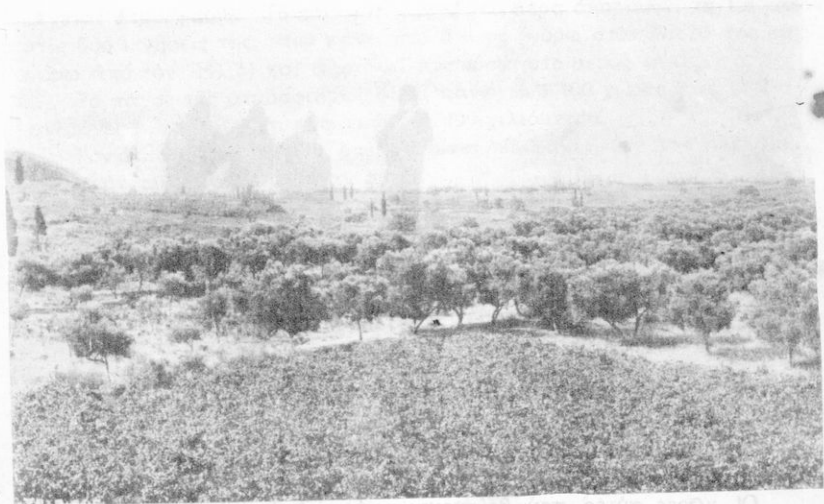
8. Ζώνες τῆς Γῆς

Οἱ δυὸ **τροπικοὶ κύκλοι** καὶ οἱ δυὸ **πολικοί**, διαιροῦν τὴ Γῆ, σὲ 5 μεγάλα μέρη, ποὺ λέγονται **ζώνες τῆς Γῆς** (Εἰκ. 7). Οἱ ζώνες αὐτὲς εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) Ἡ πιὸ μεγάλη, πού βρίσκεται, μεταξύ τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καί τοῦ Τροπικοῦ τοῦ Αἰγόκερω καί πού τή χωρίζει στό μέσο ὁ *Ἰσημερινός*, λέγεται *διακεκρυμμένη* ἢ *θερμή ζώνη*.

Σ' αὐτή τή ζώνη κάνει πάντοτε μεγάλη ζέστη, γιατί οἱ ἀκτίνες τοῦ Ἥλιου πέφτουν σχεδόν κάθετα.

Ἀκόμη πέφτουν πολλές βροχές, ἡ γῆ ἔχει μεγάλη βλάστηση καί γι' αὐτό στά μέρη αὐτά υπάρχουν τά ψηλότερα φυτά καί δένδρα, καί ζοῦν τά μεγαλύτερα ζῶα. Οἱ χώρες πού βρίσκονται σ' αὐτή τή ζώνη λέγονται *τροπικές*. Ἀκόμη οἱ τόποι αὐτοὶ ἔχουν ἴση ἡμέρα καί νύχτα.

Εἰκ. 8 Μεσογειακόν τοπίον

2) Ἀνάμεσα στὸν Τροπικὸ τοῦ Καρκίνου καί στὸ βόρειο πολικὸ κύκλο βρίσκεται ἡ *βόρεια εὐκρατη ζώνη*. (Εἰκ. 8).

3) Ἀνάμεσα στὸν Τροπικὸ τοῦ Αἰγόκερω καί στὸ νότιο πολικὸ κύκλο βρίσκεται ἡ *νότια εὐκρατη ζώνη*.

Καί στὶς δυὸ αὐτὲς εὐκρατες ζῶνες ἡ θερμοκρασία εἶναι κανονική, καί τὸ κλίμα εἶναι τὸ ὠραιότερο καί ὑγιεινότερο γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἀκόμη στὶς ζῶνες αὐτὲς ξεχωρίζουν οἱ τέσσερες ἐποχὲς τοῦ χρόνου, ἡ *ἄνοιξη*, τὸ *καλοκαίρι*, τὸ *φθινόπωρο* καί ὁ *χειμῶνας*.

4) Ἀνάμεσα στὸ βόρειο πολικὸ κύκλο καί στὸ βόρειο πόλο βρίσκεται ἡ *βόρεια κατεψυγμένη ἢ ψυχρὴ ζώνη*. καί

5) Ἀνάμεσα στὸ νότιο πολικὸ κύκλο καὶ τὸ Νότιο πόλο βρίσκεται ἡ **νότια κατεψυγμένη ἢ ψυχρὴ ζώνη**.

Καὶ οἱ δύο αὐτὲς ζῶνες, λίγες ἐβδομάδες τοῦ χρόνου, βλέπουν ἥλιο. Ἐπικρατεῖ ἀδιάκοπος καὶ μακρὺς χειμώνας καὶ γι' αὐτό, ὅλος

Εἶκ. 9. Πολικὸν τοπίον

ὁ τόπος εἶναι σκεπασμένος μὲ πάχους καὶ χιόνια καὶ κάνει πάρα πολὺ κρύο πάντοτε. (Εἶκ. 9).

Ἀκριβῶς στοὺς **πόλους**, ἕξι μῆνες εἶναι συνέχεια ἡμέρα κι ἕξι μῆνες συνέχεια νύχτα.

Οἱ χώρες αὐτές, πού βρίσκονται γύρω ἀπὸ τοὺς δύο πόλους λέγονται **πολικὲς ἢ ἀρκτικές**

Οἱ ζῶνες λοιπὸν τῆς Γῆς εἶναι πέντε :

- 1) Ἡ **διακεκαυμένη**. 2) Ἡ **βόρεια εὐκρατη**. 3) Ἡ **νότια εὐκρατη**. 4) Ἡ **βόρεια κατεψυγμένη** καὶ 5) ἡ **νότια κατεψυγμένη**.

Ἀσκήσεις : 1) Τί λέγεται **Γεωγραφία** καὶ σὲ πόσους κλάδους διαιρεῖται ;

2) Τί εἶναι ἡ **Γῆ** καὶ τί σχῆμα ἔχει ;

3) Πόσοι εἶναι οἱ **παράλληλοι** καὶ πόσοι οἱ **μεσημβρινοὶ κύκλοι**, ποιά ἡ σχέση μεταξύ των ;

4) Τί εἶναι τὸ **γεωγραφικὸ πλάτος** καὶ **μῆκος** ;

5) Τί εἶναι οἱ **ζῶνες τῆ γῆς**, καὶ ποιά ἡ διαφορὰ μεταξύ των ;

6) Τί εἶναι τὰ **θαλάσσια ρεύματα** καὶ γιατί τὰ πλοῖα ἀκολουθοῦν πολλὰς φορές τὸ ρεῦμα των ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

(Πάχος της ατμόσφαιρας — Συστατικά τοῦ ἀέρα)

Ἡ Γῆ περιβάλλεται γύρω-γύρω, ἀπὸ ἓνα αερώδες στρώμα, ποῦ λέγεται **ἀτμόσφαιρα**. Τὸ στρώμα αὐτὸ τοῦ ἀέρα ἀκολουθεῖ τῇ Γῇ καὶ στὶς δυὸ κινήσεις της, ποῦ κάνει στὸ ἄπειρο (γύρω στὸν ἑαυτὸ της καὶ γύρω ἀπὸ τὸν ἥλιο) καὶ ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο μέρος αὐτῆς.

Τὸ πάχος τῆς ατμόσφαιρας εἶναι πάνω ἀπὸ 100 χιλιομ. καὶ οἱ ἐπι-
στήμονες πιστεύουν, ὅτι φθάνει ὡς τὰ 400 χιλιομέτρα.

Τὸν ἀτμοσφαιρικὸ ἀέρα, ἐπειδὴ εἶναι **διαφανής**, δὲν τὸν βλέπομε, ἀλλὰ τὸν αἰσθανόμαστε, ὅταν φυσᾷ.

Ὁ ἀέρας δὲν ἔχει χρῶμα σὲ μικρὲς ποσότητες. Σὲ μεγάλες ὁμως, ἔχει χρῶμα γαλάζιο. **Τὸ ὠραῖο γαλάζιο χρῶμα τ' οὐρανοῦ, ὀφείλεται στὴν ἀτμόσφαιρα, ὅταν φωτίζεται, ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου.**

1. Συστατικὰ τοῦ ἀέρα

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀέρας ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ δυὸ ἀέρια, τὸ **ἄζωτο** καὶ τὸ **ὀξυγόνο**.

Δηλ. σὲ 100 μέρη ἀέρα, τὰ 78 μέρη εἶναι **ἄζωτο**, τὰ 21 μέρη εἶναι **ὀξυγόνο** καὶ τὰ ὑπόλοιπα **ἀνθρακικὸ ὀξὺ** καὶ **ὕδρατμοί**.

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀέρας εἶναι πυκνότερος στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καὶ ἀραιώνει, συνέχεια, ὅσο ἀνεβαίνομε ψηλότερα.

Ἐπειδὴ ὁ ἀέρας ἔχει κι αὐτὸς βάρος, προκαλεῖ πίεση στὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς καὶ σ' ὅλα τὰ σώματα, ποῦ βρίσκονται ἐπάνω της.

Τὴν πίεση αὐτὴ τὴν ὀνομάζομε **ἀτμοσφαιρικὴ πίεση**.

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀέρας ἔχει διαφορετικὴ θερμοκρασία στὰ διάφορα μέρη τῆς Γῆς. Ἡ θερμοκρασία του ἐξαρτιέται ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸ πλάτος ἑνὸς τόπου.

Ἡ Γῆ θερμαίνεται, ὅπως ξέρωμε, ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ἐπομένως ἡ θερμοκρασία τῆς ατμόσφαιρας, στοὺς τόπους γύρω στὸν Ἰσημερινό, εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ ὅτι εἶναι στοὺς τόπους, ποῦ βρίσκονται πρὸς Β. καὶ πρὸς Ν. αὐτοῦ.

Ὅσο προχωροῦμε πρὸς τοὺς δυὸ πόλους, ἡ θερμοκρασία τῆς ατμόσφαιρας ἐλαττώνεται καὶ φθάνει κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν.

Ἀκόμη κι ὅταν ἀνεβαίνουμε ψηλά βουνά ἢ θερμοκρασία τῆς ἀτμόσφαιρας ἐλαττώνεται.

Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας εἶναι ἀπαραίτητος γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ἐπάνω στὴ Γῆ. *Ἄν δὲν ὑπῆρχε αὐτό, δὲν θὰ ὑπῆρχε καὶ θόλου ζωὴ στὸν πλανήτη μας.*

2. Ἄνεμοι

Ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας δὲν μένει ἀκίνητος, ἀλλὰ κινεῖται.

Τὴν κίνησιν αὐτὴ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρα τὴν ὀνομάζομε ἄνεμο.

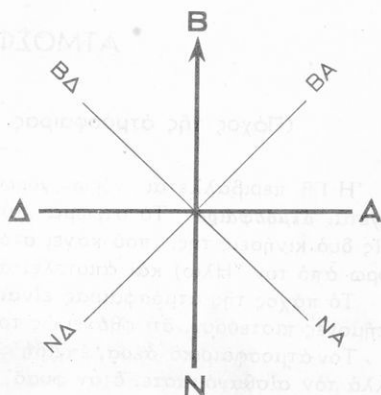
Οἱ ἄνεμοι παράγονται, κυρίως, ἀπὸ τὴ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας. Ὄταν θερμαίνεται πολὺ ἓνα στρώμα ἀτμοσφαι-

ρικοῦ ἀέρα, διαστέλλεται, γίνεται ἐλαφρότερο καὶ ἀνέρχεται. Τότε ἄλλο στρώμα ψυχροῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρα, κινεῖται, νὰ καταλάβῃ τὸν ἀδειανὸ χῶρο, κι' ἔτσι δημιουργεῖται ἓνα ρεῦμα ἀέρα, δηλ. *ἄνεμος*.

Κυρίως, οἱ ἄνεμοι ξεκινοῦν ἀπὸ τὶς ψυχρὲς χῶρες τῶν δυὸ πόλων καὶ προχωροῦν πρὸς τὸν Ἰσημερινὸ κι' ἔτσι ὁλόκληρη ἡ ἀτμόσφαιρα κινεῖται.

Στοὺς ἀνέμους δίνομε τ' ὄνομα τοῦ σημείου τοῦ ὀρίζοντα ἀπὸ τοῦ ὁποῖο φυσοῦν. Ὄταν ὁ ἀέρας φυσᾷ ἀπὸ τὴν Ἀνατολή, τὸν ἄνεμο τὸν λέμε *ἀνατολικό*, ἀπὸ τὴ Δύση, *δυτικό*, ἀπὸ τὸ Βορρᾶ, *βόρειο* καὶ ἀπὸ τὸ Νότο, *νότιο*.

Ὄταν ὁ ἄνεμος φυσᾷ ἀνάμεσα Βορρᾶ καὶ Δύσης λέγεται *βορειο-δυτικός*, ἀνάμεσα Βορρᾶ κι' Ἀνατολῆς, *βορειοανατολικός*, ἀνάμεσα Νότου καὶ Δύσης, *νοτιοδυτικός* κι' ἀνάμεσα Νότου κι' Ἀνατολῆς *νοτιοανατολικός*. (Εἰκ. 10).

Εἰκ. 10

3. Ὑγρασία

Εἴπαμε, ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας περιέχει *ὕδρατμους*. Οἱ ὕδρατμοι αὐτοὶ παράγονται ἀπὸ τὴν ἐξάτμιση τῶν νερῶν τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν λιμνῶν, ὅπου ὑπάρχει μεγάλη θερμοκρασία καὶ μὲ τοὺς ἀνέμους διασκορπίζονται σ' ὁλόκληρη τὴν ἀτμόσφαιρα.

Οἱ ὕδρατμοι αὐτοὶ συμπυκνώνονται σὲ *νέφη*. Καί, ὅταν τὰ νέφη αὐτὰ συναντήσουν ψυχρὰ στρώματα ἀέρα, οἱ ὕδρατμοι μεταβάλλονται

σὲ *σταγόνες*, πού ἀπὸ τὸ βάρος, τοὺς, πέφτουν ὡς *βροχή* "Ἄν τὸ ψῦχος εἶναι μεγάλο, τότε πέφτουν *χιόνι*.

Συνήθως πολλὲς βροχὲς πέφτουν σὲ μέρη, πού φυσοῦν νότιοι ἄνεμοι, κυρίως θαλασσινοί.

Οἱ βόρειοι ἄνεμοι, πού προέρχονται ἀπὸ βουνά, δὲν παράγουν βροχή. Οἱ τόποι πού δέχονται ἐλάχιστες βροχὲς λέγονται *ξηροί*.

4. Κλίμα

Κάθε τόπος τῆς Γῆς ξεχωρίζει ἀπὸ ἓναν ἄλλον, ἀπὸ τὴ θερμοκρασία ἢ τὸ ψῦχος πού ἐπικρατεῖ σ' αὐτόν, ἀπὸ τὶς βροχὲς καὶ τὰ χιόνια πού πέφτουν καί, ἀπὸ τοὺς ἀνέμους πού φυσοῦν.

Γιατί, σὲ ἄλλους τόπους κάνει πολλὴ ζέστη καὶ σ' ἄλλους κρύο. Ἀκόμη, ἀλλοῦ πέφτουν πολλὲς βροχὲς καὶ χιόνια κι' ἄλλοῦ καθόλου, καὶ φυσοῦν διαφορετικοί ἄνεμοι.

"Ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα διαμορφώνουν αὐτό, πού ὀνομάζομε μὲ τ' ὄνομα *κλίμα*.

"Ἀρα, ὅταν λέμε *κλίμα ἐνὸς τόπου*, ἐννοοῦμε τὴ θερμοκρασία πού ἐπικρατεῖ σ' αὐτόν, τὶς βροχὲς καὶ τὰ χιόνια πού πέφτουν καὶ τοὺς ἀνέμους πού φυσοῦν.

Κάθε τόπος ἔχει καὶ τὸ κλίμα του.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸ *τοπικὸ κλίμα* ὑπάρχει καὶ τὸ *γενικὸ κλίμα*, στὸ ὁποῖο ὑπάγονται πολλοὶ τόποι.

Τὰ κλίματα, πού ἐπικρατοῦν σ' ὁλόκληρὴ τὴ Γῆ, εἶναι :

α) *Τὸ μεσογειακὸ κλίμα*. Τὸ κλίμα τῶν τόπων, πού βρίσκονται γύρω στὴ Μεσόγειο θάλασσα. Χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ τοῦ κλίματος εἶναι : γλυκὸς χειμώνας, δροσερὸ καλοκαίρι.

β) *Τὸ ὠκεάνειο κλίμα*. Τὸ κλίμα τῶν τόπων πού βρίσκονται κοντὰ στοὺς ὠκεανούς. Χαρακτηριστικὰ : γλυκὸς χειμώνας, δροσερὸ καλοκαίρι, βροχὲς πολλὲς καὶ ὑγρασία.

γ) *Τὸ ἠπειρωτικὸ κλίμα*. Τέτοιο κλίμα ἔχουν οἱ τόποι πού βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ θάλασσες. Χαρακτηριστικὰ : θερμὸ καλοκαίρι, ψυχρὸς ἢ ψυχρότατος χειμώνας.

δ) *Τὸ τροπικὸ κλίμα*. Τέτοιο κλίμα ἔχουν οἱ τόποι, πού βρίσκονται κοντὰ στὸν Ἰσημερινό. Χαρακτηριστικὰ : θερμοκρασία μεγάλῃ πάντοτε, μὲ συχνὲς καταρρακτώδεις βροχὲς.

ε) *Τὸ κλίμα ἐρήμων*. Χαρακτηριστικὰ : Πολὺ θερμὸ καλοκαίρι, πολὺ ψυχρὸς χειμώνας, ἐλάχιστες βροχὲς.

καὶ στ') *Τὸ πολικὸ κλίμα*. Χαρακτηριστικὰ : διαρκὲς χειμώνας, μὲ ὑπερβολικὸ κρύο καὶ συχνὲς χιονοθύελλες.

Ἀπὸ τὸ *κλίμα* ἐξαρτιέται ἡ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καθὼς καὶ ἡ ὑγεία ἀκόμη τῶν ἀνθρώπων.

- Άσκήσεις: 1) Τί είναι ή ατμόσφαιρα καί από ποία στοιχεῖα ἀποτελεῖται ;
- 2) Περιγράψετε μερικά φαινόμενα, ἀπό τά ὅποια αἰσθανόμαστε τήν ατμόσφαιρα καί τόν ἀέρα.
- 3) Τί εἶναι τὸ κλίμα καί ποιὸ κλίμα εἶναι τὸ ὑγιεινότερο ;
- 4) Ποιά στοιχεῖα κανονίζουν τὸ κλίμα κάθε τόπου ;
- 5) Μποροῦν οἱ ἄνθρωποι νά μεταβάλουν τὸ κλίμα τοῦ τόπου των καί πῶς ;

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

✓ I. ΑΣΙΑ ✓ απ

1. Γενική επισκόπηση τῆς Ἀσίας

Ὅρια διαμόρφωση τοῦ ἐδάφους. Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἡπειρος τῆς Γῆς. Οὐσιαστικά, εἶναι ἓνα σύνολο μὲ τὴν Εὐρώπη. Ἀπὸ τὴν Ἀφρική χωρίζεται μὲ τὸν ἰσθμὸ τοῦ Σουέζ, ὁ ὁποῖος ἔχει πλάτος 120 μ. μόνον. Τὸ βορειότερον ἄκρο τῆς (Βερίγγειος πορθμὸς) ἀπέχει 96 χιλιομέτρα ἀπὸ τὴν Ἀμερική. Τὸ νότιο ἄκρο τῆς πλησιάζει τὴν Αὐστράλια μὲ μιὰ νησιωτικὴ γέφυρα. Ἀπὸ Α. τὴ βρέχει ὁ Εἰρηνικὸς ὠκεανός, ἀπὸ Δ. ἡ Μεσόγειος θάλασσα καὶ ὁ Εὐξείνιος Πόντος, ἀπὸ Β. ὁ Βόρειος Παγωμένος ὠκεανός καὶ ἀπὸ Ν. ὁ Ἰνδικὸς ὠκεανός.

Στὸ νότιο τμήμα τῆς, βαθεῖς κόλποι τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, σχηματίζουν τρεῖς μεγάλες **χερσονήσους**.

Τὴν **Ἀραβία**, τὴς **Ἀνατολικῆς Ἰνδίας** καὶ τὴν **Ἰνδοκίνα**. Στὸ ἀνατολικὸ μέρος βρίσκονται οἱ χερσόνησοι: **Κορέα** καὶ **Καμτσιάτκα**, ποὺ βρέχονται ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανό.

Στὸ βόρειο μέρος ἔχει μιὰ χερσόνησο, τοῦ **Ταϊμῆρ**, ποὺ τὴ βρέχει ὁ Β. Παγωμένος ὠκεανός καὶ στὸ δυτικὸ σχηματίζει τὴ χερσόνησο **τῆς Μικρῆς Ἀσίας**, ποὺ τὴ βρέχει ἡ Μεσόγειος θάλασσα καὶ ὁ Εὐξείνιος Πόντος.

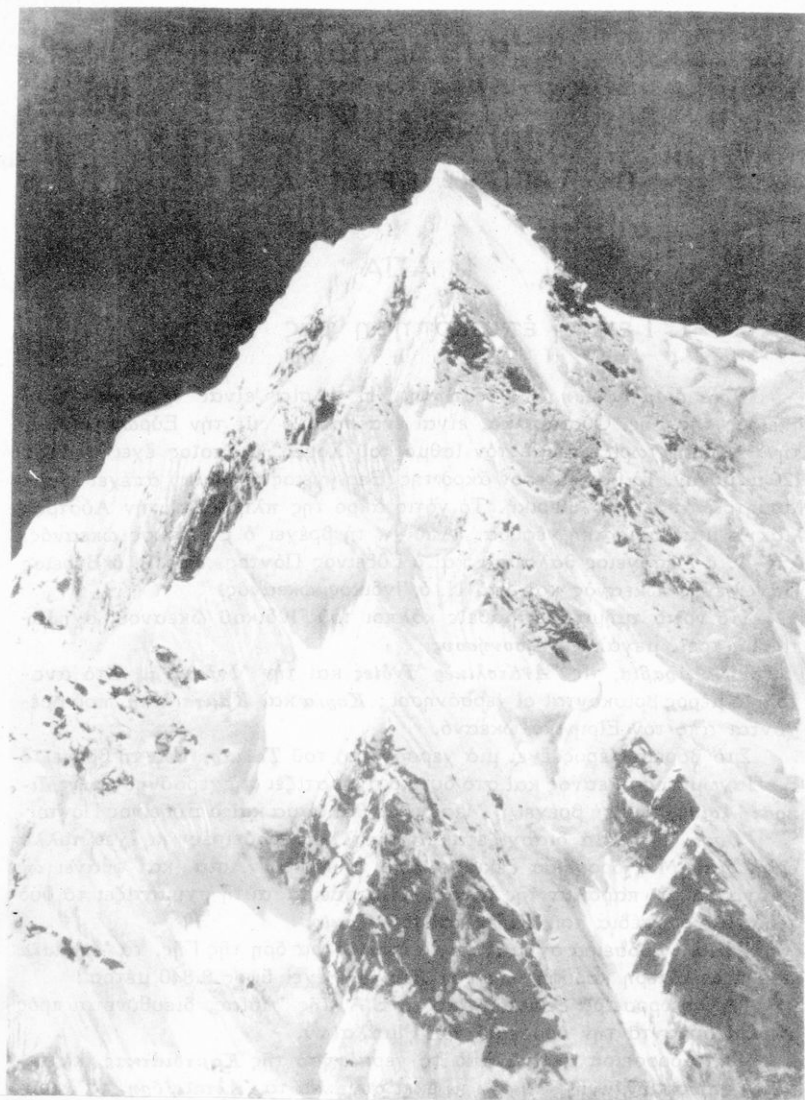
Ὅρη. Ἡ Ἀσία διασχίζεται ἀπὸ πολλὰς ὄροσειρές κι ἔχει πολλὰ ὄροπέδια. Μιὰ ὄροσειρὰ ξεκινάει ἀπὸ τὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ φθάνει ὡς τ' ἀνατολικά παράλια τῆς Κίνας. Ἡ ὄροσειρὰ αὕτὴ σχηματίζει τὰ δυο τεράστια ὄροπέδια τοῦ **Θιβέτ** καὶ τοῦ **Παμῆρ**.

Ἡ ἴδια ὄροσειρὰ σχηματίζει τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Γῆς, τὰ **Ἰμαλαῖα** ποὺ ἡ ψηλότερη κορυφὴ τῶν τῶν **Ἑβερεστ**, ἔχει ὕψος 8.840 μέτρα!

Ἄλλη ὄροσειρὰ ξεκινάει ἀπὸ τὰ Β.Α. τῆς Ἀσίας, διευθύνεται πρὸς Ν. καὶ συναντᾷ τὴν ὄροσειρὰ τῶν Ἰμαλαίων.

Τρίτῃ ὄροσειρὰ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴ χερσόνησο τῆς **Καμτσιάτκας**, κατέρχεται πρὸς τὴ λίμνη **Βαϊκάλη** κι ἐκεῖ συναντᾷ τὰ **Ἀλτάια ὄρη**, τὰ ὁποῖα

Γ. Κ. Μαυριά—Γεωγραφία τῶν Ἠπειρῶν Ε' Δημοτικῶν

Είκ. 11. Ἡ ψηλότερη κορυφή τῶν Ἰμαλατῶν, τὸ Ἔβερεστ.

συνεχίζονται πρὸς τὰ Ν.Δ. μέχρι ποῦ συναντοῦν τὸ *ἄγριο ὑψίπεδο* τοῦ *Παμίρ*.

Οἱ τρεῖς αὐτὲς ὁροσειρὲς σχηματίζουν τὸ τεράστιο ὁροπέδιο τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας, ὅπου βρίσκονται οἱ ἔρημοι *Σινική* καὶ *Μογγολική*.

Ἀκόμη τὰ ὄρη αὐτὰ σχηματίζουν φραγμὸ μεταξὺ τῆς θάλασσης καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς ἡπείρου, κι ἐμποδίζουν τοὺς θαλασσινοὺς ἀνέμους νὰ φθάσουν ὡς ἐκεῖ, γι' αὐτὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἔχουν μεγάλη ξηρασία.

Τὰ *ὑψίπεδα* (μεγάλαι ὁροπέδια) τῆς Ἀσίας ἔχουν ὕψος ἀπὸ 1000—5000 μέτρα καὶ καταλαμβάνουν τὰ 3/5 τῆς ἐπιφανείας τῆς ἡπείρου. Τὰ κυριώτερα ὑψίπεδα τῆς Ἀσίας εἶναι : τοῦ *Θιβέτ*, τῆς *Μογγολίας*, τοῦ *Ἰράν*, τοῦ *Παμίρ*, τοῦ *Τουρκεστάν* κ. ἄ.

Πεδιάδες. Ἡ μεγαλύτερη πεδιάδα τῆς Ἀσίας εἶναι ἡ *Σιβηρική*, ἡ ὁποία εἶναι σχεδὸν συνέχεια τῆς βόρειας Εὐρωπαϊκῆς κι ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Ἡ ἀπέραντη αὐτὴ πεδιάδα, πρὸς τὸ Βόρειο Παγωμένο ὠκεανό, εἶναι ψυχρὴ καὶ ἄδεντρη καὶ λέγεται *σιέππα*. Νοτιώτερα σκεπάζεται μὲ ἐκτεταμένα δάση.

Ἄλλες μεγάλες πεδιάδες εἶναι ἡ *Ἰνδική* καὶ ἡ μεγάλη παραλιακὴ πεδιάδα τῆς *Κίνας*.

Ἐρημοί. Ἐρημικὲς ἄγονες ἐκτάσεις ὑπάρχουν πολλὲς στὴν Ἀσία καὶ καταλαμβάνουν ἑκτασὴ 13.000.000 τετραγ. χιλιόμετρα.!!

Οἱ κυριώτερες εἶναι : τῆς *Μογγολίας*, *Γόβης* (Κίνα) τῆς *Αραβίας* κ.ἄ.

Ποταμοί. Ἡ Ἀσία ἔχει μεγάλους ποταμούς, ποὺ ἔχουν τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικό. Εἶναι *δίδυμοι* ποταμοὶ δηλ. δυὸ ποταμοὶ πηγάζουν ἀπὸ τὸ ἴδιο σχεδὸν μέρος καί, ἢ χύνονται ὁ ἕνας κοντὰ στὸν ἄλλο, ἢ ἐνώνονται πρὶν χυθοῦν στὴ θάλασσα.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας εἶναι : ὁ *Ὁβις* ὁ *Ἰενεσέης* καὶ ὁ *Λένας*, ποὺ χύνονται στὸ Β. Παγωμένο ὠκεανό.

Ὁ *Ἀμούρ*, ὁ *Χουάγκ - Χὸ* (Κίτρινος ποταμός), ὁ *Γιάγκ - Τσέ - Γιάγκ* (Γαλάζιος ποταμός), ὁ *Μεκόνγκ* καὶ ὁ *Μενάμ*, ποὺ χύνονται στὸν *Εἰρηνικὸ* ὠκεανό. Ὁ *Σαλουέν*, ὁ *Ιραουάντι*, ὁ *Βραμαπούντρας*, ὁ *Γάγγης*, ὁ *Ἰνδός*, ὁ *Εὐφράτης* κι ὁ *Τίγρης*, ποὺ χύνονται στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανό.

Λίμνες Ἡ Ἀσία ἔχει μεγάλες κι ἀπέραντες λίμνες, σωστὲς θάλασσες. Οἱ σπουδαιότερες εἶναι : ἡ *Κασπία*, ποὺ λέγεται καὶ θάλασσα, ἡ *Αράλη*, ἡ *Βαϊκάλη* κ. ἄ.

Κλίμα. Μιὰ ἡπειρος σὰν τὴν Ἀσία, ποὺ τὸ βόρειο μέρος τῆς φθάνει κοντὰ στὸ Βόρειο πόλο καὶ τὸ νότιο βρίσκεται στὸν Ἰσημερινό, παρουσιάζει τεράστια διαφορὰ θερμοκρασίας.

Ἐπομένως θὰ ἔχη κατὰ περιοχές, διάφορο κλίμα. Ἀκόμη, μεγάλη ἐπίδραση στὴ διαμόρφωση τοῦ κλίματος ἐξασκοῦν οἱ μεγάλες ὁροσειρὲς καὶ τὰ ὑψίπεδα.

Γι' αὐτὸ τὴν Ἀσία τὴ διαιροῦμε ἀπὸ ἀπόψεως κλίματος σὲ 3 ζώνες.

α) Στὴ *βόρεια* ἢ *Σιβηρικὴ ζώνη*.

β) Στη *ζώνη των στεπ-ών* και

γ) Στη *νότια και ανατολική Ασιατική ζώνη των ετησίων ανέμων* (μουσώνων).

Το κλίμα στην α' και β' ζώνη είναι ήπειρωτικό. Στην γ' ζώνη το κλίμα είναι τροπικό, με τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικά:

Στὴν ἀνατολική Ἀσία καί, κυρίως, στὴν Κίνα καὶ Μαντζουρία, ἂν καὶ βρίσκονται στὸ ἴδιο γεωγραφικὸ πλάτος μετὰ τὴν Ἑλλάδα, τὸ χειμῶνα ὁ οὐρανὸς εἶναι καθαρὸς, χωρὶς βροχὲς καὶ τὸ ψυχρὸς μεγάλο. Τόσο μεγάλο, ποῦ ἡ *Κίτρινη θάλασσα* εἶναι παγωμένη.

Ἐνῶ τὸ καλοκαίρι, ἐξ αἰτίας τῶν ετησίων ανέμων, πέφτουν πολ-
λὲς βροχὲς. Ἐνα παράδειγμα: Ἡ *Κίτρινη θάλασσα* τῆς Κίνας βρίσκεται
στὸ ἴδιο γεωγραφικὸ πλάτος μετὰ τὴ *Μεσόγειο θάλασσα*, κι ὅμως τὸ χει-
μῶνα παγώνει. Στὸ *Πεκίνο*, τὴ μεγάλη πόλιν τῆς βόρειας Κίνας, ἂν καὶ
βρίσκεται στὸ ἴδιο γεωγραφικὸ πλάτος μετὰ τὴ *Θεσσαλονίκη*, κάνει κρύο,
ὅσο καὶ στὸ *Ὁσλο* τῆς Νορβηγίας!!

Φυτά. Ἡ Ἀσία σκεπάζεται ἀπὸ τεράστια δάση (12.000.000 τετρ.
χλμ.), ποῦ τὰ περισσότερα βρίσκονται στὴ Σιβηρία. Χαρακτηριστικὸ εἶναι
ὅτι ἡ Ἀσία ἔχει τὰ περισσότερα ὠφέλιμα φυτά: *κανέλα*, *μοσχοκάρυδο*,
πιπέρι, *τσάϊ*, *ξαχαροκάλαμο*, *βανάνα*, *ινδικὰ καρύδια*, *σόγια*, *καφέ*,
βαμβάκι, *καουτσούκ* κ. ἄ. Τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ ἔχουν πατρίδα τὴν
ἴδια τὴν Ἀσία.

Ζῶα. Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ πατρίδα σχεδὸν ὅλων τῶν ζῶων, ποῦ ἐξη-
μερώθηκαν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ὅπως τὸ *ἄλογο*, ὁ *γάϊδαρος*, τὸ *βόδι*, ἡ *γίδα*,
τὸ *πρόβατο*, ἡ *καμήλα*, ὁ *ἐλέφας* κ. ἄ. Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ πατρίδα τῶν
μεγαλυτέρων ἀγρίων ζῶων. Ἐκεῖ ζοῦν ὁ *ρινόκερως*, ἡ *τίγρη*, ὁ *λέοντας*, ὁ
πάνθηρας κ. ἄ. Ἀκόμη εἶναι ἡ πατρίδα τοῦ *μεταξοσκώληκα*, τῶν *ἀρπα-*
κτικῶν πτηνῶν καὶ τῶν *μεγάλων φιδιῶν*.

Ὁρυκτά. Στὴν Ἀσία ὑπάρχουν ὅλα τὰ ὀρυκτὰ καὶ τὰ χρήσιμα
μέταλλα. Στὴ Σιβηρία καὶ Μαντζουρία ὑπάρχει *χρυσός*, *ἄργυρος*, *μαγνή-*
σιο, *μαγγάνιο* καὶ *κάρβουνο*.

Στὸν Καύκασο πλούσια κοιτάσματα *πετρελαίου*. Στὴν Κίνα, Ἰνδίες
καὶ Ἰαπωνία, ὑπάρχουν πολλὰ ὀρυκτὰ καὶ *γαιάνθρακες*.

Πολιτικὴ Περιγραφή

Ἐκταση—Πληθυσμός. Ἡ Ἀσία ἔχει ἑκταση 44 ἑκατομμύρια τετρ-
χιλιόμετρα καὶ πληθυσμὸ 1.300.000.000 κατοίκους περίπου.

Φυλές. Τὸ Β. καὶ Α. τμήμα τῆς Ἀσίας κατοικεῖται ἀπὸ τὴ *Μογγο-*
λικὴ φυλὴ. Τὸ ΝΑ. ἀπὸ τὴ *Μαλαισία* καὶ τὸ ΝΔ. ἀπὸ τὴν *λευκὴ ἢ Καυκα-*
σία φυλὴ.

Θρησκείες. Ἀπὸ τὰ 1.300 ἑκατομμύρια τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀσίας,
τὰ 1.000 περίπου ἑκατομμύρια ἀνήκουν σὲ θρησκείας μὴ Χριστιανικὲς

(Βραχμανισμό, Βουδισμό, Τατοϊσμό, Κομφουκισμό κλπ.). Τὰ 150 ἑκατομ. εἶναι Μωαμεθανοὶ κι ἐλάχιστοι εἶναι οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἑβραῖοι.

Γλώσσες. Ἡ κυριώτερη γλῶσσα, πού ὀμιλεῖται στὴν Ἀσία, εἶναι ἡ μονοσύλλαβη **Κινεζικὴ** κ ἀκολουθεῖ ἡ **Ἰνδική**, ἡ ὁποία ὑποδιαίρεται σὲ πλῆθος διαλέκτους.

Πολιτεύματα. Πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Ἀσίας ἦταν ὑποτελὲς στοὺς Εὐρωπαίους. Μετὰ τὸν Πόλεμο πολλοὶ λαοὶ ἀπόχτησαν ἐλευθερία κι ἀνεξαρτησία. Οἱ περισσότερες χώρες διοικοῦνται μὲ δημοκρατικὰ πολιτεύματα.

Φυσικὴ καὶ πολιτικὴ διαίρεση Ἡ Ἀσία διαίρεται, ἀπὸ τίς μεγάλες ὁροσειρές, σὲ πέντε περιοχές. Στὴ **βόρεια**, **νότια**, **ἀνατολική**, **δυτικὴ** καὶ **κεντρικὴ Ἀσία**.

Α' Δυτικὴ Ἀσία.

Ἡ **Δυτικὴ Ἀσία** ἢ **Μέση Ἀνατολή** ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἑξῆς Κράτη :

1. **Τὴ Μικρὰ Ἀσία (Τουρκία).**
2. **Τὸ Λίβανο καὶ τὴ Συρία**
3. **Τὴν Παλαιστίνη καὶ Ὑπεριορδανία.**
4. **Τὸ Ἰράκ.**
5. **Τὴν Ἀραβίαν**
6. **Τὴν Περσία ἢ Ἰράν καὶ**
7. **Τὸ Ἀφγανιστάν.**

1. Τουρκία (Μικρὰ Ἀσία)

Φυσικὴ περιγραφή

Εἰσαγωγή. Ἡ Τουρκία ξαπλώνεται καὶ στὶς δυὸ ἡπείρους, τὴν Εὐρώπῃ καὶ τὴν Ἀσία. Ὅμως, ἐπειδὴ τὸ μεγαλύτερο τμῆμα τῆς τὸ ἀποτελεῖ ἡ χερσόνησος **Μικρὰ Ἀσία**, τὴ θεωροῦμε Ἀσιατικὴ χώρα.

Θέση καὶ σύνορα. Ἡ Τουρκία συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴ Βουλγαρία καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸν Εὐξείνιο Πόντο. Πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τὴ Μεσόγειο θάλασσα καὶ συνορεύει μὲ τὸ Λίβανο. Πρὸς Α. συνορεύει μὲ τὴν Περσία (Ἰράν) καὶ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσία καὶ πρὸς Δ. συνορεύει μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ βρέχεται ἀπὸ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

Ἔκταση. Ἡ Τουρκία ἔχει ἔκταση 770.000 τετρ. χιλμ. ἐπομένως εἶναι ἕξι φορές μεγαλύτερη τῆς Ἑλλάδος.

Όρη. Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία, ὁλόκληρη, μπορεῖ τὰ ὀνομαστῇ *ἓνα ὄροπέδιο*, ποῦ ἔχει μέσο ὕψος 600—1000 μέτρα.

Στὴν Τουρκία διακρίνομε τρεῖς ὄρασειρές.

Τὴ βόρεια ὄροσειρὰ (*Ποντιακὰ ὄρη*), ποῦ ἐκτείνονται ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν μέχρι τὸ Αἰγαῖο πέλαγος. Ἡ ψηλότερη κορυφὴ τῆς ὄροσειρᾶς αὐτῆς εἶναι 3.000 μέτρα.

Ἡ δευτέρη ὄροσειρὰ μὲ κέντρο τὸ βουνὸ *Ταῦρος*, ξαπλώνεται σὲ ὅλη τὴ Μεσογειακὴ ἀκτὴ.

Ἡ τρίτη ὄροσειρὰ μὲ κέντρο τὸ βουνὸ *Ἀντίταυρο*, ξαπλώνεται πρὸς τὰ ΒΑ. μέχρι τοῦ *ὄροπεδίου τῆς Ἀρμενίας*, ὅπου ὑψώνεται τὸ βουνὸ *Ἀραράτ* (5.150 μ.) διαρκῶς χιονισμένο.

Τὰ ψηλότερα βουνὰ τῆς Τουρκίας εἶναι τὸ *Ερτζιάς* (*Ἀεγαῖο*) στὸ κέντρο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, μὲ ὕψος (4.000 μ.) καὶ τὸ *Ἀλά—Ντάγ*, τῆς ὄροσειρᾶς τοῦ Ἀντιταύρου (3000 μ.).

Πεδιάδες. Οἱ μεγαλύτερες καὶ εὐφορώτερες πεδιάδες τῆς Τουρκίας βρίσκονται στὸ δυτικὸ καὶ ΒΔ. τμήμα τῆς. Στὸ κέντρο τῆς Τουρκίας ὑπάρχει ἄγωνα στεπεποειδῆς πεδιάδα, ποῦ ὀνομάζεται *Ἀλμυρὰ ἔρημος*.

Λίμνες Οἱ σημαντικώτερες λίμνες εἶναι ἡ *Βάν* (ἴση σὲ ἔκταση μὲ τὴν Εὐβοίαν), ἡ *Τάτα*, καὶ οἱ *Ἀλμυρὲς λίμνες* τῶν κεντρικῶν στεπεπῶν.

Ποταμοί. Ποταμοὺς ἔχει τὸν *Ἄλυ* (μῦθος Κροίσου) καὶ τὸ *Σαγγάριο*, ποῦ χύνονται στὸν Εὐξεῖνο πόντο. Τὸν *Εβρο*, τὸ *Σκάμανδρο*, (Τρωϊκὸς πόλεμος), τὸ *Μαϊάνδρο* καὶ τὸν *Ερμο*, ποῦ χύνονται στὸ Αἰγαῖο πέλαγος καὶ τὸν *Εὐρυνέδοντα*, τὸ *Σάρο*, τὸν *Πύρρομο* καὶ τὸν *Κύδνο*, ποῦ χύνονται στὴ Μεσόγειο θάλασσα.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια. Ὁ Εὐξεῖνος Πόντος, ἡ Προποντίδα, τὸ Αἰγαῖον καὶ ἡ Μεσόγειος θάλασσα σχηματίζουν πλῆθος κόλπων καὶ ἀκρωτηρίων. Ἀπὸ τ' ἀκρωτήρια θὰ ἀναφέρωμε τὸ *Κιλίντ—Μπουρνου* (Ἀκρωριον τῆς *Ἑλλης*. Ἑλληνικὴ ναυμαχία καὶ νίκη 1912) τὸ *Μπαμπὰ Καλεσι* κοντὰ στὴν Τροία, καὶ *τῆς Μυκάλης* ἀπέναντι στὴ Σάμο (νίκη τοῦ Ξανθίππου).

Οἱ σπουδαιότεροι κόλποι εἶναι τῆς *Κίου*, τῆς *Σμύρνης* καὶ ὁ *Ἰσικὸς* (Ἀλεξανδρέττας).

Χερσόνησοι. Οἱ σημαντικώτερες εἶναι, ἡ *Παφλαγονία*, τοῦ *Πόντου* τῆς *Χρυσοπόλεως* (ἀπέναντι στὴν Κωνσταντινούπολη), ἡ *Τρωάδα*, τὸ *Καρατάς*, (κοντὰ στὴ Σμύρνη), ἡ *Λυκία* καὶ *Κιλικία* πρὸς τὴ Μεσόγειο.

Πορθμοί Οἱ σημαντικώτεροι εἶναι ὁ *Ἑλλήσποντος* καὶ ὁ *Βόσπορος*.

Νῆσοι. Ἡ Τουρκία ἔχει λίγα νησιά. Τὰ *Πριγκηπόννησα* στὴν Προποντίδα, τὴν *Ἰμβρο* καὶ τὴν *Τένεδο* στὸ Αἰγαῖο πέλαγος.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία. Ἡ Τουρκία εἶναι περισσότερο *γεωργικὴ χώρα*, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἀναπτυγμένα τὰ μέσα καλλιέργειας. Τὰ κυριώτερα γεωργικὰ προϊ-

όντα της χώρας είναι ὁ **καπνός**, οἱ **σταφίδες** καὶ τὰ **σῦκα**. Ἐπειτα ἔρχεται τὸ βαμβάκι, τὸ λάδι καὶ τὰ δημητριακὰ.

Κτηνοτροφία. Ἡ Τουρκία ἔχει τόπο ἐξαιρετικὸν γιὰ βοσκὰς καί, γι' αὐτὸ ἔχει ἀναπτυγμένη κτηνοτροφία. Τρέφει πολλὰ βόδια, βουβάλια, πρόβατα καὶ γίδια, ποὺ τὸ μαλλὶ τους εἶναι **ἐξαιρετικῆς ποιότητος**. Ἀκόμη ἔχει **μεγάλῃ παραγωγῇ αὐγῶν**.

Ὅρυκτός πλοῦτος. Τὸ ὑπέδαφος τῆς Τουρκίας ἔχει μεγάλο ὄρυκτὸ πλοῦτο, ἀλλὰ μέχρι τώρα ἔμενε ἀνεκμετάλλευτος. Τώρα, μόλις ἄρχισε ἐντατικὴ ἐκμετάλλευση τῶν πλουσίων κοιτασμάτων, σμύριδας, ψευδαργύρου, μολύβδου καὶ γαιονθρακὰ.

Βιομηχανία. Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι ἀναπτυγμένη. Μόνον ἓνας κλάδος τῆς βιοτεχνίας, ἡ **ταπητουργία**, ἦταν καὶ εἶναι σὲ ἀκμῇ.

Οἱ τάπητες τῆς Τουρκίας γνωστοὶ **ὡς τα ητες τῆς Σμύρνης** εἶναι περίφημοι, ὅπως καὶ οἱ Περσικοί.

Συγκοινωνία Ἀμαξιτοὺς δρόμους ἔχει τώρα ἀρκετοὺς καὶ συνέχεια χαράζονται καινούργιοι. Τὸ σιδηροδρομικὸ ὁμῶς δίκτυο εἶναι περιορισμένο κι ἀραιότατο.

Ὑπάρχουν ἐλάχιστες σιδηροδρομικὲς γραμμές, ποὺ κατασκευάστηκαν. ὄχι γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας, ἀλλὰ γιὰ στρατιωτικοὺς λόγους. Τὸ σιδηροδρομικὸ δίκτυο ἔχει ὅλικὸ μήκος 7000 χιλιόμετρα.

Ναυτιλία Πρὸ τοῦ Μικρασιατικοῦ πολέμου, ἡ ναυτιλία ἦταν κάπως ἀναπτυγμένη, γιατί βρισκόταν στὰ Ἑλληνικὰ χέρια. Σήμερα ὁμῶς εἶναι ἀσήμαντη κι ὅλα τὰ ἐμπορικὰ καράβια τῆς ἔχουν χωρητικότητα περίπου 100.000 τόννους. (Ἡ Ἑλλάδα ἔχει καράβια χωρητικότητος 2.500.000 τόν).

Ἐμπόριο. Καὶ τὸ ἐμπόριο τῆς Τουρκίας, ποὺ ἄλλοτε ἦταν στὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων, δὲν βρίσκεται σὲ ἀνθηρὴ κατάσταση. Οἱ σημερινοὶ Τοῦρκοι δὲν κατάρθωσαν νὰ τὸ φθάσουν στὸ ἐπίπεδο, ποὺ τὸ εἶχαν φθάσει οἱ Ἕλληνες. Ἐτσι οἱ ἐξαγωγῆς προϊόντων εἶναι μικρότερες τῶν εἰσαγωγῶν.

Πολιτικὴ Περιγραφή

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας εἶναι περίπου 21 ἑκατομμύρια κάτοικοι, μὲ τὴν Ἀνατολικὴν Θράκην μαζί. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τὸ ἀποτελοῦν οἱ **Τοῦρκοι**.

Ὅμως καὶ ἡ φυλὴ αὐτὴ ἔπαθε μεγάλες ἀλλοιώσεις, ἀπὸ τὴν ἐπιμειξία μὲ Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς, ἐξ αἰτίας τῶν κατακτητικῶν πολέμων καὶ τῶν παιδομαζωμάτων.

Ἀλλὰ ἐθνικὰ στοιχεῖα εἶναι οἱ **Κοῦρδοι**, (1.1|2 ἑκατομ.) οἱ **Ἕλληνες** (στὴν Κων)πολη) καὶ οἱ **Ἀρμένιοι**.

Θρησκεία — Γλώσσα. Οἱ Τοῦρκοι εἶναι Μωαμεθανοὶ καὶ Ἑβραῖοι.

Ἐπίσημη γλῶσσα εἶναι ἡ τουρκικὴ, ποὺ τώρα γράφεται μὲ λατινικοὺς χαρακτήρες.

Πολίτευμα καὶ διοίκηση Ἡ Τουρκία εἶναι **Λαϊκὴ Δημοκρατία**, ποὺ τὴν ἱδρυσεν ὁ μεγάλος πολιτικός της **Κεμάλ Ἀτατούρκ**.

Ἡ χώρα διοικεῖται ἀπὸ τὴ μεγάλη Ἐθνοσυνέλευση τῆς Ἀγκυρας, ἡ ὁποία ἐκλέγει καὶ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ ὑπόλοιπη διοίκηση εἶναι ἀνάλογη μὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἡ χώρα διοικητικὰ χωρίζεται σὲ νομοὺς (βιλαέτια) καὶ οἱ νομοὶ σὲ ἐπαρχίες (καζάδες).

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας εἶναι ἡ Ἀγκυρα (300.000 κάτ.), ἡ ὁποία πρὶν ἀπὸ τὸ 1920 ἦταν μιὰ μικρὴ ἐπαρχιακὴ πόλη. Ἡ Ἀγκυρα σημείωσε ἀλματική ἀνάπτυξη χάρις στὸν περίφημο ἀναμορφωτὴ τῆς Τουρκίας **Κεμάλ**.

Ἡ Ἀγκυρα εἶναι γνωστὴ γιὰ τὸ μεταξένιο τρίχωμα τῶν γιδιῶν της καὶ γιὰ τὶς ὥραιες ὁλόλευκες γάτες της.

Ἡ μεγαλύτερη πόλη τῆς Τουρκίας εἶναι ἡ **Κωνσταντινούπολη** (Ἰσταμπούλ 1.000.000 κάτ.), ποὺ μέχρι τὸ 1920 ἦταν ἡ πρωτεύουσα τῆς **Σουλτανικῆς Τουρκίας**.

Εἶναι τὸ κλειδί μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης, καὶ μία ἀπὸ τὶς ὥραιότερες πόλεις τοῦ Κόσμου.

Ἐχει μεγάλο πλοῦτο μνημείων τῆς **βυζαντινῆς ἐποχῆς**, ἀπὸ ὁποῖα, ὡς διαμάντι, ξεχωρίζει ὁ **περίφημος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας**.

Ἀκόμη στὴν Κων(σταντι)νούπολη εἶναι ἡ **ἐδρα τοῦ Πατριαρχείου** καὶ τὸ **κέντρο τῆς Ὀρθοδοξίας**. Στὴν Ἀνατολικὴ Θράκη εἶναι ἡ **Ἀδριανούπολη**, μὲ ὠραῖα τζαμιά καὶ οἱ **Σαράντα ἐκκλησίες**.

Στὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἶναι ἡ **Τραπεζούντα**, πρωτεύουσα ἄλλοτε τοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ Πόντου καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ πόλη **Σινώπη**.

Στὴν Προποντίδα εἶναι ἡ **Προύσα** (100.000 κάτ.).

Πρὸς τὸ Αἰγαῖον εἶναι ἡ **Σμύρνη** μὲ (200.000 κατοίκους). Πρὶν ἀπὸ τὴ **Μικρασιατικὴ καταστροφὴ** ἡ Σμύρνη εἶχε 400.000 κατοίκους, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους τὰ 3/4 ἦταν Ἕλληνες καὶ ἡ πόλη εἶχε γνήσιο ἑλληνικὸ χαρακτῆρα.

Ἱστορία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας

Ἡ Μικρὰ Ἀσία καί, κυρίως, τὰ παραλία τῆς ὑπῆρξαν ἀπὸ τ' ἀρχαιότατα χρόνια μέρη Ἑλληνικά. Ἐκεῖ ἐγκαταστάθηκαν ὡς ἄποικοι οἱ Ἕλληνες καὶ ἱδρυσαν τὶς **Ἰωνικές, Αἰολικὲς καὶ Δωρικὲς** ἀποικίες.

Οἱ Ἕλληνες ἔχτισαν λαμπρὲς καὶ μεγάλες πόλεις κι ἀνάπτυξαν **θανμάσιο ἑλληνικὸ πολιτισμὸ**. Ἐκεῖ γεννήθηκε ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τοῦ κόσμου, ὁ **Ὅμηρος**, καὶ πολλοὶ ἄλλοι σπουδαῖοι Ἕλληνες ποιητές, ἱστορικοί, φιλόσοφοι, πολιτικοί καὶ καλλιτέχνες.

Γι' αὐτοὺς τοὺς "Ελληνες ἔγιναν τόσες ἐκστρατείες ἀπὸ τῆς *Μητέρας* *Ἑλλάδα* καὶ γι' αὐτοὺς ἐξεστράτευσε ὁ μεγαλύτερος στρατηλάτης τῶν αἰώνων, ὁ *Μένας Ἀλέξανδρος*.

Αὐτοὶ οἱ "Ελληνες παρέμειναν ἐκεῖ 3.000 χρόνια καὶ κρατοῦσαν ἀναμμένη τὴ φλόγα τοῦ πολιτισμοῦ μέχρι τὸ ἀτυχέστατο ἔτος 1922.

Αὐτοὶ μετέδιδαν τὰ φῶτα τῆς ζωῆς σ' ὅλους τοὺς ἀπολίτιστους, ποὺ ἔφθεναν ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀσίας, στὰ ὁλόφωτα καὶ γραφικὰ παράλια τους.

"Ὅμως, τοὺς φθόνησε ἡ μοίρα καὶ τὸ 1922, ὕστερα ἀπὸ 30 αἰώνων *συνεχῆ ζωῇ, οἱ "Ελληνες αὐτοὶ διώχτηκαν ἀπὸ τὰ μέρη τους, καὶ μᾶς ἤρθαν πρόσφυγες στὴν Ἑλλάδα*. Νὰ εἰποῦμε, πὼς μιὰ μέρα, θὰ ἐπανέλθουν στὴ γῆ τῶν πατέρων τους! Ἡ ἱστορία θὰ τὸ ἀποφασίσῃ.

Β' ΚΡΑΤΗ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Εἰσαγωγή. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν *Τουρκία* ποὺ ἐξετάσαμε, οἱ χῶρες, ποὺ περιλαμβάνονται ἀνάμεσα στ' ὁροπέδιο τῆς Ἀρμενίας, τῆς Κασπίας θάλασσας, τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Περσικοῦ κόλπου, τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἄντεν, τοῦ Ἰσμοῦ τοῦ Σουέζ καὶ τῆς Μεσογείου θάλασσας, ἀποτελοῦν κυρίως, τὰ κράτη ποὺ μ' ἓνα ὄνομα λέγονται *Μέση Ἀνατολή*.

Διαιρέση. Τὰ κράτη αὐτὰ εἶναι :

- 1) *Ἡ Συρία καὶ ὁ Λίβανος.*
- 2) *Ἡ Παλαιστίνη καὶ Ὑπεριορδανία.*
- 3) *Τὸ Ἰράν.*
- 4) *Ἡ Ἀραβία.*
- 5) *Ἡ Περσία ἢ Ἰράν καὶ*
- 6) *Τὸ Ἀφγανιστάν.*

Γενικός χαρακτηρισμός τῆς περιοχῆς

Ὁλόκληρος ὁ χῶρος τῶν παραπάνω κρατῶν παρουσιάζει ποικιλία ἀπὸ εὐφορα ὑψίπεδα, ἄγονες ἐρημικὲς ἐκτάσεις καὶ στέππες.

Τὸ κλίμα εἶναι σχεδὸν παντοῦ θερμὸ κι ὁ τόπος ὑποφέρει ἀπὸ ξηρασία.

Θεωροῦνται χῶρες καθυστερημένες, ἀπὸ ἄποψη πολιτισμοῦ καὶ συνδέονται μόνο μεταξὺ τους, γιατί ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶναι *φανατισμένοι Μωσαμεθανοί*.

Τὰ τελευταῖα χρόνια, ἐπειδὴ στὶς χῶρες αὐτὲς βρέθηκαν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου, γίνεται ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων γιὰ τὴν κατάκτηση τοῦ πετρελαίου καί, ἐπομένως οἱ χῶρες αὐτὲς, ἀπόχτησαν παγκόσμιον ἐνδιαφέρον.

1. Συρία καὶ Λίβανος

Εἰσαγωγή. Καὶ οἱ δυὸ αὐτὲς χώρες, μόλις τώρα ἀπόχτησαν ἀνεξαρτησίαν, γιατί πρὶν διοικοῦνταν ἀπὸ τοὺς Γάλλους. Θὰ τις ἐξετάσω με μαζί, γιατί ὁ **Λίβανος** εἶναι μιὰ μικρὴ περιοχὴ.

Σύνορα. Πρὸς Β. συνορεύουν μετὴν Τουρκίαν, πρὸς Ν. μετὴν Παλαιστίνην πρὸς Α. μετὸ Ἰράκ καὶ πρὸς Δ. βρέχονται ἀπὸ τὴ Μεσόγειον θάλασσαν.

Ἔκταση. Ἡ Συρία ἔχει ἔκταση 200.000 τετρ. χιλμ. καὶ ὁ Λίβανος 10.000 τετρ. χιλμ.

Ὅρη—Πεδιᾶδες—Ποταμοί. Ἡ Συρία καὶ ὁ Λίβανος διασχίζονται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἀπὸ τὰ βουνὰ **Λίβανο** καὶ **Ἀντιλίβανο**. Στὸ μέσο τῶν βουνῶν αὐτῶν σχηματίζεται μιὰ μεγάλη κοιλάδα, ποὺ λέγεται **Κοίλη Συρία**.

Τὸ **κλίμα** τῆς Συρίας εἶναι ἡπειρωτικὸ στὰ ψηλὰ βουνά, δροσερὸ στὰ ὀροπέδια καὶ θερμότατο στὴν Κοίλη Συρία. Ἀπὸ τὸ Λίβανο πηγάζει ὁ ποταμὸς **Ὁρόντης**, ὁ ὁποῖος χύνεται στὸν Ἰστικὸ κόλπο.

Γεωργία καὶ κτηνοτροφία. Ἡ Συρία εἶναι καθαρὰ **γεωργικὴ χώρα** καὶ παράγει δημητριακὰ, βαμβάκι καὶ καπνὸ, ὅχι καλῆς ποιότητος. Τρέφει πολλὰς καμήλας, αἰγιοπρόβατα κι' ἔχει ἀναπτυγμένη τὴ σιροτροφία.

Συγκοινωνία. Οἱ συγκοινωνίαι δὲν εἶναι ἀναπτυγμέναις κι' ἔχει μόνο μιὰ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ.

Βιοτεχνία—Ἐμπόριο. Βιομηχανία δὲν ὑπάρχει στὴ Συρία. Ἡ βιοτεχνία εἶναι ἀναπτυγμένη καὶ κατασκευάζει περίφημα μεταξωτὰ καὶ ἐξαιρετικὰς λεπίδας (δαμασκηνὰ σπαθιά).

Τὸ ἐμπόριο κατὰ τὰ 2)3 εἶναι εἰσαγωγικὸ καὶ κατὰ 1)3 ἐξαγωγικὸ.

Πληθυσμός. Ἡ Συρία ἔχει (3.500.000 κατ.) καὶ ὁ Λίβανος (1.000.000 κατ.).

Λαὸς—Πολίτευμα θρησκεία.

Οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων εἶναι **Σύριοι**, σημικῆς καταγωγῆς. Ἰδιαιτέρο στοιχεῖο ἀποτελοῦν οἱ **Δροῦσοι**, λαὸς ἀνυπόταχτος κι' ἐπαναστατικὸς.

Καὶ ἡ Συρία καὶ ὁ Λίβανος ἔχουν πολίτευμα Δημοκρατικόν.

Ἐπίσημη θρησκεία, ἡ Συρία ἔχει τὸ Μωαμεθανισμό. Τὸ 1)4 τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι Χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι καὶ Καθολικοί.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς Συρίας, εἶναι ἡ **αμασκός** (300.000 κατ.) ποὺ παλιότερα ἦταν κέντρο ἀραβικοῦ πολιτισμοῦ. Γι' αὐτὸ ἔχει κτίρια θαυμάσιας ἀραβικῆς τέχνης. Ἀκόμη ἐκεῖ κατασκευάζονται τὰ ὀνομαστὰ **δαμσκηναὶ σπαθιά**. Στὴ Δαμασκὸ ἔχει τὴν ἑδρὰ τοῦ **τὸ Ὁρθόδοξο Πατριαρχεῖο τῆς Ἀντιοχείας**.

Τὸ Χαλέπιο (350.000 κατ.), ἡ **Τρίπολη**, γύρω στὴν ὁποία ὑπάρχουν

τὰ μεγαλύτερα κέδρα τοῦ κόσμου. (Οἱ κέδροι τοῦ Λιβάνου Π. Δ.) καὶ ἡ **Βηρυττός**, (200.000 κατ.) τὸ μεγαλύτερο λιμάνι τῆς περιοχῆς, πρωτεύουσα τοῦ Λιβάνου.

2. Παλαιστίνη καὶ Ὑπεριορδανία

Ἑισαγωγή. Ἡ Παλαιστίνη (κράτος τοῦ Ἰσραήλ) καὶ ἡ Ὑπεριορδανία εἶναι κράτη ποῦ ἔγιναν ἀνεξάρτητα μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον.

Σύνορα. Ὀλόκληρη ἡ περιοχή τῶν δυο κρατῶν βρίσκεται ἀνάμεσα στὴ Συρία, Ἰράκ, Σαουδική Ἀραβία καὶ Μεσόγειο θάλασσα.

Ὅρη—Πεδιάδες. Καὶ οἱ δύο χώρες εἶναι περισσότερο ὀρεινὲς μετὰ χαμηλὰ ὄρη, ποῦ ξαπλώνονται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ τελειώνουν στὴν πεδιάδα τοῦ κάτω **Ιορδάνη**.

Τὴν Παλαιστίνη τὴ διαρρέει ὁ ποταμὸς **Ἰορδάνης**, ὁ ὁποῖος χύνεται πρῶτα στὴ λίμνη τῆς **Γαλιλαίας**, ἢ **θάλασσα τῆς Τιβεριάδος**, ποῦ εἶναι 200 μ. κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας. Ἀπὸ τὴ λίμνη τῆς Γαλιλαίας κατέρχεται καὶ χύνεται στὴ λίμνη **Νεκρά θάλασσα**, ἢ ὁποία εἶναι 400 μ. κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας. Ἡ βαθύτερη ξηρὰ τῆς Γῆς εἶναι γύρω ἀπὸ τὴ Νεκρά θάλασσα.

Φυσικὴ Διαιρέση τῆς χώρας. Ἡ Παλαιστίνη διαρεῖται σὲ τρεῖς περιοχές :

1. **Στὴ Γαλιλαία**. 2. **Τὴ Σαμάρεια**. καὶ 3. **Τὴν Ἰουδαία**. Ἡ Ὑπεριορδανία ἄλλοτε λεγόταν **Περαία**.

Ἔκταση—Πληθυσμός. Οὔτε ἡ ἔκταση οὔτε ὁ πληθυσμὸς μπορεῖ νὰ ὀριστῇ σήμερα. Αὐτὰ εἶναι νεώτατα κράτη καὶ βρίσκονται ἀκόμῃ σὲ σχηματισμό. **Τὸ κράτος τοῦ Ἰσραήλ** διεκδικεῖ 60.000 τετ. χιλμ. ἔκταση, καὶ ἀνάλογη καὶ περισσότερη ἢ **Ὑπεριορδανία**. Ὁ πληθυσμὸς περίπου καὶ τῶν δύο εἶναι 3.000.000 κάτοικοι, Ἑβραῖοι καὶ Ἀραβες.

Πόλεις. Ἡ σπουδαιότερη πόλη εἶναι ἡ Ἱερουσαλὴμ (150.000 κατ.), ἡ ἱερὴ πόλη Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων. Χιλιάδες Χριστιανοὶ ἔρχονται κάθε χρόνον γιὰ νὰ προσκυνήσουν τοὺς **Ἁγίους Τόπους**, ὅπου ἔζησε, δίδαξε, σταυρώθηκε καὶ ἀναστήθηκε ὁ **Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός**.

Ἐκεῖ ἔχει τὴν ἔδρα του τὸ **Ὁρθόδοξον Πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων**. Ἐπίνειο τῆς Ἱερουσαλὴμ εἶναι ἡ **Γιάφφα** (Ἰόπη) 75.000 κατ.).

Τὸ Τέλ—Ἀβιβ (300.000 κατ.), πρωτεύουσα τοῦ νεοϊδρεθέντος κράτους τῶν Ἑβραίων. Τὸ Τέλ—Ἀβιβ ἀναπτύχθηκε γρήγορα καὶ παρουσιάζει ὅση εὐρωπαϊκῆς πόλεως.

Ἡ **Βηθλεέμ**, ὅπου γεννήθηκε ὁ **Χριστός**, ἡ **Ναζαρέτ**, ὅπου μεγάλωσε καὶ ἡ **Χαΐφα** (150.000 κατ.).

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι θερμὸ στὸ ἐσωτερικὸ καὶ εὐκρατὸς πρὸς τὰς ἀκτὲς τῆς Μεσογείου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Ἡ χώρα κατοικεῖται ἀπὸ Ἑβραίους καὶ Ἀραβες. Οἱ Ἀραβες εἶναι καθυστερημένοι καὶ νωθροί, ἐνῶ οἱ Ἑβραῖοι εἶναι ἐξυπνοί, ἐνεργητικοί καὶ δραστήριοι.

Ἀν καὶ τὸ ἔδαφος δὲν εἶναι πολὺ γόνιμο, χάρις στὴ δραστηριότητα τῶν Ἑβραίων καὶ ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία ἀναπτύχθηκαν πολὺ. Ἐξαιρετικὰ καὶ φημισμένα εἶναι τὰ *πορτοκάλια τῆς Γιάφας*. Οἱ Ἑβραῖοι τελευταίως προσπαθοῦν ν' ἀναπτύξουν καὶ βιομηχανία.

Συγκοινωνία—Ἐμπόριο. Ἡ συγκοινωνία δὲν εἶναι ἀναπτυγμένη, ὕπάρχουν μόνο δυὸ σιδηροδρομικὲς γραμμές. Τὸ ἐμπόριο βρίσκεται στὰ χέρια τῶν Ἑβραίων, οἱ ὅποιοι θεωροῦνται *ὡς οἱ καλύτεροὶ ἔμποροὶ τοῦ κόσμου*. Πυκνὴ ἀτμοπλοϊκὴ συγκοινωνία ἔχουν οἱ λιμένες τῆς χώρας.

3. Τὸ Ἰράκ (Μεσοποταμία)

Εἰσαγωγή. Τὸ Ἰράκ εἶναι νεώτατο ἀνεξάρτητο κράτος. Μέχρι τὸ τέλος τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου διοικεῖτο ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν.

Σύνορα. Τὸ Ἰράκ βρίσκεται ἀνάμεσα στὴν Τουρκία, τὴν Περσία, τὴν Ἀραβία, τὴν Ὑπεριορδανία καὶ τὴ Συρία.

Φυσικὴ περιγραφή. Ἡ χώρα βρίσκεται ἀνάμεσα καὶ γύρω στοὺς δυὸ μεγάλους ποταμούς, *Τίγρη* καὶ *Εὐφράτη*. Ἡ μεταξὺ τῶν δυὸ ποταμῶν πεδιάδα εἶναι ἄγονη καὶ καλλιεργεῖται μόνο, τὸ τμήμα κοντὰ στὶς ἐκβολές τῶν ποταμῶν. Στὰ παλιὰ χρόνια λεγόταν *Βαβυλωνία*.

Καὶ οἱ δυὸ ποταμοὶ πηγάζουν ἀπὸ τὸ ὑψίπεδο τῆς Ἀρμενίας καὶ ἐνώνονται προτοῦ χυθοῦν στὸν *Περσικὸ κόλπο*.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι θερμὸ μὲ ἐλάχιστες βροχές.

Πληθυσμὸς—Ἐκταση. Τὸ Ἰράκ ἔχει ἔκταση 300.000 τετ. χιλ. καὶ πληθυσμὸ 5.000.000 κατοίκους.

Λαὸς—Θρησκεία—Πολίτευμα. Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας εἶναι Ἀράβες ἀπὸ τοὺς ὁποίους διακρίνονται οἱ λεγόμενοι *Βεδουῖνοι*. Οἱ περισσότεροι τῶν κατοίκων εἶναι *μωαμεθανοὶ* καὶ ἐλάχιστοι χριστιανοί. Πολίτευμα ἔχουν *Βασιλευμένη Δημοκρατία*.

Γεωργία καὶ κτηνοτροφία. Ἐπειδὴ ἡ χώρα εἶναι ἄγονη καὶ ὑποφέρει ἀπὸ ξηρασία, κατασκευάζονται, τώρα, μεγάλα ἀρδευτικὰ ἔργα. Ἡ γεωργικὴ παραγωγή σήμερα εἶναι μηδαμινή. Καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι περιωρισμένη. Τρέφουν καμήλες, πρόβατα καὶ γίδια τῆς Ἀγκυρας.

Ὄρυκτὸς πλοῦτος. Ἐκεῖνο ποὺ δίνει ζωὴ καὶ ἀξία στὴ χώρα εἶναι τὰ μεγάλα κοιτάσματα πετρελαίου κοντὰ στὴ *Μοσσοῦλη*. Τὰ πετρέλαια αὐτὰ τὰ ἐκμεταλλεύεται ἡ Ἀγγλία. Ἀπὸ τὴ Μοσσοῦλη τὰ πετρέλαια μεταφέρονται μὲ σιδηρένιους σωλῆνες στὶς ἀκτὲς τῆς Μεσογείου καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

Πόλεις. Πρωτεύουσα της χώρας είναι η *Βαγδάτη* (850.000 κάτ.), χτισμένη κοντά στον Τίγρη ποταμό. Συνδέεται με σιδηροδρομική γραμμή με την Κωνσταντινούπολη κι έχει αναπτυγμένη βιομηχανία κι εμπόριο. Άλλοτε, στα νότια της Βαγδάτης ήταν η πόλη *Βαβυλώνα*, περίφημη για τους κρεμαστούς κήπους της. Η *Μοσσούλη* (300.000 κάτ.) κέντρο των πετρελαιοπηγών, και η *Βασόρα* (180.000 κάτ.) στον Περσικό κόλπο,

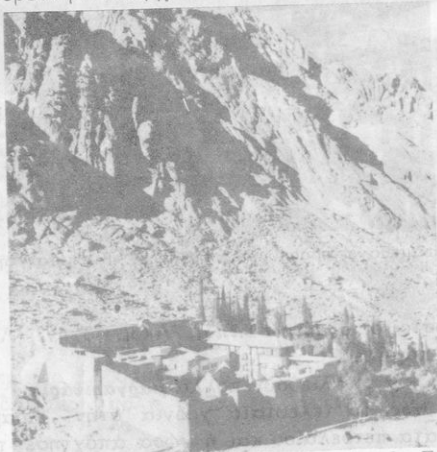
4. Άραβία

Σύνορα. Η Άραβία συνορεύει προς Β. με το Ιράκ και την Υπεριορδανία. Προς Α. βρέχεται από τον Περσικό κόλπο. Προς Ν. βρέχεται από τον Ινδικό ωκεανό και προς Δ. βρέχεται από την Έρυθρά θάλασσα.

Έκταση. Η Άραβία είναι η μεγαλύτερη χερσόνησος του κόσμου κι έχει έκταση 3.000.000 τετρ. χιλιομέτρα!

Φυσική Περιγραφή

Η χώρα παρουσιάζει τη θέα μιας απέραντης έρημου. Κανένας ποταμός δεν ρέει πουθενά. Τα χαμηλά, ήφαιστιώδη όροπέδια είναι άδεντρα. Μία μόνο όροσειρά υπάρχει, όπου και το *Όρος Σινά* (Μωϋσής), ή

Είκ. 12. Η περίφημος Χριστιανική μονή του «Σινά»

όποια ξαπλώνεται παράλληλα προς την Έρυθρά θάλασσα.

Το τμήμα αυτό της χώρας προς την Έρυθρά θάλασσα, μέχρι του

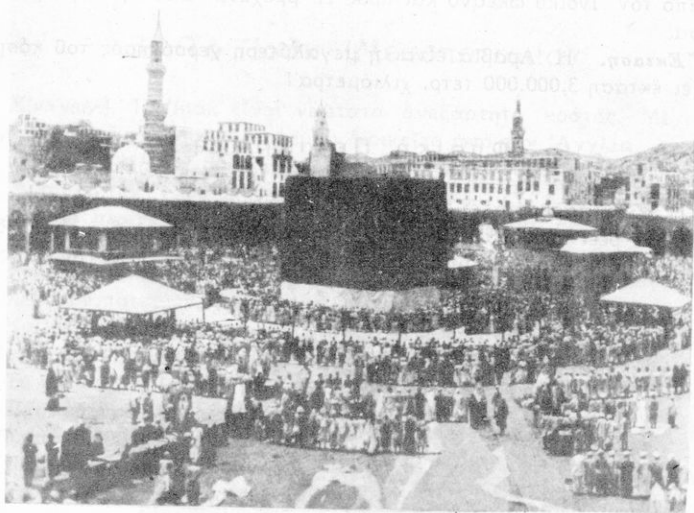
“Αντεν, είναι τὸ γονιμώτερο καὶ λέγεται **«Εὐδαίμων Ἀραβία»**. Ἡ Ἀξια λόγου εἶναι ἡ πεδιάδα κοντὰ στὸν Περσικὸ κόλπο. Τὸ ὑπόλοιπο ἀπέ-
ραντο μέρος τῆς χώρας εἶναι **ἔρημος**,

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ἀραβίας εἶναι τροπικὸ μὲ ἐλάχιστες βροχές.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία—Κτηνοτροφία. Τὸ περισσότερον μέρος τῆς χώρας εἶναι ἔρημος. Εὐφορα εἶναι μόνον τὰ παράλια τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

Τὸ σημαντικώτερον γεωργικὸ προϊόν εἶναι **ὁ καφὲς τῆς Ὑεμένης ὁ καλύτερος τοῦ κόσμου**. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι περισσότερον ἀναπτυγμέ-

Εἰκ. 13. Μωαμεθανοὶ προσκυνητὲς στὸ Ἱερό «Κάαμπα» τῆς Μέκκας.

νη καὶ εἶναι γνωστοὶ οἱ **αραβικοὶ ἵπποι**. Ἀκόμη στὴν Ἀραβία τρέφον-
ται οἱ καλύτερες καμήλες.

Στὸν Περσικὸ κόλπο ἀλιεύουν πολλὰ **μαργαριτάρια**.

Ὁρυκτὸς πλοῦτος. Τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν Ἀραβία βρέθηκαν πλούσια κοιτάσματα πετρελαίου καὶ ἡ χώρα ἀπόχτησε παγκόσμιον ἐν-
διαφέρον.

Συγκοινωνία—Ἐμπόριο. Ἡ συγκοινωνία δὲν εἶναι ἀναπτυγμένη, οὔτε τὸ ἐμπόριο. Τώρα ἀρχίζουν καὶ τὰ δύο ν' ἀναπτύσσονται, ἀπὸ ἀφορμὴ τὰ πετρέλαια.

Πολιτική περιγραφή

Λαός—Θρησκεία—Πληθυσμός. Οί κάτοικοι της χώρας είναι "Αραβες και διαιροῦνται σέ "Αραβες τῶν πόλεων καί σέ *νομαδικούς Βεδουίτους*. "Όλοι οί κάτοικοι εἶναι φανατικοί Μουσουλμάνοι.

Ο πληθυσμός τῆς χώρας εἶναι 9.000.000 κάτοικοι.

Διαίρεση τῆς χώρας. Ἡ Ἀραβία διαιρεῖται σέ τρία βασίλεια.

α) Τῇ *Σαουδικῇ Ἀραβίᾳ*, β) τὴν *Υεμένη* καί γ) τὶς *Βρετανικὲς κτήσεις*.

α) Σαουδική Ἀραβία

Ἡ Σαουδική Ἀραβία ἔχει ἔκταση 1.500.000 τ. χλμ. καί πληθυσμό 6.000.000 κατ. Τὸ πολίτευμά της εἶναι Συνταγματικὴ Βασιλεία.

Πόλει. Ἡ μεγαλύτερη πόλη εἶναι ἡ *Μέκκα* (150.000 κάτ.), ἡ *ιερὴ πόλη τῶν Μωαμεθανῶν, ἡ πατρίδα τοῦ Μωάμεθ*. Ἐκεῖ πηγαίνουν κάθε χρόνο χιλιάδες προσκυνητὲς γιὰ ν' ἀσπαστοῦν σιὸ *ιερὸ Κάαμπα*.

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ *"Ερ-Ριάντ*, (60.000 κάτ.). καί ἡ *Μεδίνα* (40.000 κάτ.) ὅπου βρίσκεται ὁ τάφος τοῦ Μωάμεθ.

β) Ὑεμένη

Τὸ κράτος αὐτὸ ἔχει ἔκταση 200.000 τ. χλμ. καί πληθυσμὸ 3.500.000 κατοίκους.

Τὴν ὑπέρτατη ἐξουσία, πολιτικὴ καί θρησκευτικὴ, τὴν ἔχει ὁ λεγόμενος *Ἰμάμης*.

Πόλει. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ *Σαανά*. Ἀλλὴ πόλη εἶναι ἡ *Μόνα* ὅπου παράγεται ὁ *καλύτερος καφὲς τοῦ κόσμου*

γ) Βρετανικὲς κτήσεις

Εἰσαγωγή. Ἡ Ἀγγλία κατέχει διάφορα παραλιακά μέρη τῆς Ἀραβίας, πρὸς τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανὸ καί Περσικὸ κόλπο, ὡς καί τὴ μικρὴ ἀποικία *"Αντεν*, στὴν εἴσοδο τῆς Ἐρυθρᾶς θάλασσας, γιὰ τὴν ἐξασφάλιση τῶν συγκοινωνιῶν της μὲ τὶς κτήσεις της, στὴν Ἀσία καί Ἀφρικὴ. Οἱ Βρετανικὲς (Ἀγγλικὲς) κτήσεις ἔχουν ἔκταση 1.350.000 τ. χλμ. καί πληθυσμὸ περίπου 2.000.000 κατοίκους.

Ἡ σπουδαιότερη πόλη εἶναι τὸ *"Αντεν* (60.000 κάτοικοι), ὁχυρὸς σταθμός.

rai

5. Περσία ἢ Ἰράν

Εἰσαγωγή. Ἡ Περσία εἶναι ἀρχαῖο Κράτος μὲ ἱστορία. Θυμηθῆτε

τις έκστρατείες της κατά της αρχαίας Ἑλλάδος, καὶ τὶς μεγάλες ἡττες της. Σήμερα ἡ Περσία ὀνομάζεται καὶ **Ἰράν**.

Σύνορα. Ἡ Περσία (Ἰράν) συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τὴν Κασπία θάλασσαν, πρὸς Α. μετὰ τὸ Ἀφγανιστάν καὶ Πακιστάν πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ πρὸς Δ. μετὰ τὴν Τουρκία καὶ τὸ Ἰράκ.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἐκταση—Πληθυσμός. Ἡ χώρα ἔχει ἔκταση 1.650.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 17.000.000 κατοίκους.

Ὅρη—Πεδιάδες. Τὸ Ἰράν εἶναι ὁλόκληρον *ἓνα ὕψ. πεδ.*, πού ἔχει μικρὰς πεδιάδες ἀπὸ τὶς ὁποῖες πολλὰς εἶναι γεμάτες τελμαῖα. Ἡ μεγαλύτερη ὁροσειρὰ τὸ **Ἑλμπερούζ**, πού βρίσκεται στὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας, ἔχει ὕψος 5.460 μέτρα. Ἡ χώρα ἔχει δύο μεγάλας ἐρήμους, πολὺ μικροῦς ποταμοὺς καὶ μιὰ μεγάλη λίμνη τὴν **Οὔρμια**.

Κλίμα. Τὸ νότιον μέρος τῆς χώρας ἔχει κλίμα θερμὸ καὶ ξηρὸ καὶ τὸ βόρειον πού ἔχει καὶ ψηλὰ βουνά, ψυχρὸ καὶ ξηρὸ.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία—Κτηνοτροφία. Τὰ κύρια γεωργικὰ προϊόντα τῆς χώρας εἶναι τὰ δημητριακὰ, ὁ καπνὸς (τουμπέκι) καὶ τὰ φρούτα, ἰδίως τὰ ροδάκινα, πού ἔχουν πατρίδα τὴν Περσία. Ἀκόμη καλλιεργοῦν τὸ ρύζι καὶ τὰ ρόδα γιὰ ροδέλαιον.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀναπτυγμένη. Τρέφουν ἄλογα, καμήλας καὶ πρόβατα μετὰ πλατειὰ οὐρά.

Ὅρυκτες πλοῦτοι. Ἡ χώρα ἔχει πλούσια κοιτάσματα ἀπὸ μολύβι, ἄργυρον, χαλκόν, ἀσήμι καὶ πρὸ πάντων πετρέλαιον. Ἡ ἐκμετάλλευσις ὅμως τοῦ ὀρυκτοῦ πλοῦτου γίνεται ἀπὸ Ἕλληνας, Ἀμερικανούς καὶ Ρώσους. Στὰ παράλια τοῦ Περσικοῦ κόλπου ψαρεύονται ὀστρακὰ, πού μέσα ἔχουν **μαργαριτάρια**.

Συγκοινωνία. Οἱ αὐτοκινητόδρομοι εἶναι λίγοι καὶ οἱ σιδηρόδρομοι ἐλάχιστοι. Οἱ μεταφορὰς ἐξακολουθοῦν νὰ γίνωνται μετὰ **καρβάνια**.

Βιομηχανία—Ἐμπόριον. Ἡ μόνη βιομηχανία, πού εἶναι ἀναπτυγμένη, εἶναι ἡ ταπητουργία.

Τὰ περσικὰ χαλιδά εἶναι τὰ καλύτερα τοῦ κόσμου. Ἀκόμη παράγεται ἀρκετὴ ποσότης ροδελαίου. Τὸ ἐμπόριον τοῦ πετρελαίου καὶ τῶν ταπήτων εἰσάγει ἀρκετὸ συνάλλαγμα στὴ χώρα. Ἡ ἐξαγωγή καὶ εἰσαγωγή τῶν ἐμπορευμάτων γίνεται ἀπὸ τὰ λιμάνια τοῦ Περσικοῦ κόλπου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Λαός. Ὁ λαός, πού κατοικεῖ τή χώρα ἀνήκει στή λευκή ἢ Καυκασία φυλή.

Θρησκεία. "Όλοι οἱ Πέρσες εἶναι Μωαμεθανοί, ἀλλά εἶναι αἰρετικοί καί δέν πηγαίνουν στή **Μέκκα**.

Πολίτευμα. Ἡ Περσία διοικεῖται ἀπό συνταγματικό βασιλέα, πού λέγεται **Σάχης**.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ **Τεχεράνη**, (850.000 κάτ.), τὸ **Ἰσπαχάν** (200.000 κάτ.) πού ἦταν ἄλλοτε πρωτεύουσα, καί ἡ **Ταυρίδα**, (250.000 κάτ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας **Ἀρτζεμπαϊζάν**, ἡ πρώτη ἐμπορική πόλη τῆς Περσίας,

6. Ἀφγανιστάν

Σύνορα. Τὸ Ἀφγανιστάν συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τὴ Σοβιετική Ρωσία, πρὸς Ν. μετὰ τὸ Βελουχιστάν (Ἰνδίες), πρὸς Α. μετὰ τὴς Ἰνδίες καί πρὸς Δ. μετὰ τὴν Περσία.

Ἡ χώρα εἶναι ἓνα τεράστιο ὑψίπεδο μετὰ ψηλὰ βουνά. Κανένας ἄξιος λόγου ποταμός δέν ρεεῖ στή χώρα. Ἔχει ἔκταση 700.000 τ. χλμ. καί πληθυσμὸ 12 ἑκατομμύρια κατοίκους. Εἶναι ἄγονη καί φτωχὴ χώρα καί μόνο ἡ προβατοτροφία εἶναι ἀναπτυγμένη.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι περιορισμένη καί τὸ ἐξαγωγικὸ ἐμπόριο εἶναι τὰ μαλλιά, τὰ δέματα καί οἱ τάπητες.

Οἱ κάτοικοι εἶναι Ἀφγανοί καί Τάταροι κι ἔχουν θρησκεία τὸ Μωαμεθανισμό. Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι αὐτοκρατορία καί ὁ μονάρχης, πού λέγεται **Πατισάχ**, ἔχει ἀπεριόριστη ἐξουσία.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ **Καβούλη** 220.000 κάτοικοι.

Ἀσκήσεις : 1) Ποιὰ εἶναι τὰ κράτη τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί γιατί εἶναι ἀραιοκατοικημένα ;

2) Ποιοὶ κατοικοῦσαν τὰ παλιὰ χρόνια τὰ παράλια μέρη τῆς Μικρῆς Ἀσίας καί ποιὲς ἦταν οἱ σπουδαιότερες πόλεις ;

3) Τί ξέρετε γιὰ τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο ;

4) Τί ξέρετε γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη ;

5) Ποιὰ προϊόντα καί ὀρυκτὰ ἔχει ἡ Μέση Ἀνατολή ; Ποιὲς εἶναι οἱ ἱερὲς πόλεις τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί γιατί ;

6) Κάμετε νοερῶς ἓνα ταξίδι στοὺς Ἁγίους τόπους ἀπὸ ξηρὰ καί ἓνα ἀπὸ θάλασσα.

7) Ποιὰ θρησκεία ἐπικρατεῖ στή Μέση Ἀνατολή καί γιατί ;

8) Συγκρίνατε τὸν πολιτισμὸ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν πολιτισμὸ τῶν κρατῶν τῆς Μ. Ἀνατολῆς.

Γ. Κ. Μαυρίᾱ—Γεωγραφία τῶν Ἠπείρων Ε' Δημοτικοῦ

Γ'. ΚΡΑΤΗ ΝΟΤΙΑΣ ΑΣΙΑΣ

1. 'Ινδίες

(Εισαγωγή. Οί 'Ινδίες πρὸ τοῦ πολέμου ἦταν Βρεττανικὲς ἀποικίες. Σήμερα εἶναι σχεδὸν ἀνεξάρτητες καὶ ἀποτελοῦν 4 κράτη.

Τὸ *'Ινδοστάν*, τὸ *Πακιστάν*, τὴ νῆσο *Κεϋλάνη* καὶ τὴ *Βιρμανία*. 'Ανεξάρτητα ἐπίσης εἶναι καὶ τὰ μικρὰ κράτη στὰ βόρεια τῶν 'Ινδιῶν, τὸ *Νεπάλ* καὶ τὸ *Βουτάν*. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ κράτη αὐτὰ δὲν ἔχουν ὀλοκληρωθῇ θὰ τὰ ἐξετάσωμε ὡς μιὰ χώρα.

Σύνορα. Οἱ 'Ινδίες συνορεύουν πρὸς Β. μετὴν Κίνα καὶ τὸ Θιβέτ, πρὸς Ν. βρέχονται ἀπὸ τὸν 'Ινδικὸ ὠκεανὸ πρὸς Α. μετὴν Κίνα καὶ 'Ινδοκίνα καὶ πρὸς Δ. μετὸ 'Αφγανιστάν, Περσία καὶ βρέχονται ἀπ' τὴν 'Αραβικὴ θάλασσα.

Ἔκταση. Ἡ συνολικὴ ἔκταση τῶν 'Ινδιῶν εἶναι περίπου 4.100.000 τετρ. χιλμ.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὅρη—Πεδιάδες. Ἀπὸ Β. ἡ χώρα κλείνεται ἀπὸ τὴν τεράστια ὄροσειρά τῶν *'Ιμαλαίων ὄρεων* ἡ ὁποία ξαπλώνεται σὲ μῆκος 2.200 χιλμ. καὶ σὲ πλάτος 250 χιλμ. Ἐχει μέσο ὕψος 4.000—6.000 μ. καὶ οἱ κορυφαί της φθάνουν σὲ ὕψος 8.840 μ. (*Ἐβερεστ*).

Εἶναι ἡ ὀγκοδέστερη καὶ ὑψηλότερη ὄροσειρὰ τοῦ κόσμου καὶ οἱ κορυφαί της σκεπάζονται ἀπὸ αἰῶνια χιόνια καὶ παγετώνες.

Ἡ διάβαση τῶν 'Ιμαλαίων γίνεται λίγους μῆνες τὸ χρόνο καὶ ἀπὸ καραβάνια μετὰ ζῶα *Γιάκ*.

Τὸ κέντρο τῶν 'Ινδιῶν εἶναι μιὰ ἀπέραντη πεδιάδα ἡ *Ἰνδο-Γάγγεια*, ποὺ ξαπλώνεται ἀπὸ τὴν Περσία μέχρι τὴν 'Ινδοκίνα.

Τὸ Νότιο τμήμα τῆς χώρας τὸ ἀποτελεῖ ἡ χερσονήσος τοῦ *Ντεκάν*, ἡ ὁποία εἶναι ἓνα τεράστιο ὁροπέδιο. Ἡ νήσος *Κεϋλάνη* (60.000 τ.χιλμ.) μετὰ 6.000.000 πληθυσμό, ἔχει μικρὰ δασωμένα βουνὰ καὶ εὐφορώτατες πεδιάδες.

Ποταμοί. Τίς 'Ινδίες διασχίζουν μεγάλοι ποταμοί, ποὺ ὅλοι χύνονται στὸν 'Ινδικὸ ὠκεανό. Οἱ μεγαλύτεροι εἶναι: Ὁ *'Ινδός*, ποὺ σχηματίζει μεγάλο δέλτα. Ὁ *Γάγγης* καὶ ὁ *Βραμαπούτρας*, ποὺ χύνονται μαζί στὸν κόλπο τῆς Βεγγάλης καὶ σχηματίζουν τὸ *μεγαλύτερο δέλτα τοῦ κόσμου*. Ἀκόμη ὁ *Γραουάντι* καὶ ὁ *Σαλουέν*. Ὅλοι οἱ ποταμοὶ τῶν 'Ινδιῶν ἔχουν τίς πηγὰς τοὺς στὰ 'Ιμαλάια ὄρη.

Διαμόρφωση τῶν ἀκτῶν. Οἱ ἀκτὲς τῶν 'Ινδιῶν δὲν σχηματίζουν φυσικὰ λιμάνια καὶ γι' αὐτὸ ἐλάχιστες εἶναι οἱ μεγάλες παράλιες πόλεις.

Κλίμα. Οἱ 'Ινδίες βρίσκονται σχεδὸν στὴ διακεκαυμένη ζώνη. Καὶ

δμως, χάρη στην επίδραση των έτησίων ανέμων, πέφτουν άφθονες βροχές και τὸ κλίμα εἶναι μάλλον εὐκρατό. Ἡ μέση θερμοκρασία εἶναι $+24^{\circ}$ — $+28^{\circ}$ K.

Ζῶα—Φυτά. Οἱ Ἰνδίες ἔχουν πυκνότετα δάση (ζούγκλα), στὰ ὁποῖα ζοῦν **μεγάλα ἄγρια ζῶα** καὶ **ιεράσια φίδια**, ποὺ ἀναφέραμε στὴν εἰσαγωγή τῆς Ἀσίας.

Ἀκόμη οἱ Ἰνδίες εἶναι ἡ πατρίδα πολλῶν βιομηχανικῶν φυτῶν ὅπως τὸ ζαχαροκάλαμο, τὸ Ἰνδικόν, τὸ βαμβάκι, ἡ ἱούτα (ύφαντικὴ ὕλη) μὲ τὴν ὁποία κάνουν τὰ σχοινιά καὶ τὰ σακιά, ἡ κανέλα, τὸ ρύζι κλπ.

Ὅπως τὰ ζῶα, ἔτσι καὶ τὰ δέντρα εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα τοῦ κόσμου. Τὰ μεγαλύτερα δάση τῆς χώρας βρίσκονται στὸ βόρειο τμῆμα τῆς, πρὸς τὰ Ἰμαλάια ὄρη, κατὰ μῆκος τοῦ Γάγγη ποταμοῦ.

14. Παγωμένος ποταμὸς τοῦ Θιβέτ

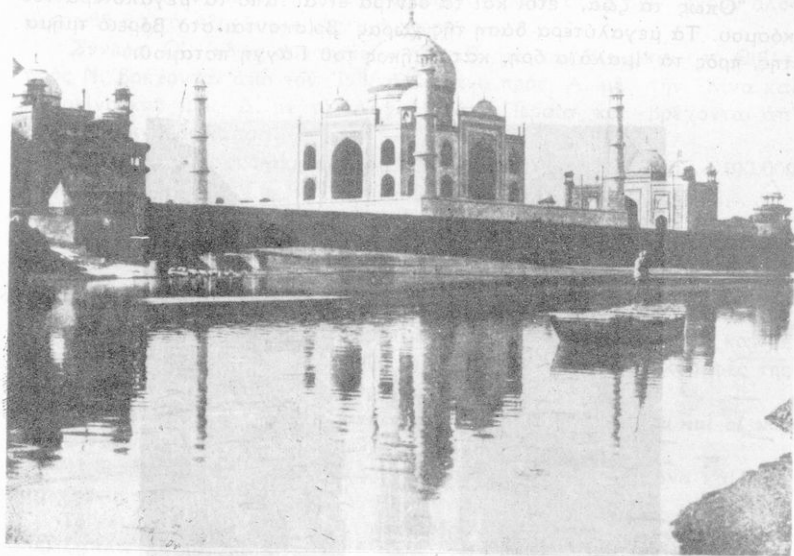
Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ἡ γεωργία, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν κτηνο-

τροφία, είναι πολύ αναπτυγμένη στη χώρα, Ἡ κτηνοτροφία δὲν εἶναι αναπτυγμένη. Καὶ ὁ κυριώτερος λόγος εἶναι, γιατί ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὶς θρησκείες των, νὰ σφάζουν καὶ νὰ τρώγουν τὰ ζῶα τὰ ὁποῖα θεωροῦν ὡς ἱερά!!

Ἡ μεγαλύτερη παραγωγή στὴν ἀπέραντη χώρα, εἶναι τοῦ ρυζιοῦ. Οἱ Ἰνδίες ἔχουν τὴ δεύτερη θέση στὴν παραγωγή ρυζιοῦ στὸν κόσμον, μετὰ τὴν Κίνα.

Ἐπειτα ἔρχεται τὸ σιτάρι, τὸ βαμβάκι, τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι καλῆς

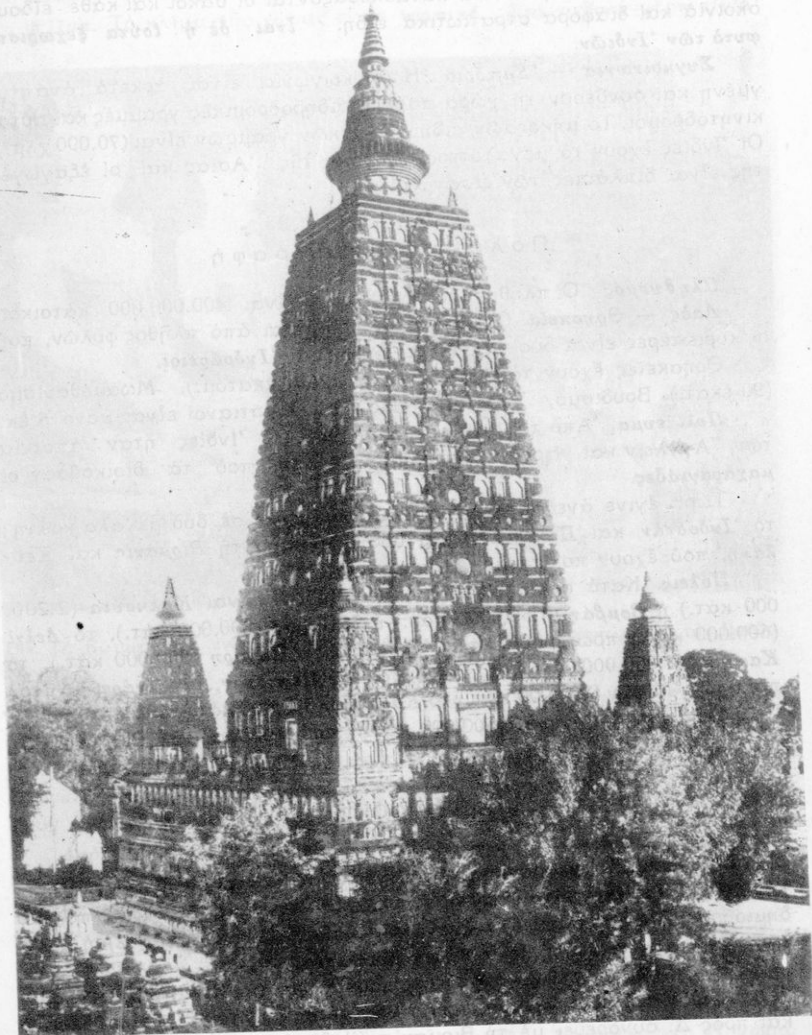
Εἰκ. 15. Περίφημο Ἰνδικὸ ἀνάκτορον

ποιότητας καὶ δὲν ἐξάγεται. Στὴν παραγωγή τοῦ βαμβακιοῦ ἔχουν τὴ δεύτερη θέση στὸν κόσμον, μετὰ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Ἄλλα προϊόντα εἶναι τὸ λινάρι, τὸ ζαχαροκάλαμο, ἡ λούτα καὶ ἀκολουθεῖ ἡ παραγωγή τοῦ τσαγιοῦ, τοῦ καφέ καὶ τοῦ καουτσούκ.

Ὁρυκτὸς πλοῦτος. Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῶν Ἰνδιῶν δὲν εἶναι πολὺ μεγάλος. Τὸ κυριώτερο ὀρυκτὸ εἶναι ὁ γαιάνθρακας καὶ ἀκολουθοῦν ὁ σίδηρος, τὸ μαγγάνιο καὶ πολὺ λίγο πετρέλαιο.

Βιομηχανία — Βιοτεχνία. Ἡ βιομηχανία στὶς Ἰνδίες, χάρις στοὺς Ἀγγλοὺς, ἀναπτύχθηκε γρήγορα ἀπὸ τὸ 1880 μέχρι σήμερα.

Οἱ σημαντικώτερες βιομηχανίες εἶναι, ἡ *κλωστοῦφαντουργία* βαμβακερῶν, λινῶν, μεταξωτῶν καὶ μαλλίνων ὕφασμάτων. Οἱ λέξεις *καζμίρ, μουσελιν* κ.λ.π. εἶναι λέξεις ποὺ μᾶς θυμίζουν τὶς Ἰνδίες.

Εικ. 16. Μεγαλοπρεπής «παγόδα» στις 'Ινδίες

Ἡ μεταλλουργία, ἡ βιομηχανία χημικῶν προϊόντων (φάρμακα, σόδα βενζόλη κ.λ.π.). Ἰδιαίτερη ἀνάπτυξη ἔχει ἡ παραγωγή τῆς ὑφαντικῆς ὕλης **λούτας**, ἀπὸ τὴν ὁποία κατασκευάζονται οἱ σάκοι καὶ κάθε εἶδους σκοινιά καὶ διάφορα στρατιωτικὰ εἶδη. **Ἦναι δὲ ἡ λούτα ξεχωριστὸ φυτὸ τῶν Ἰνδιῶν.**

Συγκοινωνία — **Ἐμπόριο.** Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀρκετὰ ἀναπτυγμένη καὶ συνδέουν τὴ χώρα πολλῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς καὶ αὐτοκινητόδρομοι. Τὸ μήκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἶναι (70.000 χλμ.). Οἱ Ἰνδίες ἔχουν τὸ μεγαλύτερο ἐμπόριο τῆς Ἀσίας καὶ οἱ ἐξαγωγές τῆς εἶναι διπλάσιες τῶν εἰσαγωγῶν.

Πολιτικὴ περιγραφή

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἰνδιῶν εἶναι 400.000.000 κάτοικοι.

Λαὸς — **Θρησκεία.** Οἱ Ἰνδίες κατοικοῦνται ἀπὸ πλῆθος φυλῶν, ποὺ οἱ κυριώτερες εἶναι δύο : Οἱ **Μελανοῖνδοι** καὶ **Ἰνδοάριοι.**

Θρησκείες ἔχουν τὸ Βραχμανισμό (260 ἑκατομ.), Μωαμεθανισμό (90 ἑκατ.), Βουδισμό, Τατοισμό κι ἄλλες. Χριστιανοὶ εἶναι μόνο 6 ἑκ.

Πολίτευμα. Ἀπὸ τὸ 1876 μέχρι τὸ 1947 οἱ Ἰνδίες ἦταν ἀποικία τῶν Ἀγγλῶν καὶ χωρίζονταν σὲ μικρὰ κράτη, ποὺ τὰ διοικοῦσαν οἱ **μαχαραϊάδες.**

Τώρα ἔγινε ἀνεξάρτητη χώρα καὶ χωρίστηκε σὲ δύο μεγάλα κράτη : τὸ **Ἰνδοστάν** καὶ **Πακιστάν**, καὶ δύο μικρότερα τῇ **Βιρμανίᾳ** καὶ **Κεϋ-λάνῃ**, ποὺ ἔχουν πολίτευμα Δημοκρατικόν.

Πόλεις. Κατὰ σειρὰ οἱ πόλεις τῶν Ἰνδιῶν εἶναι **Καλκούτα** (2.200.000 κάτ.) ἡ **Βομβάη** (1.500.000 κάτ.) ἡ **Μαντράς** (800.000 κάτ.), τὸ **Δελχί** (600.000 κάτ.) πρωτεύουσα τοῦ **Ἰνδοστάν**, ἡ **Λαχόρη** (950.000 κάτ.), τὸ **Καράτσι** (1.000.000 κάτ.), πρωτεύουσα τοῦ **Πακιστάν**, τὸ **Βενάρες** ἡ ἱερὴ πόλις τῶν Ἰνδιῶν (300.000 κάτ.) τὸ **Κολόμπο** (350.000 κάτ.) πρωτεύουσα τῆς Κεϋλάνης καὶ ἡ **Ραγκούν** (500.000 κάτ.) πρωτεύουσα τῆς **Βιρμανίας.**

2. Ἰνδοκίνα

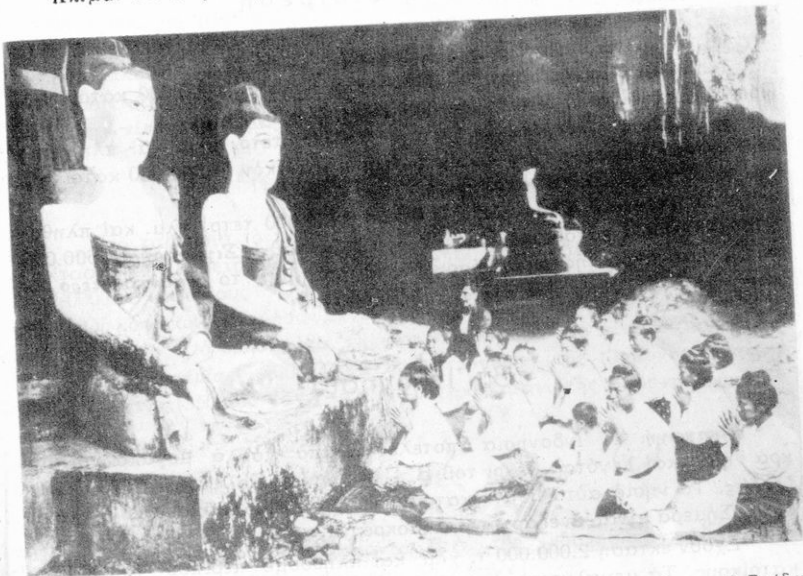
Εἰσαγωγή. Ἡ χερσόνησος τῆς Ἰνδοκίνας ὡς πρὶν ἀπὸ τὸ Β' Παγκόσμιον πόλεμον διοικεῖτο ἀπὸ τῇ Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ. Μετὰ τὸν πόλεμον δημιουργήθηκαν τρία σχεδὸν ἀνεξάρτητα Κράτη. 1) Τὸ **Σιάμ** 2) ἡ **Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα** καὶ 3) ἡ **Βρετανικὴ Μαλαισία.**

Σύνορα. Ἡ Ἰνδοκίνα συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τὴν Κίνα, πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανόν, πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὸν Εἰρηνικόν ὠκεανόν καὶ πρὸς Δ. συνορεύει μετὰ τὴν Βιρμανίαν (Ἰνδίες).

Ὄρη—Ποταμοὶ—Πεδιᾶδες. Ἡ χώρα ἔχει δύο χαμηλὰς ὄροσειρές καὶ

πολλές μεγάλες πεδιάδες. Ὁ μεγαλύτερος ποταμός της, ὁ *Μέκονγκ*, πηγάζει ἀπὸ τὸ Θιβέτ, χωρίζει σὲ δυὸ μέρη τῆ χώρα καὶ χύνεται στὸν κόλπο τοῦ Σιάμ, ὅπου σχηματίζει τεράστιο δέλτα.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι *τροπικό*. Στὰ πεδινὰ μέρη εἶναι

Εἰκ. 17. Κάτοικοι τῆς Ἰνδοκίνας προσεύχονται πρὸ τεραστίων ἀγαλμάτων τοῦ Βουδά

ἀνθυγιεινόν. Βροχὲς πέφτουν πολλές κατὰ τὴν περίοδο τῶν Μουσῶνων (ἐτησίων ἀνέμων) καὶ στὰ Β.Α. τῆς χώρας ὅλες τὶς ἐποχές.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα εἶναι ὅμοια μὲ τῶν Ἰνδίων. Στὶς ζοῦγκλες ὑπάρχει πλουσιωτάτη βλάστηση καὶ οἱ ἀγριοσυκιές σχηματίζουν δλόκληρα δάση.

Λαὸς — Γλῶσσα — Θρησκεία. Ὁ λαὸς, ποὺ κατοικεῖ τὴ χώρα εἶναι μογγολικῆς καταγωγῆς καὶ στὴ *Μαλαϊκὴ* χερσόνησο *Μαλαῖοι*, συγγενεῖς μὲ τοὺς *Μογγόλους*. Ἡ γλῶσσα τῶν εἶναι μογγολικὲς διάλεκτοι. Οἱ περισσότεροι κάτοικοι εἶναι Βουδιστὲς καὶ οἱ Μαλαῖσιοι Μωαμεθανοί.

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ἡ γεωργία εἶναι μᾶλλον ἀναπτυγμένη ἐνῶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀσήμαντη. Παράγουν ρύζι, ζαχαροκάλαμο, καουτσούκ καὶ βαμβάκι.

Βιομηχανία — Ἐμπόριο. Βιομηχανία σχεδὸν δὲν ὑπάρχει. Ἡ χώρα εἰσάγει βιομηχανικὰ εἶδη καὶ ἐξάγει ρύζι καὶ καουτσούκ.

Συγκοινωνία. Ὁδικὸ δίκτυο πολὺ μικρό. Τρεῖς σιδηροδρομικὲς

γραμμές υπάρχουν που συνδέουν τη χώρα με την Κίνα, τις Ίνδιες, τη Σιγκαπούρη με τη Μαλαισία.

Πολιτική διαίρεση

Ἡ Ἰνδοκίνα διαιρεῖται εἰς 3 κράτη :

1. **Τὸ Σιάμ** με ἔκταση (550.000 τ. χλμ.) καὶ 17.000.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Μπανγκόκ** (900.000 κάτοικοι).

2) **Γαλλικὴ Ἰνδοκίνα** με ἔκταση 750.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 25.000.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ Σαΐγκόν (1.000.000 κάτοικοι), καὶ τὸ Χανόϊ (150.000 κάτοικοι).

3) **Βρετανικὴ Μαλαισία**. Με ἔκταση 130.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ (6.000.000 κατοίκους). Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Σιγκαπούρη** (500.000 κάτ.), στὸ ἄκρο τῆς χερσονήσου τῆς Μαλαισίας, τὸ **σημαντικώτερο λιμάνι τῆς Ν.Α. Ἀσίας**, τὸ **κλειδί τοῦ Εἰρηνικοῦ**

3. Ἰνδονησία

Εἰσαγωγή. Ἡ Ἰνδονησία ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ μεγάλα καὶ μικρά νησιά καὶ λεγόταν μέχρι τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου **Ὀλλανδικὲς Ἰνδίες**. Τὰ νησιά αὐτὰ ἦσαν ἑκατοντάδες χρόνια, ἀποικία τῆς Ὀλλανδίας. Σήμερα εἶναι ἀνεξάρτητη Δημοκρατία.

Ἐχουν ἔκταση 2.000.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ περίπου 78.000.000 κατοίκους. Τὰ μεγαλύτερα νησιά εἶναι :

1) **Ἡ Ἰάβα** (126.000 τετρ. χλμ. ἔκταση).

2) **Ἡ Σουμάτρα** (410.000 τετρ.χλμ. ἔκταση).

3) **Ἡ Βόρνεο**, τῆς ὁποίας ἓνα τμήμα ἀνήκει στὴν Ἀγγλία (875.000 τετρ. χλμ. ἔκταση).

4) **Ἡ Κελέβη** (170.000 τετρ. χλμ.) καὶ ἄλλα μικρότερα.

Φυσικὴ περιγραφή

Τὸ βάθος τῆς θάλασσας γύρω στὰ νησιά αὐτὰ εἶναι ἀπότομο καὶ τεράστιο (4.000—6.000 μ.).

Ὅλα τὰ νησιά ἔχουν βουνὰ ἡφαιστειογενῆ καὶ πολλὰ εἶναι τὰ ἐνεργὰ ἡφαιστεία.

Ἀφθονα πηγαῖα νερά τρέχουν σ' ὅλη τὴ χώρα, καὶ σχηματίζουν μικροὺς ποταμούς. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν νήσων εἶναι πεδινό. Τὸ **κλίμα** εἶναι **τροπικὸ** με ἄφθονες βροχές, γι' αὐτὸ ὀργιάζει ἡ βλάστηση καὶ στὰ νησιά υπάρχουν τὰ ἴδια ζῶα καὶ φυτὰ τῶν Ἰνδιῶν.

Οικονομική περιγραφή

Τὰ προϊόντα τῶν νήσων τῆς Ἰνδονησίας εἶναι ὅμοια μὲ τῶν Ἰνδιδῶν. Παράγουν ρύζι, καουτσούκ (τὸ 1)3 τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς), τσάι, καφέ, δημητριακὰ, βαμβάκι, ζάχαρη, καπνὸ καὶ κινίνο, (τὰ 4)5 τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς). Τὸ ὑπέδαφος τῶν νήσων ἔχει ἀρκετὸ ὀρυκτὸ πλοῦτο, κυρίως σὲ πετρέλαιο, κασσίτερο, γαιάνθρακα κλπ. **Ἔξάγουν** καουτσούκ, ζάχαρη, τσάι, καφέ, κινίνο, πετρέλαιο καὶ κασσίτερο καὶ **εἰσάγουν** βιομηχανικὰ προϊόντα.

Πολιτικὴ περιγραφή

Ἀπὸ τὰ νησιὰ τὸ πλεόν πυκνοκατοικημένο εἶναι ἡ **Ἰάβα**. Ἔχει ἔκταση 126.000 τετραγ. χλμ. (ὅση περίπου ἡ Ἑλλάδα) ἀλλὰ πληθυσμὸ 42.000.000 κατοίκους! Τ' ἄλλα νησιὰ εἶναι ἀραιοκατοικημένα.

Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων εἶναι Μαλαῖοι καὶ Ἰνδονήσιοι καὶ εἶναι Μωαμεθανοὶ στὸ θρήσκευμα. Οἱ μεγαλύτερες πόλεις εἶναι στὴν Ἰάβα.

Ἡ **Μπαταβία** (1.200.000 κάτ.) πρωτεύουσα τῆς Ἰνδονησίας καὶ ἡ **Σαραμπάντα** (350.000 κάτ.) τὸ μεγαλύτερο λιμάνι τῆς Ἰνδονησίας.

4. Φιλιππίνες νῆσοι

Οἱ Φιλιππίνες νῆσοι βρίσκονται Β.Α. τῆς Ἰνδονησίας καὶ ἀποτελοῦν σύμπλεγμα 7.000 νήσων καὶ νησίδων !!

Ὅλα τὰ νησιὰ ἔχουν ἔκταση 300.000 τετραγ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 19.000.000 κατοίκους. Οἱ κάτοικοι τῶν νήσων εἶναι **Μαλαῖσιοι** καὶ ἀρκετοὶ **Ἰσπανοὶ** καὶ ὁμιλοῦν τὴν **Ἰσπανικὴ** γλῶσσα.

Οἱ νῆσοι ἔχουν τὸ ἴδιο κλίμα καὶ τὴν ἴδια βλάστηση μὲ τὰ νησιὰ τῆς Ἰνδονησίας. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν νήσων εἶναι τὸ ζαχαροκάλαμο καὶ ὁ καπνός.

Μέχρι πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἦσαν ἀποικία τῆς Ἀμερικῆς. Μετὰ τὸν πόλεμο οἱ Ἀμερικανοὶ τοὺς ἔδωσαν ἀπόλυτῃ ἀνεξαρτησίᾳ.

Σήμερα ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητῃ Δημοκρατία, ἀλλὰ ἐξαρτῶνται οἰκονομικῶς ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ **Μανίλλα** (1.300.000 κάτ.).

Τὸ χαρακτηριστικὸ καὶ τῶν νήσων αὐτῶν εἶναι ὅτι ἡ θάλασσα γύρω στὰ νησιὰ ἔχει τεράστιο βάθος καὶ ἀνατολικά αὐτῶν ἔχει μετρηθῇ τὸ μεγαλύτερο βάθος 11.000 μέτρα.

Δ'. ΚΡΑΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ

1. Κίνα

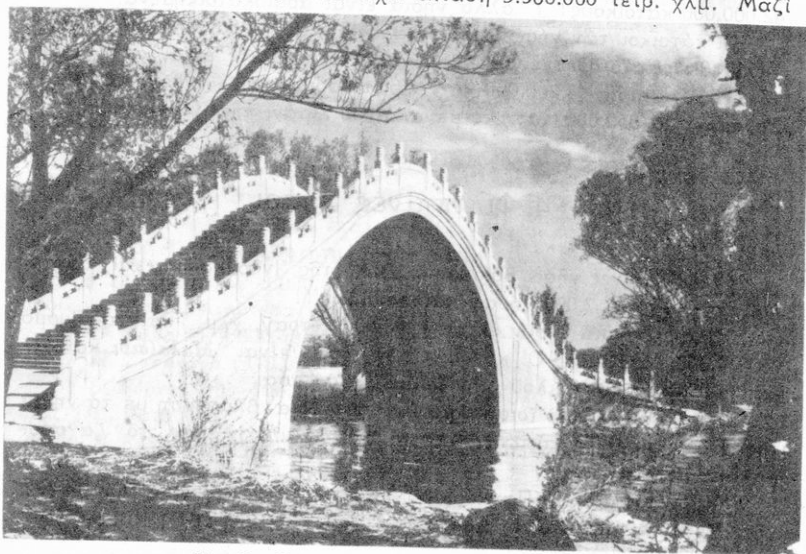
Εισαγωγή. Ἡ Κίνα εἶναι τὸ μεγαλύτερο κράτος τῆς Ἀσίας.

Σήμερα σπαράσσεται ἀπὸ ἐμφύλιο πόλεμο καὶ δὲν εἶναι εὐκολο νὰ ὀρίσωμε οὔτε τὰ σύνορά του, οὔτε τὸν πληθυσμὸ του μὲ ἀκρίβεια. Γι' αὐτὸ θὰ στηριχθοῦμε στὴν πρό τοῦ 1940 κατάσταση.

Σύνορα. Βρίσκεται ἀνάμεσα στὴ Σιβηρία, τὸ Ἰνδοστάν, τὴν Ἰνδοκίνα καὶ βρέχεται ἀνατολικά ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανό.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἔκταση. Ἡ κυρίως Κίνα ἔχει ἔκταση 3.900.000 τετρ. χλμ. Μαζί

Εἰκ. 18. Χαρακτηριστικὴ γέφυρα τῆς Κίνας

μὲ τὴ **Μαντζουρία**, **Ἑσωτερικὴ Μογγολία**, **Κινεζικὸ Τουρκεστάν** καὶ τὸ **Θιβέτ**. 10.000.000 τετρ. χιλιόμετρα !

Ὅρη—Πεδιάδες—Ποταμοί. Στὸ νότιο τμῆμα τῆς Κίνας ξαπλώνεται ἡ τεράστια ὄροσειρά τῶν **Ἱμαλαΐων**. Ἀπὸ αὐτὴ ξεκινοῦν μικρότερες ὄροσειρές πρὸς Α. καὶ Δ. Μὲ τὴ Σιβηρία χωρίζεται ἀπὸ μεγάλῃ ὄροσειρά, πὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Παμίρ καὶ φθάνει ὡς τὴ Μαντζουρία.

Πρὸς Β. καὶ Β.Δ. ξαπλώνεται ἡ τεραστία ἔρημος τῆς **Γόβης** (Γκό-

μην). Οί μεγαλύτερες πεδιάδες τῆς Κίνας καὶ οἱ εὐφορώτερες βρίσκοντα στὸ ἀνατολικὸ μέρος. Ἡ πεδιάδα μεταξύ τῶν πόλεων **Πεκίνου** καὶ **Ναγκίν** ἔχει κίτρινο χῶμα, μᾶλλον φτωχὸ καὶ τὴ διαρρέει ὁ μεγάλος ποταμὸς **Χουάν Χό** (Κίτρινος ποταμὸς).

Ὁ ποταμὸς αὐτὸς πλημμυρίζει πολλὰς φορές καὶ κάνει μεγάλας καταστροφές. Οἱ Κινέζοι τὸν λένε. «**Ἡ μάστιγα τῶν τέκνων τοῦ Χάν (Κινέζων)**».

Ἡ δευτέρα μεγάλη πεδιάδα μεταξύ τῶν πόλεων **Ναγκίν** καὶ **Καντῶνος** εἶναι εὐφορώτερη καὶ ἔχει κόκκινο χῶμα. Τὴν πεδιάδα αὐτὴ τὴ διαρρέει ὁ μεγάλος ποταμὸς **Γιάνκ - Τσι - Γιάνγκ** (Κυανοὺς ποταμὸς) ὁ ὁποῖος εἶναι πλωτός, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν **Χουάν - Χό**, καὶ ἀπὸ μεγάλα καράβια μέχρι 1500 χλμ. ἀπὸ τὴν ἐκβολὴν του. Καὶ οἱ δύο ποταμοὶ πηγάζουν ἀπὸ τὰ Ἰμαλάια καὶ χύνονται στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανό.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι διάφορο. Τῆς κεντρικῆς καὶ Βόρειας Κίνας εἶναι ἡπειρωτικὸ καὶ ξηρό, δηλ. θερμὸ τὸ καλοκαίρι καὶ ψυχρὸ τὸ χειμῶνα, μ' ἐλάχιστες βροχές.

Τοῦτο συμβαίνει γιατί στὸ ἐσωτερικὸ δὲν φθάνουν οἱ ἐτήσιοι Ν.Δ. ἄνεμοι καὶ ἡ χώρα δέρνεται τὸ χειμῶνα ἀπὸ τοὺς βόρειους ἀνέμους,

Τῆς νότιας ὅμως Κίνας τὸ κλίμα εἶναι ἥλιο, μὲ πολλὰς βροχές, κυρίως τὸ καλοκαίρι, γιατί τὴ φθάνουν οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι (μουσοῦνες), ποὺ φυσοῦν συνέχεια ἕξι μῆνες τὸ χρόνο.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία—Κτηνοτροφία. Τὰ 2)3 τῶν Κινέζων ἀσχολοῦνται μὲ τὴ γεωργίαν καὶ καλλιεργοῦν τὴ γῆ μὲ πρωτόγονα μέσα. Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν εἶναι τὸ ρύζι (ποὺ εἶναι ἡ κύρια τροφή τῶν) καὶ τὸ τσάι, ποὺ εἶναι τὸ ἐθνικὸ τῶν ποτό.

Ἀκολουθοῦν κατόπιν τὸ βαμβάκι στὴς νότιες περιοχές, τὸ σιτάρι στὴς βόρειες, τὸ σόργο (εἶδος καλαμποκιοῦ) κ.ἄ. Ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων καλλιεργοῦν τὸ μεταξοσκώληκα καὶ ἀπ' ἐκεῖ μεταδόθηκε ἡ καλλιέργειά του στὰ ὑπόλοιπα μέρη τῆς Γῆς.

Ἡ κτηνοτροφία δὲν εἶναι ἀναπτυγμένη. Τρέφουν μόνον χοίρους καὶ πάπια. Ἀκόμη ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀλιείαν.

Ὁρυκτὸς πλοῦτος Ἡ Κίνα ἔχει ἄφθονο ὀρυκτὸ πλοῦτο, ποὺ τώρα ἀρχισαν νὰ τὸν ἐκμεταλλεύωνται. Τὰ ὀρυκτεῖα τῆς βγάδουν ἄφθονο γαιάνθρακα, κασσίτερο (τὰ 75 ο)ο τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς), ἀντιμόνιο καὶ ἀκόμη χρυσό, ἄργυρο, σίδηρο, χαλκὸ κ. ἄ.

Βιομηχανία—Ἐμπόριο. Ἡ Κίνα δὲν ἔχει βιομηχανία ἀλλὰ ἀναπτυγμένη βιοτεχνία.

Παράγει ἐκλεκτὰ βερνίκια, ἀγγεῖα, πορσελάνες, λεπτὸ χάρτι, διάφορα κομψοτεχνήματα, σινικὸ μελάνι, περίφημ' ἀμεταξωτὰ κι ἐξαιρετικὰ βαμβακερὰ ὑφάσματα.

Συγκοινωνία. Τὸ σιδηροδρομικὸ δίκτυο δὲν εἶναι ἀναπτυγμένο. Ἔχει μῆκος 20.000 χλμ. Οἱ μεταφορὲς στὸ ἐσωτερικὸ γίνονται μὲ τὰ ποταμόπλοια. Μιά τεράστια διώρυγα (500 χλμ. μῆκος) ἐνώνει τοὺς δύο ποταμούς Χουάγκ - Χό καὶ Γιαγκ - Τσέ - Γιαγκ.

Πολιτικὴ περιγραφή

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Κίνας μὲ τῆς Ἑσωτερικῆς Μογγολίας, Μαντζουρίας, Θιβέτ καὶ Κινεζικοῦ Τουρκεστάν, ὑπολογίζεται σὲ 480.000.000 κατοίκους. **Ἡ Κίνα εἶναι ἀπὸ τὰ πρὶν πυκνοκατοικημένα μέρη τοῦ κόσμου.**

Δαδς—Θρησκεία—Γλώσσα—Πολίτευμα. Οἱ Κινέζοι ἀνήκουν στὴ Μογγολικὴ φυλὴ. Ἔχουν μέτριον ἀνάστημα καὶ ἐπιδερμίδα κίτρινη (θυμηθῆτε ὅτι καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ἐδάφους τῶν εἶναι κίτρινο). Φοροῦν μακριὰς μπλοῦζες μὲ πλατεῖα μανίκια, σκουφο στὸ κεφάλι καὶ σόλες ἀπὸ φελό.

Θρησκείες ἔχουν πολλές. Οἱ περισσότεροί εἶναι Βουδιστὲς καὶ κατόπιν ἔρχονται οἱ Κομφουκιανοί, οἱ Τατοῖστές, οἱ Μωαμεθανοὶ καὶ ἐλάχιστοι Χριστιανοί.

Ἡ γλώσσα τῶν εἶναι μονοσυλλαβικὴ. Κάθε νόημα ἐκφράζεται μὲ μιὰ συλλαβή. Π. χ. Σάν—βουνό.

Ἀπὸ 3—4 χιλιάδες χρόνια οἱ Κινέζοι εἶχαν ἀπόλυτη αὐτοκρατορία.

Ἀπὸ τὸ 1850 ὅμως μέχρι σήμερα κλονίζουσιν τὴ χώρα συνέχεια ἐπαναστάσεις.

Τὸ 1912 ἀνακηρύχτηκε ἡ Κινεζικὴ Δημοκρατία. Σήμερα ἐξακολουθεῖ ἐμφύλιος πόλεμος μεταξὺ Ἑθνικιστῶν καὶ Κομμουνιστῶν.

Πόλεις. Οἱ μεγαλύτερες πόλεις τῆς Κίνας εἶναι κατὰ σειρὰν ἡ **Σαγγάη** (4.500.000 κατ.), τὸ μεγαλύτερο λιμάνι τῆς Ἀπὼ Ἀνατολῆς. Τὸ **Πεκίνο** (1.700.000 κατ.) ἡ πρωτεύουσα τῆς Κίνας. Τὸ **Τιέν - Τσιν** (1.500.000 κατ.). Τὸ **Ναγκιν** (1.100.000 κατ.). Ἡ **Καντὼν** (1.100.000 κατ.). Τὸ **Τσούγκ - Κουγκ** (700.000 κατ.) καὶ ἄλλες.

Γενικὰ περὶ Κίνας

Ἡ Κίνα εἶναι τὸ ἀρχαιότατο κράτος ποὺ ἀνάπτυξε μεγάλο πολιτισμό. Οἱ Κινέζοι γνώρισαν πρῶτοι τὴν τυπογραφίαν, τὸ χαρτί, τὴν πυρίτιδα, τὴν πυξίδα, τὴν πορσελάνη καὶ ἄλλες ἐφευρέσεις.

Γύρω στὶς μεγάλες πεδιάδες οἱ Κινέζοι κατεσκεύασαν τὸν Γ' π. Χ. αἰῶνα τὸ **Μέγα Σινικὸ τεῖχος**, ἔργο κυκλώπειο, ποὺ εἶχε μῆκος 5.000 χλμ., ὕψος 6 μ. πάχος 5—8 μ. καὶ κάθε 200 μ. πολεμικὸ πύργο, γιὰ νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὶς ἐπιδρομὰς τῶν βαρβάρων.

Οἱ Κινέζοι δὲν ἔρχονταν σ' ἐπαφὴ μὲ τοὺς Εὐρωπαίους μέχρι τὸν

18ον αιώνα κι αυτό έγινε αίτια νά μείνουν μακριά από τὸ σύγχρονο Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό.

Εἰκ. 19. Τὸ μέγα σινικὸν τεῖχος

Χῶρες ποὺ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Κίνα

α) Τὸ Θιβέτ

Σύνορα. Τὸ Θιβέτ εἶναι τεράστιο ὄροπέδιο τῆς ὄροσειρᾶς τῶν Ἱμαλαίων σὲ ὕψος 5.000 μέτρων.

Ἔκταση—Πληθυσμός Ἔχει ἔκταση 2.000.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 2.000.000 κατοίκους. Εἶναι χώρα ἀπομονωμένη ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο κόσμον. Οἱ κάτοικοί της εἶναι **φανατικοὶ Βουδιστές** καὶ ζοῦν οἱ περισσότεροι σὰν **ἀσκητές**, συγκεντρωμένοι σὲ μοναστήρια. Ὁ ἀνώτατος πνευματικὸς, θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς ἀρχηγὸς τους λέγεται **Δαλαΐ Λάμας** καὶ κατοικεῖ στὴν πρωτεύουσα τοῦ Θιβέτ τὴ **Λάσα**.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Θιβέτ εἶναι λαὸς καθυστερημένος καὶ ἀποφεύγει τὸν Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό.

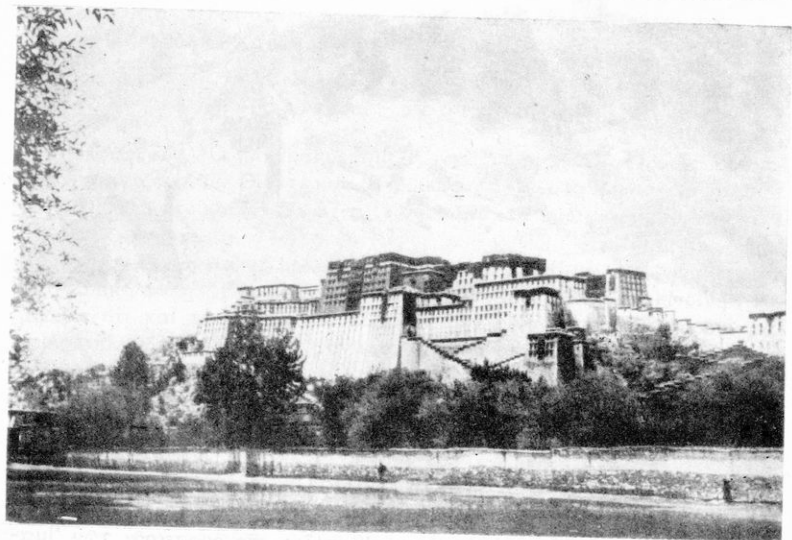
Τὸ Θιβέτ οἰκονομικῶς ἐξαρτιέται σήμερα ἀπὸ τὴν Κίνα.

β) Κινεζικὸ Τουρκεστάν

Σύνορα Βρίσκεται πρὸς Β. τοῦ Θιβέτ ἀνάμεσα στὶς Ἰνδίες, στὸ Ἀφγανιστάν, στὸ Ρωσικὸ Τουρκεστάν καὶ στὴ Μογγολία. Εἶναι χώρα ὄρεινὴ (**Καρακουνούμια** 8.620 μ. **Κουενλούνια** 7.200 μ.), μὲ ἀπέραντες ἀμμώδεις ἐρημικὲς ἐκτάσεις. Οἱ ψυχροὶ ἄνεμοι μεταφέρουν τὴν ἄμμο, ἥ ὁποία πολλὰς φορές σκεπάζει ὁλόκληρες πόλεις.

Ἡ χώρα ἔχει ἔκταση 1.700.000 τετ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 1.200.000

κατοίκους, Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας εἶναι συγκεντρωμένος στὶς δάσεις τῶν ἐρήμων καὶ δὲν ἔχει πολιτισμό.

Εικ. 20. Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Δαλάϊ-Λάμα στὴ Λάσα

γ) Ἑσωτερικὴ Μογγολία

Σύνορα. Ἡ Ἑσωτερικὴ Μογγολία κατέχει τὸ Β.Δ. τμήμα τῆς Κίνας, καὶ συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὴ Σιβηρία, πρὸς Ν. μὲ τὴν κυρίως Κίνα, πρὸς Α. μὲ τὴ Ματζουρία καὶ πρὸς Δ. μὲ τὸ Κινεζικὸ Τουρκεστάν.

Ἡ χώρα εἶναι ἓνα **τεράστιο ὁροπέδιο**, ἀκάλυπτο ἀπὸ δάση καὶ ἀνάμεσα τῆς ξαπλώνεται ἡ μεγαλύτερη ἐρημος τῆς Ἀσίας ἡ **Γκόπη**.

Τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικὸ καὶ ξηρότατο. Ἡ θερμοκρασία παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις. Τὸ χειμῶνα ἡ θερμοκρασία εἶναι -45° Κ. καὶ τὸ καλοκαίρι $+45^{\circ}$ μὲ $+65^{\circ}$ Κελσίου τὴν ἡμέρα καὶ -20° Κ. τὴ νύχτα. Οἱ διακυμάνσεις αὐτὲς γίνονται αἰτία νὰ σχηματίζονται σφοδρότατοι ἄνεμοι, ποὺ σηκώνουν τὴν ἄμμο καὶ προκαλοῦν σκοτάδι τὴν ἡμέρα! !

Ἡ χώρα ἔχει ἑκτασὴ 1.300.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ περίπου 1.200.000 κατοίκους. Οἱ κάτοικοι εἶναι Μογγόλοι καὶ ζοῦν ὡς νομάδες βοσκοί, περιφερόμενοι μὲ τὰ ποίμνιά των ἀπὸ τόπο σὲ τόπο.

Ἀπὸ τὴ χώρα αὕτὴ ξεκίνησαν ἄλλοτε οἱ ἄγριοι πολεμιστὲς τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ **Τζεκις - Χάν**.

Ἡ Μογγολία διαιρεῖται σὲ δύο δημοκρατίες, τὶς ὁποῖες προσπαθεῖ νὰ προσαρτήσῃ ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία.

δ) Μαντζουρία

Σύνορα. Ἡ χώρα συνορεύει πρὸς Β. μετὰ τὴ Σιβηρία, πρὸς Ν. βρέχεται ἀπὸ τὴν Κίτρινη θάλασσαν, πρὸς Α. μετὰ τὴν Κορέαν καὶ πρὸς Δ. μετὰ τὴ Μογγολίαν.

Ἡ Μαντζουρία ἔχει ἑκτασὴν (1.300.000 τ. χλμ.) καὶ εἶναι μιὰ ἀπεραντὴ εὐφορώτατη πεδιάδα, ἀνάμεσα στὶς ὄροσειρές **Μέγα Κινὰν** καὶ **Σάν - Ἀλίν**. Τὸ Β.Α. τμήμα τῆς χώρας εἶναι κατάφυτο ἀπὸ ἀπέραντα δάση. Τὸ ἔδαφος τῆς χώρας εἶναι κατάλληλον γιὰ τὴ γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Τὸ διαρρέουν δύο μεγάλοι ποταμοὶ ὁ **Ἀμούρ** καὶ ὁ **Λεάο - Χό** καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικρότεροι.

Ἡ Μαντζουρία ἔχει πληθυσμὸν 40.000.000 κατοίκους καὶ ὁ λαὸς τῆς εἶναι μισοὶ Μαντζουριανοὶ καὶ μισοὶ Κινέζοι καὶ ἐλάχιστοι Ἰάπωνες. Οἱ μεγαλύτερες πόλεις τῆς χώρας εἶναι τὸ **Μοῦνκεν** (1.000.000 κάτ.) τὸ **Κιόιν** (800.000 κάτ.) τὸ **Χαρπὶν** (500.000 κάτ.) καὶ ἄλλες πόλεις. Γνωστὴ εἶναι ἡ παράλια πόλις **Πόρτ - Ἀρθουρ** ἀπὸ τὸν Ρωσο - Ἰαπωνικὸν πόλεμον. Ἡ χώρα εἶναι ἀνεξάρτητὴ Δημοκρατία, ἡ ὁποία ὑπάγεται στὴν Κίνα.

Ἡ Μαντζουρία εἶναι χώρα γεωργικὴ καὶ παράγει μεγάλας ποσότητας **σόγιας** καὶ δημητριακῶν. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι σὲ μεγάλη ἀκμὴ. Τὰ τελευταῖα χρόνια βρέθηκαν μεγάλα κοιτάσματα γαιάνθρακα καὶ μετάλλων καὶ ἡ χώρα προορίζεται νὰ γίνῃ μεγάλο βιομηχανικὸν κέντρο. Ἐχει καλὴν συγκοινωνίαν καὶ ὁ **μαντζουριανὸς σιδηρόδρομος**, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ **Βλαδιβοστόκ** διασχίζει τὴν χώραν ἀπὸ Α. πρὸς Δ. καὶ συναντιέται μετὰ τὸν **ὑπερσιβηρικόν**, ὁ ὁποῖος ἐνώνει τὴν Εὐρώπην μετὰ τὴν Ἀσίαν.

3. Κορέαν

Στὰ Νότια τῆς Μαντζουρίας βρίσκεται ἡ Χερσονήσος τῆς Κορέας ἡ ὁποία μέχρι πρὸ τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου ὑπαγόταν διοικητικὰ στὴν Ἰαπωνίαν. Ἐχει ἑκτασὴν 200.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 28.000.000 κατοίκους.

Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ πόλις **Σεούλ**. Ὁ λαὸς τῆς εἶναι Μογγολικῆς φυλῆς καὶ συγγενεὺς μετὰ τοὺς Κινέζους καὶ Ἰάπωνες. Ἄν καὶ ἔχει φυσικὸν καὶ ὀρυκτὸν πλοῦτον εἶναι χώρα καθυστερημένη. Σήμερα ἡ χώρα κατέχεται ἡ μισὴ ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανοὺς καὶ ἡ μισὴ ἀπὸ τοὺς Ρώσους καὶ βρίσκεται σ' ἐμφύλιον πόλεμον.

4. Ίαπωνία

Σύνορα. Ἡ Ίαπωνία (οἱ Ἰάπωνες τὴν ὀνομάζουν χώρα τοῦ Ἀνατέλλοντος Ἠλίου), εἶναι νησιωτικὴ χώρα καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 4.000 νήσους καὶ νησάκια, πού ξαπλώνονται σὲ μήκος ἀπὸ Β. πρὸς Ν.

Βρίσκεται ἀνατολικά τῆς Ἀσίας ἀνάμεσα στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανὸ καὶ τὴν Κινεζικὴ καὶ Ἰαπωνικὴ θάλασσα.

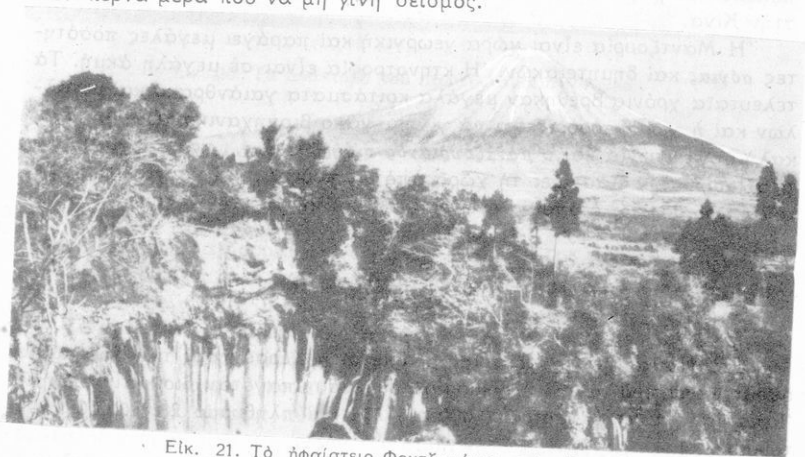
Τὰ μεγαλύτερα νησιά τῆς εἶναι, τὸ *Χόντο*, *Σικόκου*, *Κίου*, *Σίου*, *Γιέζο* καὶ *Φορμόζα*, ἡ ὁποία μετὰ τὸν πόλεμο παραχωρήθηκε στὴν Κίνα.

Ἔκταση. Ἡ χώρα ἔχει ἔκταση χωρὶς τὴ Φορμόζα 350.000 τ. χλμ.

Φυσικὴ περιγραφή

Τὸ ἔδαφος τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων εἶναι μᾶλλον ὀρεινὸ. Τὰ βουνὰ εἶναι κατάφυτα ἀπὸ δάση καὶ σχηματίζουν πεδιάδες καὶ μικρὲς κοιλάδες εὐφορώτατες. Τὸ μεγαλύτερο βουνό τῆς εἶναι τὸ *Φούτζι Γιάμμα* (3.000 μ.) πού εἶναι ἡφαίστειο σὲ ἐνέργεια.

Γενικὰ τὰ νησιά τῆς Ἰαπωνίας ἔχουν τὰ περισσότερα ἡφαίστεια τοῦ κόσμου καὶ τὸ μέρος εἶναι σεισμοπαθές. Ἀπὸ τὴν ἔκρηξη τῶν ἡφαιστίων καὶ τοὺς σεισμοὺς ἔπαθε πολλὰς φορές μεγάλες καταστροφές. Δέν περνᾷ μέρα πού νὰ μὴ γίνῃ σεισμός.

Εἰκ. 21. Τὸ ἡφαίστειο Φουτζιγιάμα στὴν Ἰαπωνία

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ σπίτια στὴν Ἰαπωνία τὰ φτιάχνουν χαμηλὰ καὶ μὲ ἐλαφρὰ ὕλικά. Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἰαπωνίας εἶναι μικροί.

Κόλποι — Ἀκρωτήρια. Τὰ Ἰαπωνικὰ νησιά σχηματίζουν χιλιάδες μικροὺς ὄρμους, πού κόβονται ἀπότομα σὰν τὰ *φιορδ* τῆς *Νορβηγίας* καὶ ἡ θάλασσα ἔχει μεγάλο βάθος.

Τὸ κλίμα. Ἡ Ἰαπωνία ἔχει μεγάλη ἔκταση ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ τὸ κλίμα εἶναι διάφορο. Γενικά ἔχει κλίμα ἥπιο καὶ ὑγρό. Τὴν Ἰαπωνία κατὰ τὴν ἀνατολικήν πλευρά τὴ βρέχει τὸ θερμὸ θαλάσσιο ρεῦμα **Κουρσίβο** καὶ τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατο. Κατὰ τὴ δυτικήν πλευρά τὴ βρέχει τὸ ψυχρὸ θαλάσσιο ρεῦμα, ποῦ ἔρχεται ἀπ' τὸ **Βερίγγειο πορθμὸ** καὶ τὸ κλίμα εἶναι ψυχρότερο.

Εἰκ. 22. Περίεργα φυτὰ τῆς Ἰαπωνίας

Ἐπειδὴ ὁμως καὶ οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι, εἴτε πνέουν ἀπὸ Ν. εἴτε ἀπὸ Β., περνοῦν θάλασσες, ρίχνουν στὴν Ἰαπωνία ἄφθονες βροχές. **Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἡ πλέον βροχερὴ χώρα τοῦ κόσμου.**

Οἱ θαλασσοταραχές καὶ οἱ **τυφῶνες** στὶς Ἰαπωνικὲς θάλασσες γίνονται στὴν ἐναλλαγὴ βόρειων καὶ νότιων **ἐτήσιων ἀνέμων.**

Φυτὰ καὶ Ζῶα. Οἱ πολλὲς βροχὲς καὶ ἡ μέτρια θερμοκρασία κάνουν τὴν Ἰαπωνία νὰ πλῆι στὸ πρᾶσινο. Τὰ βουνὰ εἶναι κατὰφυτα ἀπὸ δέντρα (πεῦκα, ἔλατα, κέδρα, ὄξιές) καὶ οἱ κάμποι ἀπὸ λουλούδια.

Οἱ Ἰάπωνες λατρεύουν τὰ λουλούδια καὶ πρὸ πάντων τὰ ἐθνικὰ τῶν ἄνθη τὰ χρυσάνθεμα.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία—Κτηνοτροφία. Ἡ γεωργία εἶναι ἐξαιρετικὰ ἀναπτυγμένη καὶ οἱ **Ἰάπωνες εἶναι οἱ καλύτεροι γεωργοὶ τοῦ κόσμου**

Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι τὸ ρύζι, τὸ κριθάρι, τὸ σιτάρι, τὸ κέχρι, τὸ βαμβάκι, τὸ μαῦρο φασόλι καὶ ὁ καπνός. Ἀκόμη καλλιιεργεῖται σὲ μεγάλη ἔκταση ἡ μουριά γιὰ τροφή τοῦ μεταξοσκώληκα.

Ἡ Ἰαπωνία ἔρχεται πρώτη στὸν κόσμο στὴν παραγωγὴ ζωϊκῆς μέταξας.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀσήμαντη γιατί οἱ Ἰάπωνες ἀποφεύγουν νὰ τρώγουν κρέας, ἐκτὸς τοῦ χοιρινοῦ καὶ τῶν πουλιῶν.

Δασοκομία. Οἱ Ἰάπωνες καλλιιεργοῦν τὰ δάση ὅπως τοὺς ἀγρούς καὶ τὰ ἐκμεταλλεύονται μὲ τὸν καλύτερο τρόπο.

Ἡ Ἀλιεία. Εἶναι σὲ μεγάλη ἀκμή, γιατί τὰ θερμὰ θαλάσσια ρεῦματα συγκεντρώνουν στίς ἀκτὲς πλήθος ψάρια, σαρδέλες, σολομοὺς, ρέγγες κλπ. τὰ ὁποῖα οἱ Ἰάπωνες κονσερβοποιοῦν.

Γ. Κ. Μαυριᾶ, Γεωγραφία τῶν Ἠπειρῶν. Ε' Δημοτικῶς

Όρυκτά. Ἡ Ἰαπωνία δὲν ἔχει μεγάλο ὄρυκτὸ πλοῦτο. Ἐπειδὴ ἡ χώρα εἶναι ἠφαιστειογενὴς ἔχει μεγάλη παραγωγή θείου (700.000 τόνους τὸ χρόνο). Τ' ἄλλα ὄρυκτά καὶ μέταλλα εἶναι λίγα καὶ τὰ πετρέλαια ἐλάχιστα.

Βιομηχανία. Πρὸ τοῦ 1868 εἶχε ἀναπτυγμένη μόνο τὴ βιοτεχνία. Κατασκεύαζε ὕφαντά, μεταξωτά καὶ κεντήματα, ψάθες, χαλιά, εἶδη πορσελάνης διακοσμημένα καὶ διάφορα ἄλλα χειροποίητα εἶδη ὅλα θαυμάσιας τέχνης.

Ἡ κυρίως βιομηχανία ἀναπτύχθηκε καταπληκτικὰ μέσα σὲ 50 χρόνια. Οἱ μεγαλύτερες βιομηχανίες κατὰ σειράν εἶναι ἡ *κλωστοῦφαντουργία* βαμβακερῶν ὕφασμάτων, ἡ *μεταλλουργία*, ἡ *ναυπηγία* πλοίων, ἡ *βιομηχανία πολεμικῶν εἰδῶν*, *χημικῶν προϊόντων καὶ λιπασμάτων*.

Μὲ τὰ βιομηχανικά της προϊόντα, ποὺ ἦταν φτηνότερα τῶν Εὐρωπαϊκῶν, ἡ Ἰαπωνία συναγωνίζοταν τ' Ἀμερικανικά καὶ Εὐρωπαϊκά.

Συγκοινωνία—Ἐμπόριο Ἡ συγκοινωνία στὸ ἐσωτερικὸ τῆς χώρας εἶναι ἀναπτυγμένη. Περισσότερο ὅμως εἶναι ἀναπτυγμένη ἡ ἀκτοπλοΐα. Πρὸ τοῦ πολέμου ὁ ἐμπορικὸς στόλος τῆς Ἰαπωνίας ἦταν ὁ *τρίτος τοῦ κόσμου*. Σήμερα σχεδὸν ἔχει καταστραφῇ.

Τὸ ἐμπόριο ἰδίως τὸ ἐξαγωγικὸ ἀναπτύχθηκε τόσο πολὺ, ποὺ ἰσοφάρισε τὸ εἰσαγωγικόν.

Ἡ Ἰαπωνία μετὰ τὸν πόλεμο κατέχεται ἀπὸ Ἀμερικανικά στρατεύματα.

ΠΟΛΙΤΙΚὴ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Πληθυσμός Ἡ Ἰαπωνία εἶναι ἀπὸ τίς πιὸ πυκνοκατοικημένες χώρες τῆς Γῆς. Ὁ πληθυσμὸς της (ἀπογραφή 1950) εἶναι 84 ἑκατ. κάτοικοι.

Λαὸς—Θρησκεία—Πολίτευμα.

Ὁ λαὸς της εἶναι Μογγολικῆς καταγωγῆς. Οἱ Ἰάπωνες ἔχουν θρησκείες τὸ *Σιντοϊσμό* (προγονολατρεία), τὸ *Βουδισμό* καὶ ἐλάχιστοι εἶναι *Χριστιανοί*.

Μέχρι τοῦ 1868 οἱ Ἰάπωνες δὲν ἐπέτρεπαν στοὺς ξένους νὰ ἔλθουν στὴ χώρα των. Ἀπ' τὸ χρόνο ὅμως αὐτό, χάρις σὲ μιὰ ἐπανάσταση, ἡ Ἰαπωνία δέχτηκε τὸν Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμό.

Μέσα σὲ 50 χρόνια ἀνάπτυξε *καταπληκτικὸν πολιτισμὸν* καὶ ἔφτασε σὲ σημεῖο νὰ συναγωνίζεται τοὺς Εὐρωπαίους καὶ Ἀμερικανοὺς στίς τέχνες καὶ ἐπιστῆμες!

Οἱ Ἰάπωνες εἶναι λαὸς εὐφυῆς, ἐργατικὸς καὶ ἀγαπᾷ πολὺ τὴν πατρίδα του.

Τὸ πολίτευμα ποὺ εἶχε μέχρι πρὸ τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, ἦταν ἀπόλυτη μοναρχία καὶ ὁ *αὐτοκράτωρ ἐθεωρεῖτο γυιὸς τοῦ Θεοῦ*! Σήμερα οἱ Ἀμερικανοὶ προσπαθοῦν νὰ τοὺς δώσουν τὴ Δημοκρατία, Δυτικοῦ τύπου.

Πόλεις Οί μεγαλύτερες πόλεις τής χώρας είναι : Τό **Τόκιο** (4.000.000 κάτ.) πρωτεύουσα τής 'Ιαπωνίας. 'Η **'Οσάκα** (1.500.000 κάτ.). 'Η **Γιοκοχάμα** (1.000.000 κάτ.) καί οί μικρότερες πόλεις **Χιροσίμα** καί **Ναγκασάκι** γνωστές σ' ὅλο τόν κόσμο, γιατί σ' αὐτὲς ρίχτηκαν οί πρῶτες ἀτομικὲς βόμβες ἀπ' τοὺς 'Αμερικανοὺς στὸ Β' Παγκόσμιον πόλεμο. Τόση ἦταν ἡ καταστροφή τῶν πόλεων αὐτῶν, ποὺ οί 'Ιάπωνες συνθηκολόγησαν ἀμέσως ἀνευ ὄρων !

Ε'. ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΑΣΙΑΣ

1. Σιβηρία

Θέση καὶ σύνορα. 'Η Σιβηρία εἶναι τεράστια χώρα καὶ κατέχει τὸ βόρειο τμήμα τής 'Ασίας. Πρὸς Α. βρέχεται ἀπ' τὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανὸ καὶ τὴ Βερίγγειο θάλασσα. Πρὸς Ν. συνορεύει μὲ τὴ Μαντζουρία, Μογγολία, 'Αφγανιστάν καὶ 'Ιράν (Περσία). 'Απὸ Δ. μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ρωσία καὶ ἀπὸ Β. βρέχεται ἀπὸ τὸ Βόρειο Παγωμένο ὠκεανό.

Φυσικὴ περιγραφή

'Η Σιβηρία ἀνατολικά, νότια καὶ δυτικὰ κλείνεται ἀπὸ ὄροσειρές, καὶ εἶναι μιὰ ἀπέραντη πεδιάδα, σχεδόν, συνέχεια τής Εὐρωπαϊκῆς. Τὴ διασχίζουν μεγάλοι ποταμοί : 'Ο **"Οβις**, ὁ **'Ιενε-έης**, ὁ **Λέ-ας** κ. ἄ,

'Η Σιβηρία διαιρεῖται φυσικῶς σὲ τρεῖς ζώνες :

α) **Στὴ βόρεια ζώνη**, ποὺ εἶναι σκεπασμένη ἀπὸ πάγους καὶ χιόνια, καὶ στὴν ὁποία φύονται μόνο **βρύα** καὶ **λειχῆνες**.

β) **Στὴ μεσαία ζώνη**, ποὺ σκεπάζεται ἀπὸ κωνοφόρα ἔκτεταμένα δάση καὶ

γ) **Στὴ νότια ζώνη** ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ **στέππες** καὶ **ἐρημούς**.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τής Σιβηρίας εἶναι τὸ ψυχρότερον τοῦ κόσμου (—50° —70° Κελσίου). Στὰ νότια μέρη τής Σιβηρίας τὸ καλοκαίρι μετριάζεται κάπως τὸ κρύο, ἀλλὰ μόνο γιὰ 3—4 μῆνες.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Προϊόντα. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τής χώρας δὲν καλλιεργεῖται γιὰτι ἄλλο εἶναι παγωμένο, ἄλλο σκεπάζεται ἀπὸ δάση καὶ ἄλλο ἀπὸ ἐρημικὲς ἐκτάσεις.

Μόνο στὸ νότιο τμήμα ('Υπερκαυκασία καὶ Ρωσικὸ Τουρκεστάν) γίνεταί τώρα καλλιέργεια βαμβακιοῦ καὶ τσαγιοῦ.

'Η Σιβηρία βγάζει καὶ μεγάλες ποσότητες ξυλείας.

Ἡ κτηνοτροφία (βόδια καὶ πρόβατα), εἶναι ἀναπτυγμένη στὴ δυτική Σιβηρία πρὸς τὴν κεντρικὴ Ἀσία.

Ὀρυκτά Τὸ ὑπέδαφος τῆς Σιβηρίας εἶναι πλούσιο σὲ ὀρυκτά, χρυσό, ἄργυρο, γαιάνθρακα, σίδηρο, χαλκό, γραφίτη.

Συγκοινωνία. Ἡ συγκοινωνία εἶναι περιωρισμένη, γιατί ἡ χώρα εἶναι ἀπέραντη καὶ ἀραιοκατοικημένη. Μιὰ μόνο σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ὑπάρχει (ὁ ὑπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος), ἡ ὁποία ξεκινᾷ ἀπὸ τὴ Μόσχα τὴν πρωτεύουσα τῆς Ρωσίας, διασχίζει τὴ Σιβηρία καὶ φθάνει στὸ Βλαδιβοστόκ.

Οἱ αὐτοκινητόδρομοι εἶναι ἐλάχιστοι καὶ ἡ ποταμοπλοῖα λειτουργεῖ τό μισό χρόνο ἐπειδὴ τὸν ὑπόλοιπο χρόνο οἱ ποταμοὶ παγώνουν.

Ἀκόμη ὑπάρχει ἀεροπορικὴ συγκοινωνία μεταξὺ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων.

Πολιτικὴ περιγραφή

Ἡ Σιβηρία ὑπάγεται στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ρωσία.

Ἔκταση—Πληθυσμός. Ἡ Σιβηρία ἔχει ἔκταση 15.500.000 τετραγ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 40.000.000 κατοίκους.

Οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας εἶναι Μογγολικῆς καὶ Ταταρικῆς φυλῆς καὶ βρίσκονται ἀκόμη σὲ κατώτερη βαθμίδα πολιτισμοῦ.

Πόλεις. Οἱ κυριώτερες πόλεις τῆς Σιβηρίας εἶναι τὸ **Βλαδιβοστόκ**, σπουδαῖος ἐμπορικὸς καὶ πολεμικὸς λιμένας στὴν Ἀπὼ Ἀνατολή, ἡ **Ὁμσκ**, **Ἰαροσλάβ**, στὴν κεντρικὴ Σιβηρία κ. ἄ.

Σύντομη ἱστορία τῆς Ἀσίας

Ἡ Ἀσία ἀνάπτυξε πολιτισμὸ ἀπὸ τὰ πολὺ παλιὰ χρόνια. Ἴσως 3 καὶ 4 χιλιάδες χρόνια π. Χ. Κέντρο τοῦ Ἀσιατικοῦ αὐτοῦ πολιτισμοῦ ἦταν ἡ Κίνα καὶ ἀργότερα οἱ Ἰνδίες.

Οἱ Κινέζοι πρῶτοι ἔκαναν χρῆση τῶν μετάλλων καὶ πρῶτοι κατασκεύασαν χαρτί, πυρίτιδα, σινικὴ μελάνη, πυξίδα κ.τ.λ.

Ὁ πολιτισμὸς τοὺς ὅμως αὐτὸς, ἔμεινε ἀπομονωμένος ἀπὸ τοὺς ἄλλους πρῶτους πολιτισμοὺς, ποὺ δημιουργήθηκαν στὴ Μεσοποταμία, στὴν Αἴγυπτο καὶ ἀργότερα στὴν Ἑλλάδα.

Μέχρι τὸ 18ο αἰῶνα ἡ Ἀσία δὲν εἶχεν ἐπαφὴ μὲ τὸν Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸ. Ἔτσι ἔμεινε καθυστερημένη ἀπὸ τὴν Εὐρώπη.

Ἀπὸ τὸν 18ο αἰῶνα πρῶτα οἱ Ἰνδίες, ὕστερα ἡ Ἰαπωνία καὶ τελευταία ἡ Κίνα, ἤρθαν σ' ἐπαφὴ μὲ τὴν Εὐρώπη καὶ τὸν ὑπόλοιπο κόσμον.

Ἀπ' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς Ἀσίας προώδευσαν στὸν πολιτισμὸ γρήγορα οἱ Ἰάπωνες καὶ οἱ Ἰνδοί. Οἱ Κινέζοι ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι τελευταῖοι.

- Άσκήσεις.** 1) Συγκρίνατέ την Άσία με τις άλλες ηπείρους.
 2) Ονομάσετε τὰ μεγαλύτερα κράτη τῆς Ἀσίας σὲ ἔκταση καὶ πληθυσμό.
 3) Χωρίσετε καὶ ὀνομάσετε τὶς ζῶνες τῆς Ἀσίας.
 4) Ονομάσετε τὰ κυριώτερα ζῶα καὶ φυτὰ τῆς Ἀσίας.
 5) Ονομάσετε τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Ἀσίας.
 6) Ποιὰ μέρη τῆς Ἀσίας δέχονται τὶς περισσότερες βροχές, ποιὰ τὶς λιγώτερες καὶ γιατί;
 7) Νὰ βρῆτε τὰ ψηλότερα ὄρη καὶ τοὺς μεγαλύτερους ποταμούς τῆς Ἀσίας.
 8) Κάμετε ἓνα νοερὸ ταξίδι στὶς Ἰνδίες, Κίνα καὶ Ἰαπωνία.
 9) Ονομάσετε τὶς μεγαλύτερες πόλεις τῆς Ἀσίας.

Πίνακας Α'

Ἐπιφάνεια καὶ πληθυσμὸς τῶν Ἀσιατικῶν κρατῶν

Όνομα κράτους	Ἐκταση σὲ τετρ. χλμ.	Πληθυσμὸς	Πρωτεύουσα	Κάτοικοι
Ἀσιατικὴ Τουρκία	740.000	19.000.000	Ἄγκυρα	300.000
Ἄντεν (Ἀραβίας)	1.350.000	2.000.000	Ἄντεν	60.000
Ἀφγανιστάν	700.000	12.000.000	Καβούλη	22.000
Ἀσιατικὸν μέρος ΕΣΣΔ (Σιβηρία)	15.500.000	40.000.000	Λάσα	50.000
Θιβέτ	2.000.000	2.000.000	Ραγκούν	500.000
Βιρμανία	600.000	17.000.000	Δελχί	600.000
Ἰνδοστάν	3.200.000	360.000.000	Καράτσι	1.000.000
Πακιστάν	900.000	75.000.000	Τόκιο	4.000.000
Ἰαπωνία	330.000	84.000.000	Σαϊγκόν	1.000.000
Ἰνδοκίνα (Γαλλικὴ)	750.000	25.000.000	Μπαταβία	1.200.000
Ἰνδονησία	2.000.000	75.000.000	Βαγδάτι	850.000
Ἰράκ	370.000	3.500.000	Τεχεράνη	850.000
Περσία	1.650.000	17.000.000		
Κίνα (καὶ ἐξαρτώμενες χώρες ἐκτὸς Θιβέτ)	8.200.000	480.000.000	Πεκίνο	1.700.000
Κορέα	200.000	28.000.000	Σεούλ	500.000
Κεϋλάνη	60.000	6.000.000	Κολόμβο	350.000
Λίβανος	10.000	1.000.000	Βηρυτὸς	200.000
Μαλαισία	130.000	6.000.000	Σιγκαπούρη	500.000
Μπουτάν	50.000	300.000	Πουνάκχα	50.000
Μογγολία ἐξωτερικὴ	1.600.000	2.000.000		
Νεπάλ	140.000	7.000.000	Κατμαντού	100.000
Παλαιστίνη (Ἰσραήλ)	27.000	1.500.000	Τελ-Ἀβιβ	300.000
ὑπεριορδανία	60.000	1.500.000	Ἀμάν	50.000
Σουηδικὴ Ἀραβία	1.600.000	6.000.000	Μέκκα	150.000
Σιάμ	550.000	15.000.000	Μπανγκόκ	950.000
Συρία	100.000	3.000.000	Δαμασκός	300.000
Ῥωσικὴ	60.000	1.000.000	Σαανά	50.000
Ψεμένη	300.000	17.000.000	Μανίλα	1.300.000
Φιλιππίνες	1.000	1.500.000	Χόγκ - Χόγκ	1.500.000
Χόγκ - Χόγκ				

Πίνακας Β'
Οι μεγαλύτερες πόλεις της 'Ασίας

Όνομα πόλεως	Πληθυσμός	Κράτος στο οποίο ανήκει
ΣΑΓΚΑΗ	4.500.000	ΚΙΝΑ
ΤΟΚΙΟ	4.000.000	ΚΙΝΑ
ΟΣΑΚΑ	3.200.000	ΙΑΠΩΝΙΑ
ΚΑΛΚΟΥΤΑ	2.200.000	ΙΝΔΙΕΣ
ΠΕΚΙΝΟ	1.700.000	ΚΙΝΑ
ΒΟΜΑΗ	1.500. 00	ΙΝΔΙΕΣ
ΤΣΙΕΝ - ΤΣΙΝ	1.500.000	ΚΙΝΑ
ΝΑΓΚΟ-Ι·Α	1.300.000	ΙΩΠΩΝΙΑ
ΝΑΓΚΙΝ	1.100.000	ΚΙΝΑ
ΚΙΟΤΟ	1.000.000	ΙΑΠΩΝΙΑ
ΓΙΟΚΟΧΑΜΑ	1.000.000	»
ΚΑΝΤΩΝ	1.000.000	ΚΙΝΑ

Πίνακας Γ'
Τα κυριώτερα βουνά της 'Ασίας

		μέτρα	ύψος
'Ιμαλάια ("Έβερεστ)	8.840	»	»
Καρακορούμια	8.620	»	»
Κουενλούνια	7.200	»	»
'Ελμπρούς	5.460	»	»
'Αραράτ	5.150	»	»
'Ερζιάς ('Αργαίο)	4.000	»	»
'Αντίταυρος	3.900	»	»
Λίβανος	3.600	»	»
Σινά	2.400	»	»
'Αντιλίβανος	2.340	»	»

Πίνακας Δ'
Τα μεγαλύτερα ποτάμια της 'Ασίας

		χιλιόμετρα	μήκος
'Ο Κιανούς (Γιάγκ - Τσέ - Γιάγκ)	5.300	»	»
'Ο 'Ιενεσέης	4.750	»	»
'Ο 'Αμούρ	4.700	»	»
'Ο Λένας	4.600	»	»
'Ο Κίτρινος (Χουάγκ - Χό)	4.500	»	»
'Ο Μέκογκ	4.200	»	»
'Ο 'Ινδός	3.200	»	»
'Ο Γάγγης	3.000	»	»
'Ο Βραμαπούτρας	2.000	»	»
'Ο Εύφρατης	1.850	»	»
'Ο Τίγρης	1.650	»	»

Πίνακας Ε'
Οι μεγαλύτερες λίμνες της 'Ασίας

		Τετραγωνικά	Χιλιόμετρα	επιφάνεια
Κασπία	440.000	»	»	»
'Αράλη	67.000	»	»	»
Βαϊκάλη	35.000	»	»	»
Τάτα	11,000	»	»	»
Νεκρά Θάλασσα	900	»	»	»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΑΦΡΙΚΗ

Ἡ **Ἀφρική** εἶναι ἡ τρίτη κατὰ μέγεθος ἡπειρος τῆς Γῆς.

Θέση—δρια Ἡ Ἀφρική βρίσκεται πρὸς Ν. τῆς Εὐρώπης, ἀνάμεσα στὴ Μεσόγειο θάλασσα, τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα, τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανὸ καὶ τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό.

Χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀσία μὲ τὸν **Ἰσθμὸ τοῦ Σουέξ** (120 μ. πλάτος) καὶ πλησιάζει τὴν Εὐρώπη στὸ στενὸ τοῦ **Γιβραλτάρ** (14 χλμ.).

Ἔκταση—πληθυσμός Ἔχει ἔκταση 30.000.000 τετραγ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 190.000.000 κατοίκους.

Γενικὰ περὶ Ἀφρικῆς

Ἡ Ἀφρική εἶναι μιὰ ἡπειρος, ποὺ τὸ μεγαλύτερο μέρος της ἦταν ἄγνωστο μέχρι τὸν 18ο αἰώνα. Ὁ πρῶτος μέγας ἐξερευνητὴς της ἦταν ὁ Ἄγγλος **Διβιγκτον** καὶ κατόπιν ὁ Ἀμερικανὸς **Στάνλεϋ**.

Τὸ νοτιώτερο ἄκρο της (Ἀκρωτήριο Καλῆς Ἐλπίδος), ἔγινε γνωστὸ ἀπ' τὸ διάσημο Πορτογάλλο θαλασσοπόρο **Βάσκο δὲ Γάμα**, τὸν 15ον αἰώνα.

Τὸ μόνο μέρος της, ποὺ ἦταν γνωστὸ ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια στὸν κόσμον, ἦταν ἡ βόρεια Ἀφρική καὶ κυρίως ἡ **Αἴγυπτος**.

Οἱ δυσκολίες ποὺ ἔκαναν νὰ μείνῃ ἀνεξερευνήτῃ ἡ Ἀφρική μέχρι τὰ νεώτερα χρόνια, εἶναι οἱ ἑξῆς :

1) Οἱ ἀκτὲς τῆς Ἀφρικῆς δὲν παρουσίαζαν φυσικὰ λιμάνια κατάλληλα, ἀπ' τὰ ὁποῖα νὰ μπορῇ κανένας νὰ προχωρήσῃ εὐκόλα στὸ ἐσωτερικὸ της.

2) Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς εἶναι **τροπικὸ, τὸ θερμότερο τοῦ κόσμου** καὶ ἡ μισὴ πρὸς Β. χώρα εἶναι ἔρημη καὶ ἄνυδρη. Ἔτσι οἱ ταξιδιώτες κινδυνεύουν ἀπὸ τὴ ζέστη καὶ τὴ δίψα.

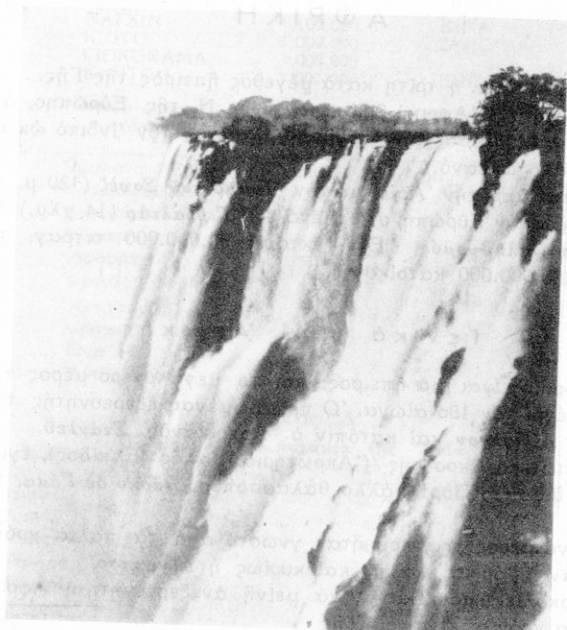
3) Ἡ κεντρικὴ καὶ νότια Ἀφρική, εἶναι ὀρεινὴ καὶ οἱ μεγάλοι ποταμοὶ της, ἀπότομοι καὶ ἀδιάβατοι. Ἀκόμη, ἡ τροπικὴ βλάστηση καὶ τὰ παρθένα δάση εἶναι ἀδιαπέραστα καὶ

4) Στὴν κεντρικὴ καὶ νότια ζώνη, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀφόρητὴ ζέστη, τὸ ἀνώμαλο ἔδαφος καὶ τὰ παρθένα δάση, μεγάλο κίνδυνον ἀποτελοῦ-

σαν ακόμη τ' άγρια θηρία, τὰ φαρμακερά φίδια, τὰ δηλητηριώδη έντομα καί οί άγριοι άνθρωποι (άνθρωποφάγοι), πού ζοϋν στ' άγνωστα αϋτά μέρη.

Φυσική περιγραφή

Η Άφρική παρουσιάζει τή μορφή *τεραστίου ύψιπέδου*, πού ξεκινάει τό άκρωτήριο της *Καλής Έλπίδος*, κατά μήκος του Ίνδικου ώκεα-

Εικ. 23. Καταρράκτης του ποταμού Ζαμβέζη

νου καί εξαπλώνεται πρὸς Β. Όσο όμως προχωρεῖ πρὸς Β. τ' όροπέδιο χαμηλώνει καί καταλήγει στήν τεράστια έρημο *Σαχάρα*. Τά ψηλότερα βουνά εἶναι :

Τό *Κιλιμάντζαρο* (6000 μ.) καί ή *Κένυα* (5600 μ. στά Ν.Α.). Ό *Ατλας* (4800 μ.) στό βόρειο μέρος, τό *Καμερόν* (4000 μ.) κοντά στόν κόλπο της Γουϊνέας καί τὰ *Δρακόντεια όρη* (3350 μ.) πρὸς Α. του Άκρωτηρίου της Καλής Έλπίδος.

Πεδιάδες—*Έρημοι*. Στην Άφρική δέν υπάρχουν μεγάλες, εύφορες πεδιάδες, πού παρατηροϋνται στίς άλλες ήπείρους. Στην Άφρική οί με-

γαλύτερες πεδινές έκτάσεις είναι έρημοι, σκεπασμένες από παχύ στρώμα άμμου.

Οί γεωλόγοι παραδέχονται, ότι οί έρημοι σχηματίστηκαν από τούς σφοδρούς ανέμους, που φυσούν στα κατάξερα αυτά μέρη. Μεγαλύτερη έρημος τής 'Αφρικής καί τοῦ κόσμου ὅλου εἶναι ἡ **Σαχάρα**.

Τὴν ὑπολογίζουν ὅτι εἶναι τὸ 1)3 τῆς 'Αφρικής. Μικρότερη εἶναι ἡ

Εἰκ. 24. Καραβάνια διασχίζουν τὴν ἔρημο.

Καλαχάση στὸ νότιο τμήμα τῆς χώρας κι ἄλλες μικρότερες.

Ποταμοί. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοί τῆς 'Αφρικής εἶναι : ὁ **Νεῖλος**, ὁ δεύτερος σὲ μήκος ποταμὸς τοῦ κόσμου (6000 χλμ.), ὁ ὁποῖος πηγάζει ἀπὸ τὴ λίμνη **Βικτωρία** καὶ χύνεται στὴ Μεσόγειο θάλασσα. Στὶς ἐκβολές του σχηματίζει τεράστιο δέλτα. Ὁ **Κόγκος**, ὁ δεύτερος σὲ ὄγκο νερῶν ποταμὸς τοῦ κόσμου, πού πηγάζει ἀπὸ λίμνες γύρω στὴ μεγάλη λίμνη **Ταγκανίκα** καὶ χύνεται στὸν 'Ατλαντικὸ ὠκεανό.

Ὁ **Νίγηρ**, πού χύνεται στὸν κόλπο τῆς Γουινέας. Ὁ **Ζαμβέζης**, πού πηγάζει κι' αὐτὸς ἀπὸ τὸ **ὕψιπεδο τῶν λιμνῶν**, σχηματίζει στὸν βορρὰ του περίφημους καταρράκτες καὶ χύνεται στὸν 'Ινδικὸ ὠκεανό.

Μικρότεροι εἶναι ὁ **Ουάγγης**, ὁ **Ζούμπος** καὶ ὁ **Σενεγάλης**.

Λίμνες. Οἱ μεγαλύτερες λίμνες τῆς 'Αφρικής εἶναι ἡ **Βικτωρία**, ἡ **Ταγκανίκα**, ἡ **Νυάσσα**, τοῦ **Ροδόλφου**, ἡ **Τσάνα** στὸ κέντρο καὶ ἡ **Τάνα** στ' ὀροπέδιο τῆς 'Αβησσυνίας. Τὸ **χαρακτηριστικὸ** τῶν λιμνῶν εἶναι, ὅτι **δλες, σχεδόν, βρίσκονται σὲ ὕψος ἄνω τῶν 500 μέτρων**.

Κλίμα. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς 'Αφρικής βρίσκεται στὴν τροπικὴ

ζώνη (διακεκαυμένη). Έπομένως τὸ διασχίζουν οἱ *περιοδικοὶ* κι *ἐτήσιοι ἄνεμοι* καὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων.

Γενικῶς στὴν Ἀφρικὴ παρατηρεῖται τὸ ἐξῆς φαινόμενο : Στὴν *κεντρικὴ* καὶ *νότια ζώνη*, τὸ καλοκαίρι πέφτουν πολλὲς βροχὲς καὶ τὸ χειμῶνα ἐλάχιστες.

Στὴ *βόρεια ζώνη*, ἐκτὸς τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου, ἐλάχιστες βροχὲς καὶ πολλὲς φορὲς ἀνομβρία 2-3 χρόνια.

Στὶς περιοχὲς αὐτές, ποὺ εἶναι ἡ ἔρημος *Σαχάρα*, φυσὰ καὶ ὁ φοβερὸς ἄνεμος, ποὺ λέγεται *Χαμψὶν* ἢ *Σιμούν*.

Φυτὰ καὶ ζῶα Στὴ βόρεια ζώνη, πρὸς τὴ Μεσόγειο θάλασσα τὰ ζῶα καὶ φυτὰ εἶναι ἴδια μὲ τῆς Εὐρώπης. Στὶς ὁάσεις τῆς Σαχάρας φύεται ὁ *φοίνικας* καὶ ζῇ ἡ *καμήλα* *δρομάς*.

Στὸ κεντρικὸ καὶ νότιο τμήμα, ποὺ ἡ θερμοκρασία εἶναι μεγάλη, ἡ βλάστηση εἶναι πλούσια καὶ τὰ δάση μεγάλα κι ἀπέραντα.

Ἐκεῖ φύεται τὸ *καφεόδεντρο* καὶ ἀπ' ἐκεῖ μεταφυτεύθηκε στ' ἄλλα μέρη τῆς Γῆς.

Τὰ κυριώτερα ζῶα τῆς Ἀφρικῆς ζοῦν σ' αὐτὰ τὰ μέρη καὶ εἶναι τὰ ἐξῆς : ἡ *καμήλα*, ἡ *καμηλοπάρδαλη*, ἡ *στρουθοκάμηλος*, ἡ *ἀντιλόπη*, ὁ *ζέβρος*, ὁ *ἐλέφας*, ὁ *ρινόκερως*, ὁ *ἵπποπόταμος* καὶ τὸ *λιοντάρι*.

Ἀκόμη μεγάλα ἀρπαχτικά πτηνὰ, διάφορα εἶδη πιθήκων, πληθὸς ἔντομα καὶ οἱ τεράστιοι μύρμηγκες, *τερμίτες*, ποὺ χτίζουν τὶς φωλιές τους μὲ πολλὰ πατώματα σὲ ὕψος 10—20 μέτρα. Αὐτὸ τὸ κάνουν γιὰ νὰ μὴν πνίγονται ὅταν πλημμυρίζουν τὰ μέρη ἀπὸ τὶς βροχὲς.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Ἡ Ἀφρικὴ δὲν παρουσιάζει, οὔτε τὸ γεωργικὸ καὶ κτηνοτροφικὸ, ἀλλ' οὔτε τὸν ὀρυκτὸ πλοῦτο τῆς Ἀσίας. Γεωργικὸ πλοῦτο ἔχει ἡ βόρεια περιοχή καὶ ὀρυκτὸ πλοῦτο ἡ κεντρικὴ καὶ κυρίως ἡ νότια.

Ἡ νότια Ἀφρικὴ εἶναι ἡ *πρώτη χώρα τοῦ κόσμου στὴν παραγωγὴ χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντιων*. Στὸ Βελγικὸ Κογκὸ βρέθηκαν πλούσια κοιτάσματα *οὐρανίου*.

Τὸ οὐράνιο σήμερα εἶναι ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ὀρυκτά, γιατί χρησιμοποιεῖται στὴν κατασκευὴ τῆς *ἀτομικῆς βόμβας*.

Πολιτικὴ περιγραφή

Λαοὶ—Θρησκείες Οἱ ντόπιοι πληθυσμοί, ποὺ κατοικοῦν τὴ χώρα ἔχουν χρῶμα μελαψὸ καὶ γι' αὐτὸ τὴν Ἀφρικὴ τὴν ὀνομάζουν «*Ἡ Μαύρη Ἡπειρος*».

Αὐτοὶ εἶναι κυρίως οἱ *Αἰγύπτιοι*, οἱ *Αἰθίοπες*, οἱ *Βέρβεροι*, οἱ *Νέγροι*, οἱ *μαῦροι τοῦ Κόγκο*, οἱ *Κάφροι*, οἱ *Ζουλῶν* κ. ἄ

Οι Εὐρωπαῖοι πού ζοῦν στήν Ἀφρική, εἶναι περίπου τρία ἑκατομ-
μύρια. Οἱ ἄγριοι καί καθυστερημένοι λαοί τῆς Ἀφρικῆς εἶναι **εἰδωλο-
λάτρες** καί **προγονολάτρες**. Οἱ κάτοικοι τῆς βόρειας Ἀφρικῆς εἶναι Μωα-
μεθανοί καί ὀλίγοι Χριστιανοί στήν Αἴγυπτο, Ἀβησσυνία καί νότια
Ἀφρική. Ἡ Ἀφρική ἔχει μόνο τέσσερα ἀνεξάρτητα κράτη καί τὰ ὑπό-
λοιπα εἶναι ἀποικίες τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Βελγίου, Ἰσπανίας καί
Πορτογαλλίας. Τά 4 ἀνεξάρτητα κράτη εἶναι :

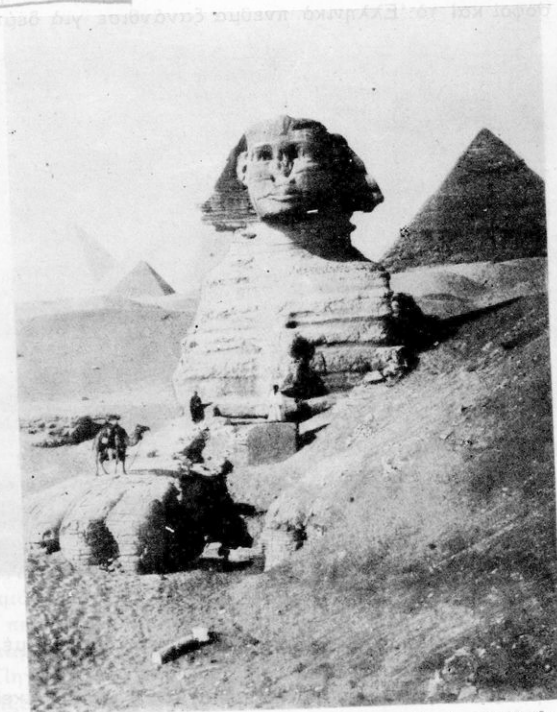
1) Ἡ **Αἴγυπτος**, 2) ἡ **Αἰθιοπία** (Ἀβησσυνία) 3) ἡ **Λιβερία** καί 4)
ἡ **Νοτιοαφρικανική Ἑνωση**.

Ἡ Ἀφρική πολιτικῶς διαιρεῖται σέ τρεῖς περιοχές: 1) Στή βόρεια,
2) στήν κεντρική καί 3) στή νότια.

Α'. ΒΟΡΕΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

1. Αἴγυπτος

Θέση καί σύνορα. Ἡ Αἴγυπτος πρὸς Β. βρέχεται ἀπὸ τὴ Μεσόγειο

Εικ. 25. Ἡ μεγάλη Σφίγγα τῆς Γκίζας κοντὰ στὶς πυραμίδες

θάλασσα, πρὸς Ν. συνορεύει μὲ τὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸ Σουδάν, πρὸς Α. βρέχεται ἀπὸ τὴν Ἑρυθρὰ θάλασσα καὶ πρὸς Δ. μὲ τὴ Λυβικὴ ἔρημο.

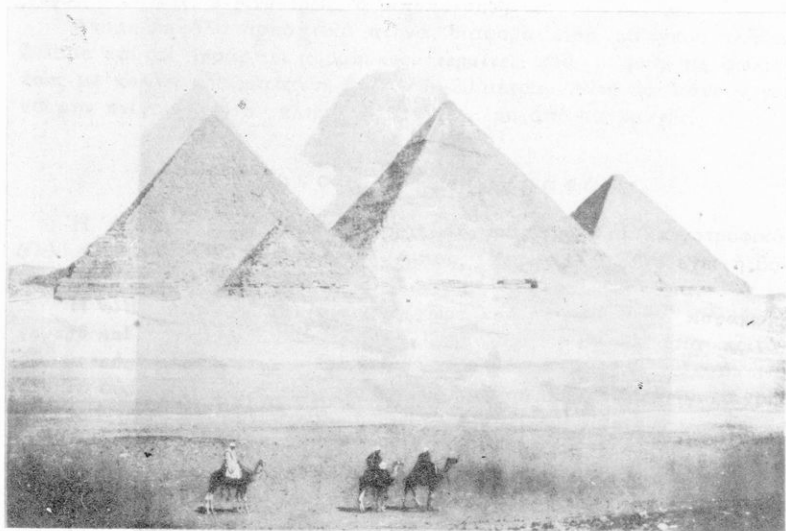
Σύντομη ἱστορία τῆς χώρας. Ἡ ἱστορία τῆς Αἰγύπτου εἶναι ἱστορία τοῦ ποταμοῦ Νείλου. Χάρη σ' αὐτόν, τὸ κομμάτι αὐτὸ τῆς ἐρήμου Σαχάρας, κατοικήθηκε ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων.

Τὰ νερά τοῦ Νείλου μετέβαλαν τὴν ἔρημο, σὲ «**γῆ ἐπαγγελίας**». Τρεῖς χιλιάδες χρόνια π.Χ. ἀναπτύχθηκε στὴν Αἴγυπτο ἕνας μεγάλος πολιτισμὸς ποὺ παρουσιάζεται ἀπὸ τὰ ἐρεῖπια τῶν ἀνασκαφῶν.

Οἱ Θῆβες, ἡ Μέμφιδα καὶ ἡ Ἡλιούπολη, ὑπῆρξαν τὰ κέντρα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πολιτισμοῦ.

Καὶ οἱ περίφημες **πυραμίδες** (τάφοι τῶν βασιλέων Φαραῶ) κοντὰ στὸ Κάιρο, ἓνα ἀπὸ τὰ 7 θαύματα τοῦ ἀρχαίου κόσμου, στέκονται ἀθάνατα μνημεῖα στὴν ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἀργότερα τὸ 331 π. Χ. τὸ κέντρο τῆς Αἰγύπτου γίνεται ἡ **Ἀλεξάνδρεια**. Ἡ Ἑλληνικὴ δυναστεία τῶν Πτολεμαίων, ἀνάπτυξε ἕνα δεῦτερο πολιτισμό, ποὺ ἄφησε ἐποχὴ, καὶ στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου ἀναφέρεται ὡς **πολιτισμὸς τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς**. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ μεγαλύτεροι σοφοὶ καὶ τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα ξανάνθισε γιὰ δευτέρη φορά.

Εἰκ. 26. Οἱ Πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου

Στὴν Ἀλεξάνδρεια ὑπῆρχε τὴν ἐποχὴ ἐκείνῃ βιβλιοθήκη μὲ 700.000 τόμους βιβλία, χειρόγραφα, ποὺ δυστυχῶς κάηκε.

Φαντασθῆτε τί θὰ ἦταν ὁ κόσμος σήμερα, ἂν ἡ σοφία ἐκείνῃ δὲν καιότανε.

Ἀργότερα ὁ Ἀλεξανδρινὸς πολιτισμὸς καταστράφηκε ἀπ' τοὺς Ἀραβες, πού κατάχτησαν τὴ χώρα. Ὁ Μωαμεθανικὸς φανατισμὸς καθυστέρησε τὴ χώρα, ὥσπου στὰ νεώτερα χρόνια Εὐρωπαῖοι ἀποικοι ἔδωσαν πάλι καινούργια ζωὴ καὶ καινούργιο πολιτισμό. Ἀπ' τοὺς ἀποίκους αὐτοὺς οἱ περισσότεροι εἶναι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι πρόσφεραν πάρα πολλὰ στὸν ἐκπολιτισμὸ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Κράτους.

Φυσικὴ περιγραφή

Ἔκταση. Ἡ Αἴγυπτος ἔχει ἔκταση 1.000.000 τετραγ. χλμ. Ἐπειδὴ

Εἰκ. 27. Ὁ Ὑδατοφράκτης τοῦ Νείλου κοντὰ στὸ Ἀσουάν.

ὅμως ἡ χώρα εἶναι μιὰ συνεχὴς ἔρημος, τὸ ἔδαφος πού καλλιεργεῖται, εἶναι στὴν πραγματικότητα 35.000 τετρ. χλμ. καὶ μόνο αὐτὸ κατοικεῖται!

Βουνὰ—Ποταμοί. Ἡ χώρα εἶναι ἔρημος καὶ δὲν ἔχει κανένα βουνό. Ὁ ποταμὸς πού διαρρέει τὴν Αἴγυπτο καὶ τὴν μεταβάλλει σὲ εὐφορώτατη πεδιάδα, εἶναι ὁ **Νεῖλος**.

Εἶπαμε, ὅτι ὁ Νεῖλος εἶναι ὁ δεῦτερος σὲ μῆκος ποταμὸς τοῦ κόσμου. Πηγάζει ἀπὸ τὴν κεντρικὴ Ἀφρική, διαρρέει τὴν Αἴγυπτο καὶ σχηματίζει τεράστιο δέλτα πρὶν χυθῇ στὴ θάλασσα.

Ὁ Νεῖλος πλημμυρίζοντας ἀφήνει πλουσιώτατη «ἰλύ» καὶ λιπαίνει

τὸ ἔδαφος. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ καταπληκτικὴ εὐφορία τοῦ ἔδαφους κατὰ μῆκος τοῦ ροῦ τοῦ ποταμοῦ.

Ἐπειδὴ ὅμως οἱ πλημμύρες κατάστρεφان τὶς καλλιέργειες, οἱ Ἀγ- γλοι κατασκεύασαν δυὸ τεράστια ὑδροφράγματα 500 καὶ 1000 χιλιόμε- τρα ἀπὸ τὶς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ.

Αὐτὰ κανονίζουν τὴ στάθμη τοῦ ποταμοῦ καὶ διοχετεύουν τὰ νερά στ' αὐλάκια, ποὺ ποτίζουν τὴ γῆ.

Τὸν Ἀπρίλιο ὡς τὸν Αὐγούστο, γύρω στὶς πηγὲς τοῦ Νείλου πέ- φτουν ἀδιάκοπα ραγδαῖες βροχές. Ἔτσι τὰ νερά τοῦ Νείλου αὐξάνουν κατὰ τὸν Ἰούνιο, ποὺ φθάνουν στὴν Αἴγυπτο καὶ ὁ Νεῖλος πλημμυρίζει μέχρι τὸ Σεπτέμβριο. Γι' αὐτὸ πρὶν γίνουν τὰ φράγματα οἱ καλλιέρ- γειες καταστρέφονταν.

Τὰ ὑδροφράγματα εἶναι ἀποθήκες νεροῦ, ποὺ ἔχουν διάφορες πόρ- τες, μὲ τὶς ὁποῖες κανονίζουν, πότε νὰ τρέχη καὶ πόσο νερὸ νὰ τρέχη.

Τὰ ὑδροφράγματα εἶνε τεράστια ἀνθρώπινα ἔργα καὶ τοῦ *Ἀσουάν* θεωρεῖται ὡς *τὸ μεγαλύτερο ὑδραυλικὸ ἔργο τοῦ κόσμου*.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶναι μᾶλλον *εὐκρατο* καὶ *ὕγρὸ* στὴ βο- ρεὶν Ἀἴγυπτο καὶ *ξηρὸ* στὴ νότια.

Βροχές πέφτουν ἐλάχιστες, ἀλλὰ τὸ θέρος, οἱ νύχτες εἶναι πολὺ ὕγρες.

Οἰκονομικὴ περιγραφή

Γεωργία—Κτηνοτροφία. Ἡ περιοχὴ τῆς Αἰγύπτου, ποὺ ἀρδεύεται ἀπ' τὸ Νεῖλο καὶ λιπαίνεται ἀπὸ τὴν πλούσια σὲ θρεπτικὰ στοιχεῖα ἰλύ του, ἔχει ἀπόδοση στὶς γεωργικὲς καλλιέργειες πολὺ μεγάλη. Ἐνῶ ἡ ὑπόλοιπη ἔκταση, εἶναι ἄδεντρη, χωρὶς βράστηση κι ἔχει χρῶμα κί- τρινο ἢ κοκκινωπό.

Στὶς περιοχές, ποὺ πλημμυρίζουν ἀπὸ τὸ Νεῖλο, καλλιεργοῦνται σιτάρια καὶ καλαμπόκια. Σ' ὅσες ποτίζονται κανονικὰ ἀπὸ τὰ ὑδρο- φράγματα καλλιεργεῖται τὸ βαμβάκι, ποὺ εἶναι *τὸ καλύτερο στὸν κόσμῳ*. Ἐπίσης καλλιεργοῦνται τὸ ζαχαροκάλαμο, τὸ ρύζι, πολλὰ λαχανικά, πατάτες καὶ ντομάτες, ποὺ ἔρχονται καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Τόσο πλούσιο εἶναι τὸ ἔδαφος ποὺ ποτίζεται, ὥστε δίνει 2—3 ἑσο- δεῖς στὸν ἴδιο χρόνο.

Καὶ ἡ κτηνοτροφία στὴν Αἴγυπτο εἶναι ἀναπτυγμένη. Τρέφονται βουβάλια, ἀγελάδες, πρόβατα, γίδια, μουλάρια κι ἄλογα.

Ὄρυκτὸς πλοῦτος. Ὄρυκτὸ πλοῦτο ἔχει ἡ Αἴγυπτος, ἀλλὰ μόνο τὸ πετρέλαιο ἐκμεταλλεύεται.

Βιομηχανία. Ἔχει ἐργοστάσια βιομηχανίας καπνοῦ, βαμβακερῶν καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ ζαχαροποιίας.

Συγκοινωνία—Ἐμπόριο. Ὁ Νεῖλος εἶναι πλωτός, ἀλλὰ τὸν δυσκο-

λεύουν οι καταρράκτες πέρα απ' το 'Ασουάν. Το σιδηροδρομικό δίκτυο είναι μικρό (5000 χλμ.). Σπουδαία συγκοινωνιακή αρτηρία είναι η διώρυγα του Σουέζ.

Έχει μήκος 160 χιλιόμετρα, πλάτος 45—100 μ. και βάθος 12 μ. 'Η διάβαση για να γίνη χρειάζονται 10—18 ώρες.

Είναι ένα έργο αξιοθαύμαστο, που σχεδιάστηκε κι' εκτελέστηκε απ' το Γάλλο μηχανικό **Λεασέψ**.

Εικ. 27. 'Η διώρυγα του Σουέζ

Για να γίνη το έργο χρειάστηκαν 10 χρόνια (1859—1869). Για την κατασκευή της δούλεψαν 30.000 άνθρωποι 10 χρόνια.

'Η διώρυγα αυτή μίκρυνε πολύ την απόσταση για τις 'Ινδίες και τις άλλες χώρες της 'Ασίας.

Σε εποχές πρό του Β' Παγκοσμίου πολέμου περνοούσαν τη διώρυγα 6000 καράβια το χρόνο.

'Η Αίγυπτος έχει καλές έμπορικές σχέσεις με την 'Ελλάδα, στην οποία στέλνει ρύζι, ζάχαρι, βαμβακόσπορο, πατάτες, ντομάτες, σουσάμι και δέρματα.

'Απ' την 'Ελλάδα παίρνει σταφύλια, σαπούνι, οίνοπνευματώδη ποτά, χημικά λιπάσματα κ.ά.

Πολιτική περιγραφή

Πληθυσμός. 'Ο πληθυσμός της χώρας είναι 20.000.000 κάτοικοι.

Λαός—Θρησκεία—Πολίτευμα. Οι γεγενεῖς (ντόπιοι) κάτοικοι της Αιγύπτου, οι απόγονοι των 'Αρχαίων Αιγυπτίων, αποτελούν την πλειοψηφία του σημερινού πληθυσμού και λέγονται **φελλάχοι**.

Στ' άκραία σημεία τής κατοικησίμου χώρας, κοντά στην έρημο, ζοϋν οί "Αραβες, οί λεγόμενοι **βεδουϊνοι**. Στίς μεγάλες πόλεις κατοικοϋν άρκετοί Εϋρωπαίοι και Ιδιως "Ελληνες και 'Ιταλοί.

Οί Αιγύπτιοι είναι Μωαμεθανοί. 'Υπάρχουν όμως και Αιγύπτιοι Χριστιανοί, που λέγονται **Κόπτες**.

Οί φελλάχοι είναι νωθοί, πολύ άκάθαροι, ζοϋν άθλια μέσα σε λασπόσπιτα και ύποφέρουν από τραχώματα. Δυστυχώς τοϋς έκμεταλλεύονται άκόμη οί μεγάλοι γαιοκτήμονες και οί Εϋρωπαίοι.

Τό πολιτεύμα τους είναι **Συνταγματική Βασιλεία**.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τής Αιγύπτου είναι τό Κάιρο (2.100.000 κάτ.) ή μεγαλύτερη πόλη τής 'Αφρικής. Είναι χτισμένη στη δεξιά όχθη τοϋ Νείλου κοντά στίς Πυραμίδες. Παρουσιάζει τήν όψη Εϋρωπαϊκής πόλεως. 'Ωραιότερη είναι ή συνοικία που διαμένουν οί ξένοι, άπ' τοϋς όποιους 20.000 είναι "Ελληνες, θαυμάσια άποκαταστημένοι.

'Η πόλη έχει πάρα πολλά τζαμιά και στο Κάιρο ύπάρχει τό **μεγαλύτερο Πανεπιστήμιο τοϋ Μωαμεθανισμού**. 'Ακόμη τό Κάιρο έχει ένα άπό τά πλουσιότερα μουσεΐα τοϋ κόσμου. Κοντά στην πόλη ύψώνονται **οί τρεΐς πυραμίδες τοϋ Φαραώ**, που ή ψηλότερη έχει ύψος 146 μέτρα.

Είναι έργα τεράστια, φτιαγμένα από γρανίτη και προξενοϋν έκπληξη στοϋς έπισκέπτες.

'Η 'Αλεξάνδρεια (900.000 κάτ.) τό μεγαλύτερο λιμάνι τής Ν. Α. Μεσογείου. Κτίστηκε άπό τόν Μ. 'Αλέξανδρο τό 331 π.Χ.

'Υπήρξε ή πρωτεύουσα τών Πτολεμαίων και **δημιούργησε τό θαυμάσιο πολιτισμό τής 'Αλεξανδρινής έποχής**. Σήμερα στην 'Αξάνδρεια ζοϋν 70.000 "Ελληνες, που κρατοϋν στα χέρια τοϋς τήν οικονομική ζωή τής πόλεως.

'Η 'Ελληνική παροικία έχει θαυμάσια 'Ελληνικά 'Εκπαιδευτήρια και τό 'Ελληνικό φρόνημα διατηρείται άκμαιότατο. Σε τοϋτο συντελεί πολύ και τό 'Ελληνικό **Πατριαρχείο τής 'Αλεξανδρείας**, τό όποιο συντηρεί πολλά σχολεία κι άλλα φιλανθρωπικά ιδρύματα. Οί "Ελληνες τής 'Αλεξανδρείας και τής Αιγύπτου έδειξαν πάντοτε συγκινητικό ένδιαφέρον πρós τή Μητέρα 'Ελλάδα κι όλοι τοϋς διατηροϋν τήν 'Ελληνική ύπηκοότητα.

"Άλλες μικρότερες πόλεις είναι: **Τό Σουέζ, τό Πόρτ - Σάϊνι, ή Τάνια, ή Μανσούρα, τό 'Ασουάν**, στίς όποιες ύπάρχει και 'Ελληνική παροικία.

Πίνακας Α'

Οι κυριώτερες πόλεις της Αιγύπτου

Όνομα	Πληθυσμός
Κάιρο	2.100.000
Άλεξάνδρεια	900.000
Πόρτ - Σάιντ	180.000
Τάντα	140.000
Σουέζ	105.000
Άσιούνη	75.000
Άσουάν	50.000

Πίνακας Β'

α) Τα κυριώτερα γεωργ. προϊόντα

Όνομα	Πληθυσμός	Όνομα	Καλλιερ. έκταση	Παραγωγή σε τόννους
Κάιρο	2.100.000	Δημητριακά	1.600.000	έκτ. 2.500.000
Άλεξάνδρεια	900.000	Βαμβάκι	750.000	» 400.000
Πόρτ - Σάιντ	180.000	Ζαχαροκάλαμο	96.000	» 2.300.000
Τάντα	140.000	Ρύζι	400.000	» 500.000
Σουέζ	105.000	Λαχανικά	300.000	» 600.000
Άσιούνη	75.000			
Άσουάν	50.000			

β) Κτηνοτροφικά προϊόντα

Βουβάλια	750.000 κεφ.
Βόδια	700.000 »
Πρόβατα	1.000.000 »
Μουλάρια	700.000 »
Γίδια	450.000 »
Άλογα	40.000 »
Καμήλες	100.000 »

Β' ΔΥΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Εισαγωγή. Η παραλιακή χώρα, πέρα από την Αίγυπτο, μέχρι τα παράλια του Άτλαντικού, λέγεται **Βερβερία** (Μπαρμπαριά). Η έκταση αυτή περιλαμβάνει τα κράτη **Λιβύη, Τύνιδα, Άλγερια** και **Μαρόκο**.

Οι χώρες αυτές κατοικούνται από τους Βερβέρους που έχουν κάπως αρκετά λευκή επιδερμίδα κι από την έπιμειξία με τους Άραβες δημιουργήθηκε ο γνωστός τύπος των **Μαυριτανών**.

Από τα 15 εκατομ. των κατοίκων οι 800.000 είναι Γάλλοι και 100.000 Ιταλοί. Οι ντόπιοι κάτοικοι (Βέρβεροι) είναι Μωαμεθανοί το θρήσκευμα.

1. Λιβύη

Η Λιβύη είναι προς Δ. της Αιγύπτου, απέναντι ακριβώς από την Ελλάδα.

Γ. Κ. Μαυριά—Γεωγραφία των Ήπειρων Ε' Δημοτικού

Έχει έκταση 1.200.000 τετρ. χλμ. και πληθυσμό 1.200.000 κατοίκους. Όλη ή Λιβύη είναι έρημος με πολλές *δάσεις*. Τα παράλια μόνο και ώρισμένα μέρη, καλλιεργούνται και κατοικούνται. Διαιρείται στην

Εικ. 29, 'Αμμόδης έκταση στην Τριπολιτιδα

Τριπολιτιδα και την Χερσόνησο της **Κυρηναϊκής**.

Πρωτεύουσα είναι ή **Τρίπολις** (80.000 κάτ.) και ή Βεγγάζη (50.000 κάτοικοι).

Στά παλιά χρόνια οι παράλιες πόλεις της ήταν Έλληνικές και είχαν μεγάλο πολιτισμό. Σήμερα πολλοί Έλληνες κυρίως Δωδεκανήσιοι, άλιεύουν πολλούς σπόγγους στα παράλια της Λιβύης.

Ή Λιβύη πρίν από τον πόλεμο ήταν άποικία της Ίταλίας. Σήμερα όμως άνακηρύχθηκε έλεύθερο κράτος.

2. Ή Τύνιδα

Η Τύνιδα έχει έκταση 150.000 τετραγ. χλμ. και πληθυσμό περίπου 3.200.000 κατοίκους.

Είναι χώρα γεωργική και παράγει έλιές, χουρμάδες και άμύγδαλα. Τό κυριώτερο όρυκτό είναι ο σίδηρος. Είναι άποικία της Γαλλίας. Οι μεγαλύτερες πόλεις της είναι ή **Τύνιδα** (350.000 κάτ.) χτισμένη κοντά στα έρείπια της *αρχαίας Καρχηδόνας* και ή **Μπιζέρτα**, που χρησιμοποιεί-ώς *ναυτική Γαλλική βάση*.

3. Τὸ Ἀλγέριο

Τὸ Ἀλγέριο βρίσκεται ανάμεσα στὴν Τύνιδα καὶ τὸ Μαρόκο. Ἔχει ἔκταση 2.000.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 8.500.000 κατοίκους.

Τὴ χώρα τὴ διασχίζει ἀπὸ Α. πρὸς Δ. ἡ ὁροσειρὰ τοῦ **Ἀτλαντα** καὶ τὴ χωρίζει σὲ τρία μέρη :

1) Στὴν παραλιακὴ ζώνη, ποὺ εἶναι πολὺ γόνιμη, 2) στὴν κεντρικὴ, ποὺ εἶναι ὀρεινὴ καὶ ἔχει μεγάλη κτηνοτροφία καὶ 3) στὴ νότια, ποὺ εἶναι ἄγονη καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐρήμου **Σαχάρας**.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς χώρας εἶναι : Δημητριακὰ, κρασιὰ καὶ ἀκατέργαστα δέρματα.

Ἀπὸ τὰ ὀρυκτὰ τὸ σπουδαιότερο εἶναι ὁ σίδηρος.

Πόλεις. Οἱ μεγαλύτερες πόλεις εἶναι τὸ **Ἀλγέριο** (300.000 κάτ.) πρωτεύουσα τῆς χώρας.

Τὸ **Ὁράν** (250.000 κάτ.) καὶ ἡ **Κωνσταντίνη** στο ἐσωτερικόν, ἡ ἀρχαιότερη πόλη τῆς χώρας.

4. Τὸ Μαρόκο

Τὸ Μαρόκο διαιρεῖται σὲ τρία τμήματα :

Στὸ Γαλλικόν, τὸ Ἰσπανικόν καὶ τὴν οὐδέτερη περιοχὴ τῆς πόλεως **Ταγγέρης**.

Τὸ Μαρόκο εἶναι πολὺ εὐφορο καὶ παράγει : δημητριακὰ, βαμβάκι, λινάρι, μαλλιά καὶ ἐσπεριδοειδῆ. Ἀκόμη ἔχει μεγάλον ὀρυκτὸ πλοῦτο.

Κυριώτερες πόλεις εἶναι τὸ **Μαρόκο** (150.000 κάτ.) ἡ **Φέζ**, ἱερὴ πόλη τῶν Μωαμεθανῶν, ἡ **Καζαμπλάνκα**, τὸ μεγάλο λιμάνι, (550.000 κάτ.) καὶ ἡ **Ραμπάτ** ἡ πρωτεύουσα μὲ 160.000 κάτ.). Στὴ χώρα ἀνώτατος θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς εἶναι ὁ Σουλτάνος.

Τὰ περισσότερα ὅμως δικαιώματα τὰ ἔχει ὁ Γάλλος διοικητὴς στο Γαλλικόν Μαρόκο καὶ ὁ Ἰσπανὸς στο Ἰσπανικόν. Ἡ οὐδέτερη περιοχὴ μὲ τὴν πόλη **Ταγγέρη**, διοικεῖται ἀπὸ ἐπιτροπὴ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων.

5. Ἡ ἐρημος Σαχάρα

Ἡ τεράστια ἐρημικὴ ἔκταση, στὰ νότια τῆς Μπαρμπαριᾶς, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανὸ καὶ φθάνει μέχρι τὸν Ἰνδικόν καὶ τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα, λέγεται **Σαχάρα**.

Ἔχει ἔκταση 8.000.000 τετρ. χλμ. καὶ 1 1/2 ἑκατομ. κατοίκους. **Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἐρημος τῆς Γῆς** Σκεπάζεται ἀπὸ στρώματα ἄμμου καὶ ἀνάμεσα ὑψώνονται ἀπότομοι γυμνοὶ βράχοι. Βρέχει ἐλάχιστα καὶ σπάρ-

νια. Τὴν ἡμέρα ἡ ζέστη εἶναι ἀφόρητη καὶ τὴ νύχτα ἡ θερμοκρασία κατέρχεται τόσο, πὺ κάνει πολὺ κρύο.

Ἡ ἀπότομη αὐτὴ ἐναλλαγὴ τῆς θερμοκρασίας δημιουργεῖ σφοδροὺς ἀνέμους (*Χαμψὴν* ἢ *Σιμούν*), οἱ ὁποῖοι κατατρίβουν τὶς πέτρες καὶ τὶς μεταβάλλουν συνέχεια σὲ ἄμμο.

Τὶς ἐρημικὲς αὐτὲς ἐκτάσεις περνοῦν μόνο μὲ καραβάνια ἀπὸ καμῆλες, πὺ σταθμεύουν στὶς ὁάσεις τῆς ἐρήμου. Ὀλόκληρη ἡ Σαχάρα ὑπάγεται πολιτικῶς στὴ Γαλλία.

Γ' ΚΕΝΤΡΙΚΗ (ΙΣΗΜΕΡΙΝΗ) ΑΦΡΙΚΗ

1. Σουδάν

Εἰσαγωγή. Μὲ τὴν ὀνομασίαν *Σουδάν*, ὀνομάζεται ὅλῃ ἡ περιοχὴ στὰ νότια τῆς Σαχάρας, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ φθάνει ὡς τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσα.

Στὴν περιοχὴ αὐτὴ διακρίνομε τὰ ἑξῆς κράτη, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀποικίες Ἀγγλικὲς καὶ Γαλλικὲς. 1) *Γαλλικὸ Σουδάν* μὲ ἔκταση 3.750.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 16.000.000 κατοίκους. 2) *Τὸ Ἀγγλικὸ Σουδάν*, πὺ περιλαμβάνει τὰ κράτη α) *Γαμβία*, β) *Σιέρρα Λεόνε*, γ) *Ἀκτὴ τοῦ χρυσοῦ*, δ) *Νιγηρία*, καὶ 5) *Αἰγυπτιακὸ Σουδάν*.

Ὅλα τὰ κρατίδια τοῦ Ἀγγλικοῦ Σουδάν ἔχουν ἔκταση 4.000.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ περίπου 40.000.000 κατοίκους.

Φυσικὴ περιγραφή

Τὸ Σουδάν ἐκτείνεται στὰ νότια τῆς Σαχάρας καὶ πλησιάζει τὴν Ἰσημερινὴν ζώνην. Τὴ χώρα τὴ διασχίζουν οἱ ποταμοὶ: *Σενεγάλης*, *Γαμβίας*, *Νίγηρος* καὶ *Νεῖλος*. Ἡ χώρα εἶναι πολὺ θερμὴ καὶ πλούσια σὲ βροχές. Ἔχει ἄφθονη βλάστηση καὶ πολλὰ δάση, στὰ ὁποῖα ζοῦν πολλὰ ἄγρια ζῶα.

Στὰ μέρη αὐτὰ φτάνει ἡ μυῖα *τσε-τσέ*, πὺ προξενεῖ στὸν ἄνθρωπον τὴ φοβερὴ *ἀρρώστεια τοῦ ὕπνου*.

Τὴ χώρα τὴν κατοικοῦν οἱ *Νιγηριτες*, *Σουδανοὶ* καὶ *Σενεγαλέζοι*. Στὰ 40.000.000 κατ. οἱ Εὐρωπαῖοι εἶναι περίπου 30.000, ἀπ' τοὺς ὁποῖους 1000 περίπου εἶναι Ἕλληνες, γιατί τὸ κλίμα εἶναι ἀνθυγιεινόν.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῶν χωρῶν τοῦ Σουδάν πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανὸ εἶναι τὸ φοινικέλαιον, τὰ ἀράπικα φυστίκια, τὸ καουτσούκ καὶ τὸ κακάο.

Ἡ περιοχὴ αὐτὴ ἔρχεται πρῶτη, στὴν παραγωγὴ κακάου ὁλοῦ τοῦ κόσμου. Στὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸ Σουδάν καλλιεργοῦνται τὸ βαμβάκι καὶ

τά δημητριακά. Ἡ μεγαλύτερη πόλη στὸ Γαλλικὸ Σουδάν εἶναι ὁ μεγάλος λιμένας στὸν Ἀτλαντικὸ, τὸ **Ντακάρ** (200.000 κάτοικοι).

Στὸ Ἀγγλικὸ Σουδάν εἶναι ἡ **Λάγκος** (100.000 κάτ.) πρωτεύουσα τῆς **Νιγηρίας** καὶ τὸ **Χαρτούμ** (50.000 κάτ.) στὸ Ἀγγλοαιγυπτιακὸ Σουδάν.

“Ολοὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Σουδάν εἶναι φανατικοὶ Μωαμεθανοί.

2. Λιβερία

Τὸ μόνο κρατίδιο, ποῦ εἶναι ἀνεξάρτητο στὴν περιοχὴ αὐτῇ, εἶναι ἡ **Λιβερία**. Ἔχει ἑκτασὴ 100.000 τ. χλμ. καὶ 1.500.000 κατοίκους. Ὁ λαὸς τῆς εἶναι Ἀμερικανοὶ δοῦλοι, ποῦ τοὺς ἀπελευθέρωσαν φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοὺς ἔστειλαν ἐκεῖ τὸ 1847. Πρωτ. **Μογγόβια**.

Τὸ κύριο προϊόν τῆς Λιβερίας εἶναι τὸ **καουτσούκ**.

3. Ἰσημερινὴ Ἀφρική

Ἡ Ἰσημερινὴ Ἀφρική ξαπλώνεται ἀπὸ τὸν κόλπο τῆς Γουίνεας μέχρι τῶν λιμνῶν Ταγκανίκας καὶ Βικτωρίας. Ἡ περιοχὴ αὐτῇ εἶναι ἀποικία τῶν Γάλλων, τῶν Βέλγων καὶ τῶν Πορτογάλων καὶ ἀποτελεῖται :

α) **Ἀπὸ τῇ Γαλλικῇ Ἰσημερινῇ Ἀφρικῇ καὶ τὸ Γαλλικὸ Καμερόν.**
β) **Τὸ Βελγικὸ Κονγκὸ** καὶ γ) **Τὴν Ἀγγόλα.**

Φυσικὴ περιγραφή

Τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι τὸ **θερμότερο** (γιατὶ βρίσκεται πάνω στὸν Ἰσημερινὸ) καὶ τὸ **βορροχώτερο**. Στὰ μέρη αὐτὰ βρέχει 10 μῆνες τὸ χρόνο συνέχεια εἴτε τὴν ἡμέρα εἴτε τὴ νύχτα.

Γι' αὐτὸ ἡ βλάστηση εἶναι μεγάλη καὶ στὰ ἀδιάβατα δάση, ζοῦν πολλὰ ἄγρια θηρία καὶ δηλητηριώδη φίδια καὶ ἔντομα.

Τὸ κλίμα εἶναι τρομερὰ ἀνθυγιεινὸ γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους, καὶ γιὰ τοὺς Ἰθαγενεῖς ἀκόμη. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι οἱ **Μπαμποῦ** καὶ οἱ **Πυγμαῖοι** (1 μ. ὕψος) καὶ ἐλάχιστοι Εὐρωπαῖοι. Τὰ προϊόντα τῶν μερῶν αὐτῶν εἶναι : Φοινικέλαιο, κακάο, καπνός, καουτσούκ καὶ πολύτιμη ξυλεία (**μαόι**, **ἔβενος** κλπ.) Τὰ ὀρυκτά τους εἶναι χαλκός καὶ οὐράνιο.

Διοίκηση. Τὸ **Γαλλικὸ Κονγκὸ** ἢ ἡ **Γαλλικὴ Ἰσημερινῇ Ἀφρικῇ** καὶ τὸ **Καμερόν**, εἶναι ἀποικίες τῆς Γαλλίας. Τὸ **Βελγικὸ Κονγκὸ** εἶναι ἀποικία τοῦ Βελγίου καὶ ἡ **Ἀγγόλα** τῆς Πορτογαλίας.

Δ' ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΦΡΙΚΗ

Το τμήμα τούτο της χώρας βρίσκεται Α. τοῦ ποταμοῦ Νείλου καὶ τοῦ συγκροτήματος τῶν λιμνῶν τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Βρέχεται πρὸς τὰ Β.Α. ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰ θάλασσαν καὶ Ν.Α. ἀπὸ τὸν Ἰνδικὸ ὠκεανόν.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἀνεξάρτητο κράτος τῆς *Ἀβησσυνίας*, τὶς πρὸ τοῦ πολέμου Ἰταλικές ἀποικίες (*Ἐρυθραία* καὶ *Σομαλία*), τὴ *Γαλλικὴ Σομαλία*, τὴν *Ἀγγλικὴ Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ*, πού λέγεται *Κένυα* καὶ τὴν Πορτογαλικὴ ἀποικία *Μοζαμβίκη*.

Φυσικὴ περιγραφή

Τὸ τμήμα αὐτὸ τῆς Ἀφρικῆς εἶναι ὄρεινὸ καὶ τὸ ὑψηλότερο βουνὸ τῆς Κένυας *Καλιμάντζαρο* ἔχει ὕψος 6.000 μέτρα. Εἶναι σβησμένο ἡφαίστειο καὶ οἱ κορυφές του εἶναι σκεπασμένες ἀπὸ αἰῶνια χιόνια. Ἀκόμη ὑψηλὰ βουνὰ εἶναι τὰ *Ἀβησσυνιακὰ ὄρη*. Τὴ χώρα διαρρέουν πολλοὶ ποταμοὶ ἀπ' τοὺς ὁποίους ὁ μεγαλύτερος εἶναι ὁ *Ζαμβέζης*.

Ὁ ποταμὸς Νεῖλος, πού πηγάζει ἀπὸ τὰ μέρη αὐτὰ καί, κυρίως, ἀπὸ τὶς λίμνες *Τάνα* τῆς Ἀβησσυνίας καὶ *Βικτώρια* τῆς Κένυας, κατευθύνεται πρὸς Β. πρὸς τὴ Μεσόγειο θάλασσαν.

Τὸ κλίμα εἶναι ὑγιεινότερο κάπως καὶ οἱ βροχές στὸ ἐσωτερικὸ πέφτουν ἀπὸ τὸν Ἀπρίλιο μέχρι τὸν Ὀκτώβριο. Τὰ παράλια δέχονται λιγώτερες βροχές.

Στὰ χαμηλότερα μέρη καλλιεργοῦνται τὸ βαμβάκι, τὸ ζαχαροκάλαμο καὶ τὸ ρύζι, στὰ ψηλότερα ὁ καφές, ὁ καπνὸς καὶ τὰ ἀμπέλια καὶ στὰ πιο ψηλὰ οἱ πατάτες καὶ τὰ δημητριακά.

Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν αὐτῶν εἶναι οἱ *Αἰθίοπες* στὴν Ἀβησσυνία, οἱ *Σομαλοὶ* καὶ οἱ *Κάφροι* στὴν Κένυα καὶ οἱ *Μαῦροι* στὴ Μοζαμβίκη. Στὰ μέρη αὐτὰ ἐπειδὴ τὸ κλίμα εἶναι ὑγιεινότερο ζοῦν καὶ πολλοὶ Εὐρωπαῖοι.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ

1. Ἀβησσυνία

Ἡ Ἀβησσυνία βρίσκεται ἀνάμεσα στὴν Ἐρυθρὰ θάλασσαν, τὸ Ἀγγλοαίγυπτιακὸ Σουδάν, τὸν Κένυα καὶ τὶς δυὸ Σομαλίες.

Ἔχει ἔκταση 1.000.000 τετρ. χλμ. καὶ 10 ἑκατομμ. κατοίκους.

Τὸ περισσότερο μέρος τῆς εἶναι ὄρεινὸ καὶ σκεπάζεται ἀπὸ πυκνὰ δάση, στὰ ὁποῖα ζοῦν λιοντάρια, ἐλέφαντες, τίγρεις καὶ ἄλλα ζῶα.

Στὰ πεδινὰ μέρη καλλιεργεῖται ὁ καφές, ὁ καπνός, τὸ ρύζι καὶ τὰ

δημητριακά. Έχει πολλές βοσκές και τρέφει άλογα, βόδια, μουλάρια και πρόβατα.

Όρυκτό πλούτο έχει μεγάλο, αλλά είναι άνεκμετάλλευτος.

Η συγκοινωνία είναι σέ πρωτόγονο κατάσταση και υπάρχει μόνο μιά σιδηροδρομική γραμμή, που αρχίζει από τὸ **Γαλλικὸ Τσιμπουντί** και φθάνει στην **Αδδισ - Αμπέμπα**.

Οί Αβησσουνοί είναι λαός καθυστερημένος και ασχολοῦνται με τή γεωργία, κτηνοτροφία και περισσότερο **με τὸ κι νήγι τῶν ἀγρίων ζώων**. Εἶναι λαός άνδρείος και αγαπᾷ τήν πατρίδα του.

Οί Αβησσουνοί είναι Χριστιανοί (**Κόπτες**). Στην Αβησσυνία ζοῦν πολλοί Έλληνες και τὸ Έλληνικὸ στοιχείο ἐκτιμᾶται πολὺ από τοὺς Αβησσυνούς. Ακόμη ή χώρα έχει με τήν Ελλάδα πολλές ἐμπορικὲς σχέσεις.

Πόλεις. Οί μεγαλύτερες πόλεις είναι. ή πρωτεύουσα **Αδδισ - Αμπέμπα** (250.000 κατ.), τὸ **Τσιμπουντί**, που κατέχουν οί Γάλλοι και ή **Αδουα**.

Τὸ πολίτευμα τῆς χώρας είναι ἀπόλυτη μοναρχία και λέγεται **Αὐτοκρατορία**.

1. Η Έρυθραία και οί τρεῖς Σομαλίες

Η Έρυθραία και ή Ιταλική Σομαλία πρὸ τοῦ πολέμου ἦταν Ιταλικὲς ἀποικίες. Σήμερα δέν έχει κριθή ή τύχη των. Η Γαλλική Σομαλία με τήν πόλη **Τσιμπουντί** είναι τὸ κλειδί πρὸς τήν Έρυθρά θάλασσα.

Η Βρετανική Σομαλία είναι ἐνωμένη με τήν Κένυα.

3. Βρετανική νοτιοανατολική Αφρική

Η χώρα αὐτή, περιλαμβάνει κυρίως τήν **Κένυα** και φθάνει πρὸς Ν. μέχρι τή Νοτιοαφρικανική Ένωση. Η μεγαλύτερη πόλη είναι ή **Μομβάσα**, μεγάλο εισαγωγικὸ και ἐξαγωγικὸ λιμάνι. Η περιοχή αὐτή τῆς Αφρικῆς, που οί Άγγλοι τήν ὀνομάζουν **Κένυα** είναι εὐφορη χώρα και οί Άγγλοι στά τελευταῖα χρόνια τήν προσέχουν περισσότερο.

4. Μοζαμβίκη

Η Πορτογαλική ἀποικία **Μοζαμβίκη**, ἐκτείνεται νοτιώτερα τῆς Κένυας και έχει κλίμα άνθυγιεινὸ. Έδῶ κατοικοῦν ὀλίγοι Εὐρωπαῖοι. Η χώρα είναι 6 φορές μεγαλύτερη από τήν Ελλάδα και έχει 6.000.000 κατοίκους, οί ὁποῖοι είναι Ιθαγενεῖς και ἔχουν ακόμη πρωτόγονο πολιτισμό.

Ε' ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

1. Νοτιοαφρικανική ένωση

Ἡ νότια Ἀφρική καταλαμβάνει τὸ νότιο τμήμα τῆς χώρας μέχρι τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος. Εἶναι ὁμοσπονδία Βρετανικῶν ἀποικιῶν καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ 4 μικρότερα κράτη.

Τοῦ Ἀκρωτηρίου, τῆς Ὁράγγης, τοῦ Νατάλ καὶ τοῦ Τράνσβααλ.

Διοικεῖται ἀπὸ κοινοβούλιο μὲ Γενικὸ Κυβερνήτη, ποὺ διορίζεται ἀπὸ τὴν Ἀγγλία.

Οἱ πρῶτοι ἀποικοὶ τῆς χώρας εἶναι οἱ **Μπόερς**, Ὀλλανδικῆς καταγωγῆς. Ἐκτὸς τῶν Μπόερς, στὴ χώρα ζοῦν οἱ ἀπολίτιστοι **Βουσμάνοι** καὶ οἱ μισοπολιτισμένοι **Κάφροι**.

Ἡ χώρα εἶναι ὀρεινὴ, μὲ μικρὰς πεδιάδες. Στὰ βόρεια τῆς χώρας ἐκτείνεται ἡ ἔρημος **Καλαχάρεν**.

Τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατὸ καὶ γι' αὐτὸ στὴ νότια Ἀφρική ζοῦν οἱ περισσότεροι Εὐρωπαῖοι.

1. **Ἡ Νοτιοαφρικανικὴ ἔνωση** ἔχει ἑκτασὴ 1.250.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 12.000.000 κατοίκους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους 2.600.000 εἶναι Εὐρωπαῖοι καὶ 1500 Ἕλληνες.

Γεωργία—Κτηνοτροφία—Ὀρυκτὸς πλοῦτος. Τὰ κυριώτερα προϊόντα εἶναι: Τὸ ζαχαροκάλαμο, τὸ τσάι, ὁ καφές, τὸ ρύζι, τὸ βαμβάκι, τὸ καουτσούκ καὶ τὰ ἐσπεριδοειδῆ.

Περισσότερο ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ κτηνοτροφία. Τρέφει κυρίως πρόβατα, ποὺ παράγουν **μαλλὶ ἀρίστης ποιότητος (μαλλὶ μερινός)**.

Ἡ χώρα ἔρχεται δευτέρα μετὰ τὴν Αὐστραλία στὴν παγκόσμια παραγωγὴ μαλλιῶ.

Τῇ μεγαλύτερῃ ὁμως σημασίᾳ τὴν ἔχει ὁ ὀρυκτὸς τῆς πλοῦτος.

Ἡ νότια Ἀφρική εἶναι ἡ χώρα τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν ἀδαμάντων. Ἐρχεται πρώτη στὴν παγκόσμια παραγωγὴ καὶ εἶναι ἀσυναγώνιστη.

Συγκοινωνία—Ἐμπόριο Ἡ συγκοινωνία στὴ χώρα εἶναι ἀνεπτυγμένη. Τὸ σιδηροδρομικὸ δίκτυο συνδέει ὅλες τὰς μεγάλας πόλεις τῆς χώρας. Τὸ ὁδικὸ δίκτυο εἶναι μᾶλλον περιορισμένο. Μεγάλῃ ἀτμοπλοϊκῇ κίνησιν ἔχουν οἱ λιμένες τῆς χώρας καὶ κυρίως τὸ **Κέϊπ-Τάουν**, τὸ ὁποῖο συνδέεται μὲ τὰ μεγαλύτερα λιμάνια τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς.

Τὸ ἐμπόριο εἶναι ἀνεπτυγμένο καὶ οἱ εἰσαγωγές εἶναι ἴσες μὲ τὰς ἐξαγωγές.

Ἡ χώρα ἐξάγει χρυσό, ἀδάμαντες καὶ χαλκό. Ἀκόμη κτηνοτροφικὰ προϊόντα, δέρματα, κατεψυγμένα κρέατα καὶ ζάχαρη.

Εἰσάγει ὑφάσματα, μηχανές καὶ βιομηχανικὰ ἐργαλεῖα.

Πόλεις. Οἱ μεγαλύτερες πόλεις εἶναι: Τὸ **Γιοχάνεσμπουργ** (750.000 κάτ.) ἡ πόλις τοῦ χρυσοῦ. Ἡ **Πραιτωρία** ἡ πρωτεύουσα. τῆς χώρας (500.000

Εικ. 39. 'Η ωραία πόλη της Νοτιοαφρικανικής Ένώσεως Ντάρμπαν

κάτ.), τὸ *Ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἑλπίδος* (Κέϊπ-Τάουν) 500.000 κάτ., τὸ *Ντάμπαν*, τὸ *Κ μπεράυ* ἡ πόλη τῶν ἀδαμάντων κ. ἄ.

ΣΤ' ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τὰ νησιά τῆς Ἀφρικῆς ἀνήκουν στοὺς Γάλλους, Ἕγγλους, Ἰσπανοὺς καὶ Πορτογάλους.

Στὸν Ἀτλαντικὸ ἢ *Μαδέρα* (Πορτ.), οἱ *Κανάριοι* (Ἰσπαν.), ἢ *Ἀγία Ἐλένη* στὴν ὁποία ἐξορίστηκε καὶ πέθανε ὁ Μέγας Ναπολέον (Ἀγγλ.) Στὸν Ἰνδικὸ ὠκεανὸ βρίσκεται ἡ μεγαλύτερη νῆσος τῆς Ἀφρικῆς, ἡ *Μαδαγασκάρη*, ἡ ὁποία ἔχει ἑκτασὴ 5 φορές σὰν τὴν Ἑλλάδα καὶ πληθυσμὸ 5.000.000 κατοίκους. Ἡ Μαδαγασκάρη εἶναι Γαλλικὴ ἀποικία.

Ἀσκήσεις : 1. Συγκρίνετε τὴν Ἀφρικὴ μὲ τὴν Ἀσίαν ὡς πρὸς τὴν ἑκτασὴ καὶ τὸν πληθυσμὸ καὶ ἐξηγήστε τὶς διαφορὰς.

2. Νὰ βρῆτε σὲ ποιά ζώνη τῆς Γῆς βρίσκεται ἡ Ἀφρικὴ καὶ νὰ ἐξηγήσετε τὸ κλίμα τῆς.

3. Ποιὲς φυλὲς ζοῦν στὴν Ἀφρικὴ καὶ ποιά εἶναι ἡ ἐπικρατέστερη :

4. Γιατί ἡ νότια Ἀφρικὴ εἶναι ἡ περισσότερο πολιτισμένη χώρα τῆς ἡπείρου ;

5. Νὰ ὀνομάσετε τὰ ὄρη, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὶς λίμνες τῆς Ἀφρικῆς.

6. Νὰ ὀνομάσετε τὰ χαρακτηριστικὰ προϊόντα τῆς.

7. Ποῦ ζοῦν οἱ περισσότεροι Ἕλληνες στὴν Ἀφρικὴ καὶ ποιά ἦταν τὰ κέντρα Ἑλληνισμοῦ στὴν ἀρχαιότητα ;

8. Κάμετε ἓνα νοερὸ ταξίδι στὴν Ἀδδῖς - Ἀμπέμπα καὶ στὸ Γιόχανεσμπουργκ.

Πίνακας Α'

Ἑκτασὴ καὶ Πληθυσμὸς τῶν Κρατῶν τῆς Ἀφρικῆς

Κράτη	Ἑκτασὴ σὲ τετρ. χλμ.	Πληθυσμὸς
Α' Ἀνεξάρτητα Κράτη		
Αἴγυπτος	1.000.000	20.000.000
Ἀβησσυνία	1.000.000	10.000.000
Λιβερία	100.000	1.500.000
Νοτιοαφρικανικὴ Ἑνωσὴ	1.250.000	12.000.000
Λιβύη (Τριπολίτιδα - Κυρηναϊκὴ)	1.200.000	1.200.000

Β' 'Αποικιακά Κράτη

1. 'Αγγλικές 'Αποικίες καὶ Κτήσεις

'Αγγλικό Σουδάν με τὰ ἐξῆς κράτη :

(Γαμβία, Σιέρα Λεόνε, Νιγηρία, 'Ακτή τοῦ

Χρυσοῦ, 'Αγγλο - Αἰγυπτιακὸ Σουδάν)

Χρυσοῦ	4.000.000	40.000.000
Βρεττανικὴ Σομαλία	180.000	400.000
Βρεττανικὴ Κένυα	2.000.000	8.000.000

2. Γαλλικὲς ἀποικίες καὶ κτήσεις

Τύνιδα	150.000	3.200.000
'Αλγέριο	2.000.000	8.500.000
Μαρόκο	450.000	9.000.000
Σαχάρα	8.000.000	1.500.000
Γαλλικὸ Σουδάν	4.650.000	16.000.000
Γαλλικὴ 'Ισημερινὴ 'Αφρικὴ	2.250.000	4.000.000
Γαλλικὸ Καμερούν	440.000	3.000.000
Νήσος Μαδαγασκάρη	600.000	5.000.000

3. Πορτογαλλικὲς ἀποικίες

'Αγγόλα	1.250.000	4.500.000
Μοζαμβίκη	750.000	6.200.000

4. 'Ισπανικὲς ἀποικίες

Μαρόκο	50.000	1.000.000
Ρίο - ντὲ 'Ορο	300.000	40.000

5. Βελγικὲς ἀποικίες

Βελγικὸ Κονγκό	2.400.000	10.000.000
----------------	-----------	------------

Πίνακας Β'

Οἱ μεγαλύτερες πόλεις τῆς 'Αφρικῆς

'Ονομα πόλεως	Πληθυσμὸς	Κράτος στὸ ὁποῖο ἀνήκει
Κάιρο	2.100.000	Αἴγυπτος
'Αλεξάνδρεια	900.000	»
Γιοχάνεσμπουργ	750.000	Νοτιοαφρικανικὴ 'Ενωσὴ
Καζαμπλάνκα	500.000	Γαλλ. Δυτ. 'Αφρικὴ
'Ακρωτήριο Καλῆς 'Ελπίδος (Κέϊπ - Τάουν)	500.000	Νοτιοαφρικανικὴ 'Ενωσὴ
Πραιτωρία	500.000	
Ντάμπαν	350.000	»
Τύνιδα	350.000	Τύνιδα
'Αλγέριο	350.000	'Αλγέριο
Μαρακές	200.000	Μαρόκο
'Οράν	170.000	'Αλγέριο
Φέξ	120.000	Μαρόκο

Πίνακας Γ'

Τὰ ψηλότερα βουνά	
Καλλιμάντζαρο	6.000 μ. ὕψος
Κένυα	5.600 » »
Ἄτλας	4.700 » »
Δρακόντεια ὄρη	3.350 » »
Ἀβησσυνιακά ὄρη	3.000 » »

Πίνακας Δ'

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ	
Νεῖλος	6.400 χλμ.
Κόγκος	4.600 »
Νίγηρ	4.200 »
Ζαμβέζης	2.700 »
Ὀράγγης	2.000 »

Πίνακας Ε'

Οἱ μεγαλύτερες λίμναι	
Βικτωρία	83.000 τετρ. χλμ.
Ταγκανίκα	32.000 » »
Νιάσα	26.000 » »
Τσάντ	27.000 » »
Ροδόλφου	8.000 » »

Πίνακας ΣΤ'

Οἱ μεγαλύτερες νῆσοι	
Μαδαγασκάρη	600.000 τετρ. χλμ.
Οἱ ἄλλαι εἶναι μικρές.	

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΚΑΙ ΩΚΕΑΝΙΑ

Εισαγωγή. Ἡ *Αὐστραλία* εἶναι ἡ *μικρότερη ἡπειρος* τῆς Γῆς. Βρίσκεται στὰ Ν. τῆς Ἀσίας ἀνάμεσα στον Ἰνδικό καὶ Εἰρηνικό ὠκεανό καὶ ὁλόκληρη στὸ νότιο ἡμισφαίριο.

Λέγεται καὶ *Ὠκεανία*, γιὰτὶ μὲ τὸν ὄρο αὐτὸ ἐννοοῦνται καὶ τὰ νησιά, ποὺ βρίσκονται κυρίως πρὸς Α. στὸν Εἰρηνικό ὠκεανό. Τὰ μεγαλύτερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι:

Πρὸς Β. ἡ *Νέα Γουινέα*, πρὸς Α. ἡ *Νέα Ζηλανδία* ὡς καὶ τὰ συμπλέγματα τῶν μικρῶν νήσων: τὰ *νησιά τοῦ Σολομῶντο*, ἡ *Νέα Καλιδονία*, τὰ *νησιά Φίτις*, οἱ *Νέες Ἑβρίδες*, τὰ *νησιά Σαμόες*, ἡ *Ταϊτή*, τὰ *νησιά Χαβάι* κ. ἄ.

Ἡ Αὐστραλία μαζί μὲ τὰ παραπάνω νησιά ἔχουν ἑκτασὴ 9.000.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ περίπου 12.500.000 κατοίκους.

Α' Αὐστραλία

Σύντομη ἱστορία τῆς Αὐστραλίας.

Ἡ Αὐστραλία ἔγινε γνωστὴ στὴν Εὐρώπῃ τὸν 18ο αἰῶνα. Ὁ πρῶτος ποὺ τὴν ἀνακάλυψε, ἦταν ὁ *Ὁλλανδὸς Τάσμαν* τὸ 1642. Ἐκεῖνος ὅμως, ποὺ τὴν περιέγραψε κι αὐτὴ καὶ τὴ νέα Ζηλανδία εἶναι ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος *Κούκ* τὸ 1768.

Στὴν ἀρχὴ οἱ Ἀγγλοὶ τὴ χρησιμοποίησαν γιὰ φυλακὴ τῶν ἐγκληματιῶν τους, ἀλλ' ἀργότερα, ὅταν παρατήρησαν τὴν ἐξαιρετικὴ ἀπόδοση τῆς *προβατοτροφίας*, ἄρχισαν νὰ πηγαίνουν πολλοὶ μετανάστες, οἱ ὁποῖοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφία καὶ τὴ γεωργία.

Ἡ μεγαλύτερη μετανάστευση ἔγινε ἀπὸ τὸ 1851 δταν βρέθηκαν τὰ πρῶτα κοιτάσματα χρυσοῦ. Ἡ χώρα ἀναπτύχθηκε γρήγορα καὶ θὰ εἶχε μεγαλύτερο πληθυσμό, ἂν ἡ Κυβέρνησὴ τῆς δὲν ἀπαγόρευε τὴ μετανάστευση.

Φυσικὴ περιγραφή

Κόλποι — Ἀκρωτήρια. Ἡ Αὐστραλία παρουσιάζει ἐλάχιστα καλὰ λιμάνια καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος εἶναι ἀλίμενο.

Οἱ μεγαλύτεροι κόλποι εἶναι, στὸ Β. μέρος ὁ κόλπος τῆς *Καρπενταρίας* καὶ στὸ Ν. ὁ κόλπος τοῦ *Σπένσερ*.

Τὰ ωραιότερα φυσικὰ λιμάνια εἶναι τοῦ *Σίδνεϋ*, τῆς *Ἀδελαΐδας* καὶ τῆς *Μελβούρνης*. Πρὸς Β. σχηματίζεται ἡ μόνη ἄξια λόγου χερσόνησος τῆς *Υόρκης*.

Πρὸς τὰ Β.Α. ἐκτείνεται ἡ *θάλασσα τῶν Κοραλλίων*, στὴν ὁποία ὑπάρχουν πλῆθος ὑφάλων, πού λέγεται *μέγας κοραλλιογενὴς φραγμός*. Οἱ ὑφαλοὶ αὗτοί εἶναι ἐπικίνδυνοι κι ἐμποδίζουν τὴ ναυσιπλοΐα.

Βουνά — Πεδιάδες. Ἡ χώρα ἔχει χαμηλὰ βουνά καὶ τὰ σπουδαιότερα βρίσκονται στὸ Α. τμήμα. Ἡ μεγαλύτερη ὄροσειρὰ ἀρχίζει ἀπ' τὴν *Κοντίσλανδία* καὶ κατέρχεται κατὰ μῆκος τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς μέχρι τῆς Βικτωρίας. Ἡ ὄροσειρὰ αὕτη, πού ὀνομάζεται *Αὐστραλιακὴς Ἀλπεις*, πρὸς τὸ Α. μέρος εἶναι ἀπόκρημνη καὶ σχηματίζει τὶς εὐφορες μέχρι τὴν ἀκτὴ πεδιάδες. Ἀπὸ τὸ Δ. μέρος ἡ ὄροσειρὰ κατέρχεται ὁμαλὰ μέχρι τὶς δυτικὲς στέπες. Τὰ βουνά πού βρίσκονται στὸ κεντρικὸ καὶ δυτικὸ τμήμα εἶναι πολὺ χαμηλά.

Πεδιάδες, εὐφορες εἶναι οἱ ἀνατολικὲς καὶ οἱ νοτιανατολικὲς. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς χώρας, πρὸς τὸ κέντρο καὶ τὰ δυτικά, εἶναι ἄγονο, ἄδεντρο καὶ ἄνυδρο, πραγματικὴ ἔρημος.

Ποταμοὶ — Λίμνες. Ἡ χώρα δὲν ἔχει μεγάλους ποταμούς, γιατί τὸ ἔδαφος ἀπορροφᾷ τὰ νερά των σὲ τὶς μεγάλες ξηρασίες καὶ ἡ στερεοῦν ἢ φέρνουν στὴ θάλασσα ἐλάχιστα νερά.

Ὁ κυριώτερος ποταμὸς τῆς Αὐστραλίας εἶναι ὁ *Μώρραϊ*, στὸν ὁποῖο χύνονται πολλοὶ παραπόταμοι, ἀπ' τοὺς ὁποίους ὁ μεγαλύτερος λέγεται *Νιάρζλιγκ*. Πηγάζει ἀπὸ τὶς Αὐστραλιακὲς Ἀλπεις καὶ χύνεται κοντὰ στὴν πόλη Ἀδελαΐδα.

Λίμνες δὲν ἔχει ἡ χώρα, παρὰ χώρους, πού σχηματίστηκαν ἀπὸ καθιζήσεις καὶ σκεπάζονται ἀπλῶς μὲ *ἄλμυρὰ βαλτονέγια*. Οἱ χώροι αὗτοί μεταβάλλονται σὲ λίμνες ὅταν πέφτουν ραγδαῖες βροχές.

Γενικὰ τὸ ἔδαφος τῆς Αὐστραλίας ὁμοιάζει μὲ τῶν νήσων τῆς Ἰνδονησίας καὶ τῶν ἄλλων νήσων τῆς Πολυνησίας καὶ φαίνεται, ὅτι διαχωρίστηκε ἀπ' αὐτά, ὕστερα ἀπὸ μεγάλες γεωλογικὲς καθιζήσεις.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Αὐστραλίας διαφέρει κατὰ περιοχές. Στὸ βόρειο τμήμα, πού πλησιάζει πρὸς τὴν τροπικὴ ζώνη, τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ πέφτουν βροχὲς πάντοτε.

Στὸ Ν.Α. τμήμα εἶναι μᾶλλον εὐκρατο μὲ πολλὰς βροχὲς τὸ καλοκαίρι. Στὸ Ν.Δ. τμήμα ἡ θερμοκρασία εἶναι λίγο μεγαλύτερη καὶ οἱ βροχὲς πέφτουν τὸ χειμῶνα. Στὸ κεντρικὸ καὶ δυτικὸ τμήμα τῆς χώρας πέφτουν βροχὲς ἐλάχιστες ἢ καθόλου καὶ γι' αὐτὸ ἡ χώρα εἶναι ἔρημη καὶ ἀκατοίκητη.

Ὅταν τὸ καλοκαίρι φυσοῦν οἱ θερμοὶ ἄνεμοι, ἡ ζωὴ γίνεται ἀπελπιστικὴ.

Φυτὰ καὶ ζῶα. Στὸ Β. καὶ ΒΑ. τμήμα ὑπάρχουν δάση, πού τὰ χα-

ρακτηριστικά δέντρα είναι ή *εὐκάλυπτος*, πού φθάνει τὰ 100 μ. καί ή *ά-
κασία*. Στό κεντρικό μέρος υπάρχουν περίεργα δέντρα γεμάτα ἀγκάθια.

Ζῶα μεγάλα στήν Αὐστραλία δέν υπάρχουν. Ὑπάρχουν ὅμως ποι-
κιλίες ζῶων, πτηνῶν, ἐρπετῶν κι ἐντόμων, πού δέν υπάρχουν στίς ἄλ-

Εἰκ. 31. Κοπάδια προβάτων «μερινός» στήν Αὐστραλία

λες ήπείρους. Χαρακτηριστικά ζῶα τῆς Ἠπείρου αὐτῆς εἶναι τὰ μαρ-
σιποφόρα *καγκουρώ* καί ὁ *δρηθόρουγχος*, ζῶο ἀτελέστατο. Γεννᾷ αὐγά
καί θηλάζει κατόπιν τὰ μικρά του.

Αὐτὰ ὅλα δείχνουν ὅτι ή Αὐστραλία χωρίστηκε σέ παλαιότατη ἐ-
ποχή καί τὰ ζῶα τῆς δέν ἐξελίχτηκαν, γιατί τὸ κλίμα εἶναι θαυμάσιο
κι εὗρισκαν εὐκόλα τροφή.

Τὸ γενικό χαρακτηριστικό τῆς χώρας εἶναι, *ὅτι ἔχει τίς περισσότε-
ρες ποικιλίες ζῶων καί φυτῶν, ἀπ' ὅλες τίς ἄλλες ήπείρους.*

Οἰκονομική περιγραφή

Γεωργία — Κτηνοτροφία. Ἡ γεωργία εἶναι πολὺ ἀναπτυγμένη καί
στό βόρειο τμήμα τὸ κυριώτερο προϊόν εἶναι τὸ ζαχαροκάλαμο. Στήν ἀ-
νατολική καί νότια, τὸ σιτάρι, ή βρώμη, τὸ κρασί καί τὰ φρούτα.

Περισσότερο ἀναπτυγμένη παρουσιάζεται ή κτηνοτροφία καί κῦ-
ρίως ή *προβατοτροφία*. Ἡ χώρα ἔχει 100.000.000 κεφάλια πρόβατα, πού
βγάζουν τὸ θαυμάσιο μαλλί *μερινός*. *Ἡ Αὐστραλία ἔρχεται πρώτη σὶν
κόσμο στήν παραγωγή μαλλιῶ ἐξαιρετικῆ ποιότητος.* Ἀκόμη τρέφει βό-
δια, ἄλογα καί χοίρους.

Ὅρυκτὸς πλοῦτος. Τὰ κυριώτερα ὀρυκτὰ τῆς χώρας εἶναι ὁ χρυσός,
ὁ γαιάνθρακας, ὁ χαλκός καί ὁ κασσίτερος.

Μέσα συγκοινωνίας — Βιομηχανία — Ἐμπόριο. Ἡ Αὐστραλία ἔχει

έξαιρέτο σιδηροδρομικό δίκτυο (45.000 χλμ.) και πολλούς άμαξιτούς δρόμους. 'Ακόμη τὰ λιμάνια τοῦ Σίδνεϋ καὶ τῆς Μελβούρνης ἔχουν πυκνὲς ἀτμοπλοϊκὲς συγκοινωνίες μὲ τὴν 'Αγγλία καὶ ἄλλες χώρες. Καὶ οἱ ἀεροπορικὲς συγκοινωνίες ἔχουν πολὺ πυκνωθῇ.

Χάρη στὴ συγκοινωνία καὶ τὸν ἄφθονο γαιάνθρακα, τὰ τελευταῖα χρόνια, ἀναπτύχθηκε καὶ ἡ βιομηχανία.

Σημαντικὴ εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς νηματοουργίας, ἐριουργίας, μεταλλουργίας, τῶν κατεψηγμένων κρεάτων καὶ ἄλλων.

Τὸ ἐμπόριον εἶναι ἐξαιρετικὰ ἀναπτυγμένο καὶ οἱ ἐξαγωγές ὑπερβαίνουν πάντοτε τὶς εἰσαγωγές. Τὸ κύριο ἐξαγωγικὸ προϊόν εἶναι τὸ **θανυμάσιο Αὐστραλιανὸ μαλλί** καὶ κατόπιν ἔρχεται ὁ χρυσός, τὸ σιτάρι, τὸ κρέας καὶ τὸ βούτυρο. Τὸ ἐμπόριο τῆς Αὐστραλίας γίνεται μὲ τὴν 'Αγγλία καὶ τὶς ἄλλες χώρες τῆς Βρεττανικῆς Κοινοπολιτείας κατὰ πρῶτο λόγο, καὶ ἔπειτα μὲ τὴν 'Αμερικὴ καὶ ἄλλες χώρες.

ΠΟΛΙΤΙΚὴ περιγραφή

Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας εἶναι 8.200.000 κάτοικοι.

Λαὸς—Γλῶσσα—Θρησκεία. Οἱ ἰθαγενεῖς τῆς χώρας εἶναι περίπου 200.000 καὶ ζοῦν σὲ ἄγρια κατάσταση, κατὰ ομάδες. Δὲν ἀντέχουν στὸν πολιτισμὸ καὶ διαρκῶς λιγοστεύουν.

Ὁ ὑπόλοιπος πληθυσμὸς εἶται 'Αγγλικῆς καταγωγῆς καὶ ἔχει ὡς ἐπίσημη γλῶσσα τὴν 'Αγγλική. Ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶναι Χριστιανοί. Στὴν Αὐστραλία ζοῦν 20.000 Ἕλληνες.

Πολίτευμα. Μέχρι τὸ 1900 ἡ Αὐστραλία ἀπετελεῖτο ἀπὸ 6 ἀνεξάρτητες πολιτείες. Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1901 ἐνώθηκαν καὶ ἀποτελέσαν τὴ Συμπολιτεία τῆς Αὐστραλίας.

Ἡ χώρα ἔχει **Δημοκρατικὸ πολίτευμα** καὶ ἀποτελεῖ μέλος τῆς Βρεττανικῆς Κοινοπολιτείας. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ **Καμπέρα**, ὅπου μένει ἡ Κυβέρνηση καὶ οἱ κρατικὲς ὑπηρεσίες μόνον. Ὁ ἄλλος πληθυσμὸς εἶναι ἐλάχιστος.

Οἱ πολιτείες ποὺ ἀποτελέσαν τὴ συμπολιτεία τῆς Αὐστραλίας εἶναι :

- 1) Ἡ **Κουϊσλανδία** (βόρειο τμήμα) μὲ πρωτεύουσα τὸ **Μπρισμπαϊην** (400.000 κάτ.).
- 2) **Νέα Οὐαλλία** μὲ πρωτεύουσα τὸ **Σίδνεϋ** μὲ 1.500.000 κατ.
- 3) Ἡ **Βικτωρία** μὲ πρωτεύουσα τὴ **Μελβούρνη** μὲ 1.200.000 κατ.
- 4) Ἡ **νότια Αὐστραλία** μὲ πρωτεύουσα τὴν **Ἀδελαΐδα** (400.000 κάτ.).
- 5) Ἡ **δυτικὴ Αὐστραλία** μὲ πρωτεύουσα τὴν **Πέρθ** (300.000 κάτ.) καὶ
- 6) Ἡ **νῆσος Τασμανία** μὲ πρωτεύουσα τὸ **Χομπάρτ**.

Β' Μελανησία (Νέα Γουϊνέα)

Μελανησία λέγεται τὸ σύμπλεγμα τῶν νήσων πρὸς Β. τῆς Αὐστραλίας μὲ κέντρο τὴ νῆσο **Νέα Γουϊνέα**. Ὀνομάστηκε **Μελανησία**, ἀπὸ τὸ μαῦρο χρῶμα τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων της. Τὰ σημαντικώτερα νησιά εἶναι ἡ **Νέα Γουϊνέα**, τὰ νησιά **Μπίσμαρκ**, τὰ νησιά τοῦ **Σολομώντος**, τὰ νησιά **Φίτζι**, ἡ **Νέα Καλλιδογία καὶ οἱ νέες Ἑβρίδες**.

Ὅλα τὰ νησιά αὐτά, ὅμοια στὴ διαμόρφωση, ἔχουν τὸ ἴδιο κλίμα καὶ τὰ ἴδια ζῶα καὶ φυτά. Γι' αὐτὸ θὰ ἐξετάσωμε μόνον τὸ μεγαλύτερο τὴ **Νέα Γουϊνέα**, πού εἶναι τὸ δεύτερο νησί τοῦ κόσμου μετὰ τὴ Γροιλανδία. Εἶναι 6 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα.

Στὸ ἐσωτερικὸ τῶν νήσων ὑψώνονται βουνὰ ψηλά, ὅσο οἱ Ἑλβετικές Ἀλπεις. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ ὑψώνονται ἀπότομα ἀπὸ τὶς ἀκτὲς. Τεράστια δάση σκεπάζουν ὁλόκληρη τὴ χώρα.

Τὰ πεδινὰ μέρη εἶναι ἀπέραντα ἔλη, γεμάτα πυκνὴ βλάστηση. Τὸ κλίμα εἶναι τροπικὸ μὲ πολλὰς βροχὰς καὶ ἀνθυγιεινόν. Γι' αὐτὸ σ' ὁλόκληρὴ τὴ νῆσο ζοῦν μόνον 800.000 κάτοικοι.

Τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα εἶναι γιγαντιαῖα, τὰ ζῶα ποικίλα καὶ τὰ διάφορα εἶδη τῶν πουλιῶν πολὺ ὁμορφα καὶ τὰ λένε **παραδείσια πουλιά**.

Οἱ ἰθαγενεῖς κάτοικοι λέγονται **Παπούαι** καὶ εἶναι μαῦροι καὶ ἄγριοι καὶ πολλοὶ ἀνθρωποφάγοι.

Τὸ ἔδαφος εἶναι πολὺ εὐφορο καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι ἐκμεταλλεύονται τὴν ξυλεία, τὶς μπανάνες, τοὺς κοκοφοίνικες, τὸ καουτσούκ καὶ τὸ ζαχαροκάλαμο.

Ἡ νῆσος ἀνήκει ἡ μισὴ στὴν Ἰνδονησία καὶ ἡ μισὴ στὴν Ἀγγλία.

Γ'. Μικρονησία - Πολυνησία

Μὲ τὸ ὄνομα **Μικρονησία** καὶ **Πολυνησία** ἀναφέρονται πλῆθος μικρὰ νησιά, πού βρίσκονται σκορπισμένα πρὸς Β. καὶ πρὸς Α. τῆς νέας Γουϊνέας καὶ τῆς Αὐστραλίας πρὸς τὸ κέντρο τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Ὅλα τὰ νησιά αὐτά εἶναι, ἢ ἠφαιστειογενῆ ὄρη, ἢ κοραλλιογενῆ. Στὰ νησιά αὐτά φυτρώνει ὁ φοῖνικας καὶ τὸ **ἀργόδενδρον**. Οἱ ἰθαγενεῖς τῶν νήσων αὐτῶν εἶναι περισσότερο πολιτισμένοι τῶν ἄλλων καὶ οἱ ἰθαγενεῖς τῆς **Ταϊτῆς** καὶ τῶν νήσων Χαβάϊ εἶναι ὠραῖοι καὶ ἔχουν ἄρτια σωματικὴ διάπλαση.

Τὰ σπουδαιότερα νησιά εἶναι : Ἡ **Ταϊτή**, πού ὀνομάζεται ἡ «**Βασίλισσα τῶν θαλασσῶν**» γιὰ τὸ θαυμάσιο κλίμα της καὶ τὶς φυσικὰς καλὸνές της, καὶ ἡ **Χαβάϊ** πού βρίσκεται στὸ μέσο σχεδὸν τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Γ. Κ. Μαυριᾶ, Γεωγραφία τῶν Ἠπείρων Ε' Δημοτικῶν

Πρωτεύουσα της *Χαβάϊ* είναι η *Χολολουλού*, περίφημη για τους εϋθυμους ιθαγενείς κατοίκους της, που έκπολιτίστηκαν όλοι και έγιναν Χριστιανοί.

Τά νησιά της Μελανησίας, Μικρονησίας και Πολυνησίας ανήκουν στην 'Αμερική, 'Αγγλία και Γαλλία και χρησιμοποιούνται ως ναυτικές βάσεις και σταθμοί ατμοπλοϊκών συγκοινωνιών.

Δ'. Νέα Ζηλανδία

Η Νέα Ζηλανδία βρίσκεται Ν. Α. της Αυστραλίας σε απόσταση 2000 χλμ. και αποτελείται από δυο νήσους, που ξαπλώνονται σε μήκος από Β. προς Ν. Έχουν έκταση 270.000 τετρ. χλμ. και 2.000.000 κατοίκους.

Είναι χώρα όρεινη και ήφαιστειογενής. Γι' αυτό και σήμερα έχει πολλά ενεργά ήφαιστεια και πολλές θερμές πηγές ακόμη και θερμοπίδακες. Ποταμούς έχει πολλούς αλλά είναι μικροί. Τά παράλια της νότιας νήσου είναι απότομα και σχηματίζουν μεγάλα *φιόρδ*. Τά παράλια της βόρειας νήσου είναι όμαλότερα και σχηματίζουν ώραϊα φυσικά λιμάνια και όρμους.

Τό κλίμα των νήσων, αν και είναι στην εύκρατο ζώνη είναι διάφορο γιατί τά δυο νησιά εκτείνονται σε μήκος 1500 χλμ. Γενικά είναι εύκρατο και στα νοτιώτερα ψυχρότερο.

Οί δυτικές άκτες δέχονται περισσότερες βροχές και γι' αυτό σ' αυτές καλλιεργούνται δημητριακά, βρώμη και λινάρι. Στις ανατολικές άκτες, που δέχονται λιγώτερες βροχές, έχουν αναπτυγμένη κτηνοτροφία.

Η προβατοτροφία είναι ό σπουδαιότερος πλοϋτος της χώρας (30.000.000 κεφάλια).

Άκόμη τρέφει βόδια (4.500.000) και άλογα.

Η χώρα έχει και όρυκτό πλοϋτο. Έξάγεται κυρίως χρυσός, γαιάνθρακες και σίδηρος.

Οί κάτοικοι της νέας Ζηλανδίας είναι 'Αγγλικής καταγωγής και ή χώρα των άποτελει μέρος της Βρεττανικής Κοινοπολιτείας.

Είναι χώρα πολύ πολιτισμένη και οί *Νεοζηλανδοί είναι οί πλέον ευτυχισμένοι άνθρωποι του κόσμου* Στη νέα Ζηλανδία ζοϋν άκόμη και 80—100 χιλιάδες ιθαγενείς, που λέγονται *Μοαροί* και είναι έπιδεκτικοί πολιτισμοϋ.

Η νέα Ζηλανδία και ή Αυστραλία προσέφεραν μεγάλες ύπηρεσίες στο συμμαχικό άγώνα του Β' Παγκοσμίου πολέμου και σε μās τους Έλληνες, είναι πολύ συμπαθείς, γιατί συμπολέμησαν στην Πατρίδα μας έναντίον των 'Ιταλών και Γερμανών.

Άσκήσεις. 1) Γιατί ή Αυστραλία έχει τόσο μικρό πληθυσμό;

2) Ποιά είναι τά χαρακτηριστικά της ήπείρου και σε τί ύπερτερεί των άλλων ήπειρών;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄.

Η. ΑΜΕΡΙΚΗ

Γενική επισκόπηση Ἡ **Ἀμερική** εἶναι ἡ δευτέρα σέ ἔκταση καί τρίτη σέ πληθυσμό ἡπειρος τῆς Γῆς. Βρίσκεται στό δυτικό ἡμισφαίριο, πρὸς Δ. τῆς Εὐρώπης καί Ἀφρικής, μεταξύ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καί Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Εἶναι ἡ μόνη ἡπειρος τῆς Γῆς, πού βρίσκεται ἡ μισή σχεδόν στό βόρειο καί ἡ μισή στό νότιο ἡμισφαίριο.

Διαιρεῖται σέ δύο μεγάλα τεμάχια, τὸ **βόρειο** καί τὸ **νότιο**. τὰ ὁποῖα ἐνώνονται μεταξύ του μέ στενὴ λωρίδα ξηρᾶς μήκους 2500 χλμ.

Ἄτσι χωρίζεται φυσικῶς στή βόρεια καί νότια Ἀμερική. Τὸ βορειότερο τμήμα τῆς Ἀμερικῆς ξεπερνάει τὸ βόρεια πολικὸ κύκλο καί ἐγγίζει τὸ βόρειο πόλο. Τὸ νότιώτερο τμήμα τῆς, μόλις ἐγγίζει τὸ νότιο πολικὸ κύκλο. Ἔτσι, ὅταν ἡ Β. Ἀμερική ἔχει καλοκαίρι ἡ Ν. Ἀμερική ἔχει χειμῶνα.

Ἔχει ἔκταση (92.000.000) τ. χλμ. καί πληθυσμὸ 330.000.000 κατοίκους,

Φυσικὴ διαμόρφωση

Τὸ Β. Δ. ἄκρο τῆς βόρειας Ἀμερικῆς, ἡ **Ἀλάσκα**, χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀσία μέ στενὴ θάλασσα (94 χλμ.) πού ὀνομάζεται **Βερίγγιος πορθμός**.

Τὸ νοτιώτερο ἄκρο τῆς νότιας Ἀμερικῆς κοντὰ στὴ νῆσο Γῆ τοῦ **πυρός**, λέγεται **Μαγγελάνιος πορθμός** ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου θαλασσοπόρου **Μαγγελάνου**, πού πρῶτος ἔκαμε τὸ γύρο τῆς Γῆς. Ὁ **Πορθμός** αὐτὸς χωρίζει τὴ νότια Ἀμερική ἀπὸ τὴν παγωμένη Ἀνταρκτίδα τοῦ νοτίου Πόλου.

Στὰ Β.Α. τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς βρίσκεται ἡ μεγαλύτερη νῆσος τοῦ κόσμου ἡ **Γροιλανδία**, πού διαρκῶς σκεπάζεται ἀπὸ παγετώνες.

Ἡ ἀνακάλυψη τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ Ἀμερική λέγεται καί Νέος Κόσμος, γιατί μόλις τὸ 16ο αἰῶνα ἀνακαλύφθηκε ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους.

Ὁ πρῶτος γενναῖος θαλασσοπόρος, πού ἔφθασε στὰ νησιά μεταξύ

βόρειας και νότιας 'Αμερικής το 1492 ήταν ο *Ισπανός Χριστόφορος Κολόμβος*.

Αυτός έπειδή ένόμισε, ότι έφθασε στις 'Ινδίες—γιατί αυτός ήταν ο

Εικ. 32 Το κολοσσιαίον άγαλμα της Έλευθερίας στην είσοδο του λιμένα της Νέας Υόρκης της 'Αμερικής

σκοπός του ταξιδιού του—τίς ώνόμασε *Δυτικές 'Ινδίες*. 'Ο ίδιος έκαμε και άλλα ταξίδια και έφθασε στα παράλια της Ν. 'Αμερικής.

Όμως, από περίεργη σύμπτωση, ο *νέος Κόσμος* δέν ώνομάστηκε *Κολομβία*, αλλά *'Αμερική* από το όνομα του 'Ιταλού θαλασσοπόρου *'Αμερικού Βεσπουκίου*, ο όποιος έφθασε στη Ν. 'Αμερική το 1500 και πρώτος περιέγραψε τη χώρα σέ έπιστολές, πού μεταφράσθηκαν σέ διάφορες Εύρωπαϊκές γλώσσες.

'Αργότερα άρχισαν πολλοί 'Ισπανοί και Πορτογάλοι νά πηγαίνουν στο Νέο Κόσμο και πρώτη άποικίστηκε ή νότια 'Αμερική και το Μεξικό.

Η βόρεια 'Αμερική έξερευνήθηκε κατά τόν 17ον αιώνα από 'Αγγλους και Γάλλους θαλασσοπόρους.

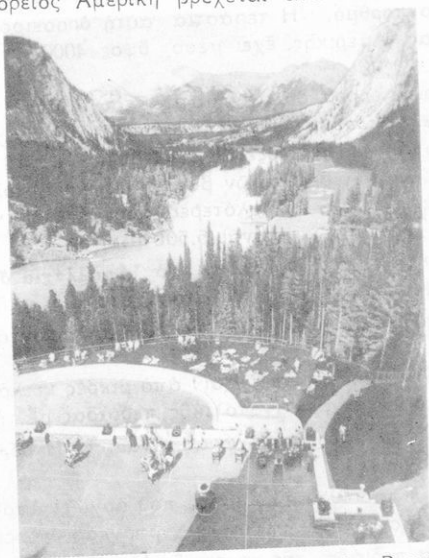
Στο νότιο τμήμα της βόρειας 'Αμερικής έγκαταστάθηκαν 'Αγγλοι άποικοι και στο Β. Γάλλοι. Έτσι ή 'Αμερική έμεινε άποικία των 'Ισπανών, Πορτογάλων, 'Αγγλων και Γάλλων περίπου τρεις αιώνας.

Το 1782 οι βόρειες πολιτείες της 'Αμερικής ύστερα από πόλεμο μέ την 'Αγγλία, άπόκτησαν άνεξαρτησία και αυτό ήταν το σύνθημα, ώστε σέ λίγο ν' άποχτήσουν έλευθερία όλα τά κράτη της Β. και Ν. 'Αμερικής.

Α'. Βόρεια Ἀμερική

Φυσική περιγραφή

Σύνορα Ἡ βόρειος Ἀμερική βρέχεται ἀνατολικά ἀπὸ τὸν Ἀτλαν-

Εἰκ. 33. Τοπίο τῆς Λίμνης Ὑελλοστόουν ἐπὶ τῶν «Βραχωδῶν Ὀρέων»

τικό ὠκεανό, δυτικά ἀπὸ τὸν Εἰρηνικό, βόρεια ἀπὸ τὸν Β. Παγωμένο ὠκεανό, καὶ νότια ἀπὸ τὸ Μεξικανικό κόλπο καὶ τὴν Καραϊβική θάλασσα.

Διαμόρφωση τῶν ἀκτῶν. **Κόλποι, ἀκρωτήρια, χερσόνησοι, νῆσοι.** Στὸ βόρειο τμήμα τῆς χώρας σχηματίζονται πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ πολλοὶ κόλποι. Σπουδαιότερος κόλπος εἶναι τοῦ **Χῶντσον**.

Οἱ ἀκτὲς τοῦ Ἀτλαντικοῦ σχηματίζουν τὸν κόλπο τοῦ **Ἁγίου Λαυρεντίου** καὶ πλῆθος φυσικῶν ὄρμων, στοὺς ὁποίους χτίστηκαν πολλὲς πόλεις.

Στὸ νότιο μέρος σχηματίζεται ὁ μεγάλος κόλπος τοῦ **Μεξικοῦ**.

Οἱ Δυτικὲς ἀκτὲς τοῦ Εἰρηνικοῦ εἶναι ἀπόκρημνες καὶ σχηματίζουν μόνο τὸν κόλπο τοῦ **Βανκούβερ**, τὸν ὄρμο τοῦ **Ἁγίου Φραγκίσκου** καὶ τὸν βαθύ κόλπο τῆς **Καλλιφόρνιας**.

Οἱ χερσόνησοι, ποὺ σχηματίζονται εἶναι τῆς **Ἀλάσκας** στὸ Β.Δ., τοῦ **Λαμπραντόρ** στὰ Β.Α., τῆς **νέας Σκωτίας** στὰ Α. καὶ τῆς **Φλωρίδας** στὰ Ν.Α. Οἱ μεγαλύτερες νῆσοι εἶναι ἡ **Γροιλανδία** πρὸς τὰ Β.Α. ποὺ εἶναι ἡ **μεγαλύτερη νῆσος τῆς Γῆς**, καὶ ἀνήκει στὴ Δανία, ἡ νῆσος **Μπάσφιν** καὶ ἡ **Νέα Γῆ**.

Βουνὰ — Πεδιάδες. Στὸ δυτικό τμήμα τῆς χώρας ἀρχίζει ἀπὸ τὴν

Ἑλλάσκα μιὰ τεράστια σέ ὄγκο καί ὕψος ὄροσειρά, πού ὀνομάζεται *Βραχώδη ὄρη* καί συνεχίζεται μέχρι τή νότιο Ἀμερική.

Τά βουνά αὐτά εἶναι συνέχεια τῶν Ἀσιατικῶν καί διακόπτονται ἀπό τὸ Βερίγγιο πορθμό. Ἡ τεράστια αὐτὴ ὄροσειρά καταλαμβάνει τὸ 1/4 τῆς βόρειας Ἀμερικής, ἔχει μέσο ὕψος 4000 μ. καί σχηματίζει πολλά ὄροπέδια.

Σὲ δύο κεντρικά ὄροπέδια σχηματίζονται λίμνες. Ἡ γνωστότερη εἶναι ἡ λίμνη *Ἑλλοσιόουν*, γύρω στὴν ὁποία ὑπάρχουν χιλιάδες θερμῶν πηγῶν καί θερμοπιδάκων (*Γκέϋζερς*).

Χαρακτηριστικὸ τῶν βραχῶδων βουνῶν εἶναι ἡ πολύχρωμη ποικιλία τῶν πετρωμάτων των. Οἱ ψηλότερες κορυφές τῶν βουνῶν αὐτῶν, βρίσκονται στὴν Ἑλλάσκα καί εἶναι 5.500 μ.

Ἄλλη ὄροσειρά ἄξια λόγου εἶναι τὰ *Ἀπαλλίχια ὄρη*, πού ἔχουν μέσο ὕψος 2000 μ. καί ξαπλώνονται στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τῆς χώρας.

Ἀρχίζουν ἀπὸ τὴ *χώρα τῶν λιμνῶν* καί ξαπλώνονται πρὸς τὰ Νοτιοδυτικά.

Τὰ Ἀπαλλίχια ὄρη διακόπτονται ἀπὸ μικρές κοιλάδες, πού διευκολύνουν τὴ συγκοινωνία τῆς ἀνατολικῆς πεδιάδας μὲ τὴ δυτικὴ.

Οἱ μεγαλύτερες πεδιάδες τῆς χώρας εἶναι: 1. Ἡ *βόρεια* γύρω στὸν κόλπο τοῦ Χῶντσον.

2. Ἡ *ἀνατολική* παραλιακὴ πεδιάδα, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὴ χερσόνησο τῆς Νέας Σκωτίας καί φθάνει μέχρι τὴ χερσόνησο Φλωρίδα.

3. Ἡ τεράστια πεδιάδα τῆς κεντρικῆς Ἀμερικής, πού ἔχει ἑκτασὴ 25 φορές ὅσο εἶναι ἡ Ἑλλάδα, ἀρχίζει ἀπὸ τὴ χώρα τῶν λιμνῶν καὶ φθάνει ὡς τὸ Μεξικανικὸ κόλπο ἀνάμεσα στὰ Βραχώδη καί Ἀπαλλίχια ὄρη, καί

4. Ἡ *δυτικὴ* στενὴ παραλιακὴ πεδιάδα, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Βανκούβερ καί φθάνει στὸν Κόλπο τῆς Καλλιφόρνιας.

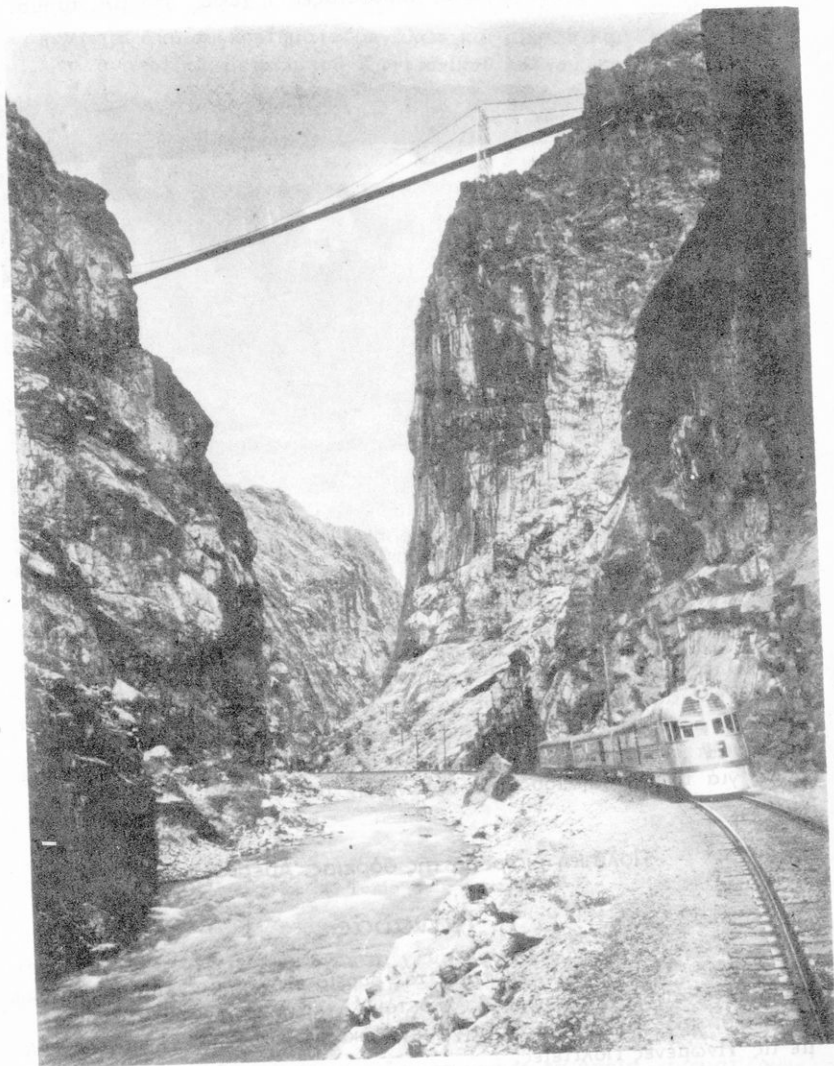
Ποταμοί — Λίμνες. Ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἀμερικής *καὶ τοῦ κόσμου, σὲ μήκος*, εἶναι ὁ *Μισισσιπῆς*, ὁ ὁποῖος διαρρέει τὴν κεντρικὴ πεδιάδα καί χύνεται στὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ.

Ὁ τεράστιος αὐτὸς ποταμὸς ἔχει πολλοὺς παραπόταμους, πού οἱ μεγαλύτεροι εἶναι ὁ *Μισσούρης* καί ὁ *Ὁχάϊο*.

Ὁ Μισισσιπῆς ρεεῖ ἥσυχος χωρὶς καταρράχτες ὃ ὅλη αὐτὴ τὴν πεδιάδα, τὴν ὁποία ποτίζει σὲ μεγάλο τμήμα.

Δεύτερος ποταμὸς τῆς Ἀμερικής εἶναι ὁ *Μάκεντζης*, ὁ ὁποῖος χύνεται στὸ Β. Παγωμένο ὠκεανό.

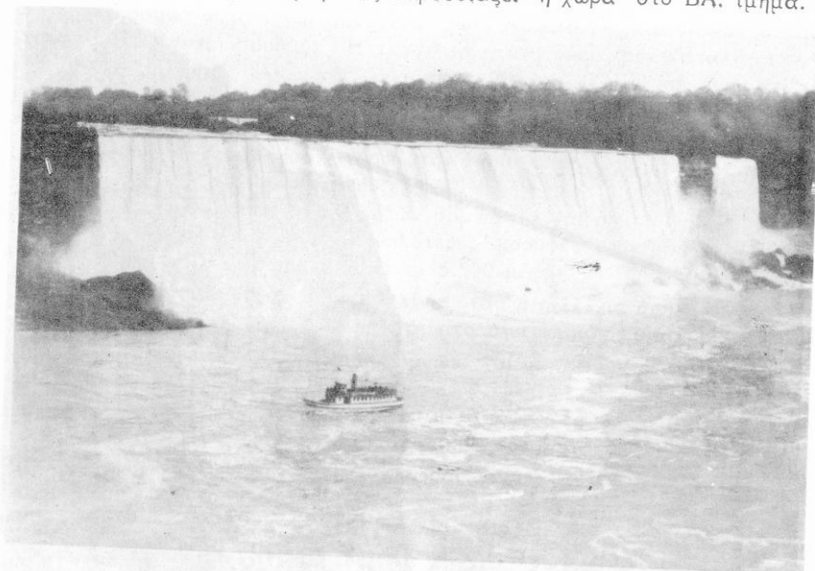
Τρίτος ἔρχεται ὁ *Κολοράντο*, πού πηγάζει ἀπὸ τὰ Βραχώδη ὄρη καί χύνεται στὸν κόλπο τῆς Καλλιφόρνιας. Τέταρτος εἶναι ὁ *Ρίο Γκράντε*, πού πηγάζει κι αὐτὸς ἀπὸ τὰ βραχώδη ὄρη καί χύνεται στὸ Μεξικανικὸ κόλπο.

Εικ. 34 Γραφικόν τοπίον τοῦ Κολοράντο

Ἀκόμη ὁ **Ἅγιος Λαυρέντιος**, πού πηγάζει ἀπὸ τὸ συγκρότημα τῶν λιμνῶν καὶ χύνεται στὸν κόλπο τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου.

Λίμνες πολλές καὶ μεγάλες παρουσιάζει ἡ χώρα στὸ ΒΑ. τμήμα.

Εἰκ. 35. Καταρράκτης τοῦ ποταμοῦ Νιαγάρα.

Αὐτὲς εἶναι ἡ **Ἀνωτέρα**, ἡ **Μίτσιγγαν**, ἡ **Γιοῦρον**, ἡ **Ἔρη** καὶ ἡ **Ὀντάριο**. Ὅλες εἶναι μεγάλες καὶ συγκοινωνοῦν μεταξύ τους, γιατί βρίσκονται σὲ κλιμακωτὸ ὕψος καὶ νὰ νερά των καταλήγουν στὸν ποταμὸ **Ἅγιο Λαυρέντιο**. Μεταξὺ τῶν λιμνῶν **Ἔρης** καὶ **Ὀντάριο** σχηματίζεται ὁ καταρράκτης **Νιαγάρας** (50 μ. ὕψος), περίφημος ὄχι γιὰ τὸ ὕψος του, ἀλλὰ γιὰ τὴ μεγάλη ποσότητα τῶν νερῶν του.

Πολιτικὴ διαίρεση τῆς βόρειας Ἀμερικῆς

1. Καναδᾶς

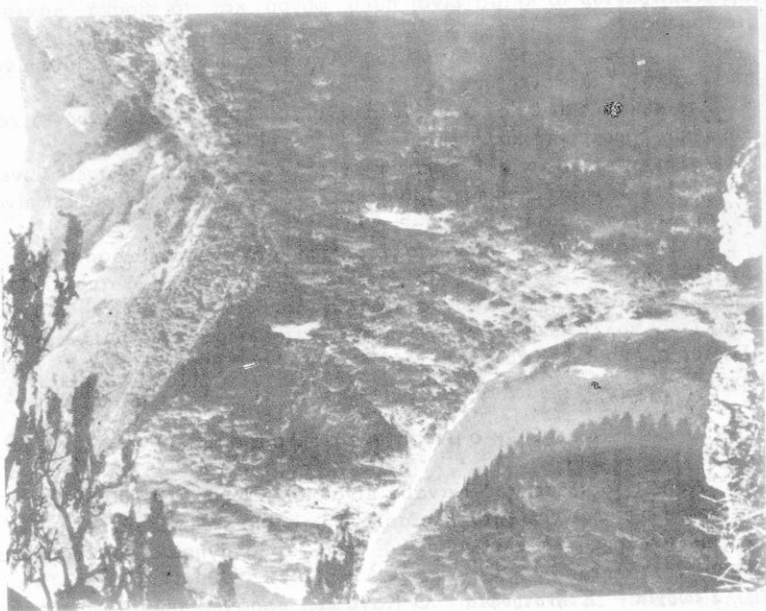
Σύνορα. Ὁ Καναδᾶς ἀποτελεῖ τὸ βορειότερο τμήμα τῆς βόρειας Ἀμερικῆς καὶ βρέχεται πρὸς Α. ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηνικόν, πρὸς Β. ἀπὸ τὸ Β. Παγωμένον ὠκεανὸ καὶ πρὸς Ν. συνορεύει μὲ τὴν Ἑνωμένην Πολιτείαν.

Ἔκταση—Πληθυσμός. Ἐχει ἔκταση 9.950.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 14.000.000 περίπου κατοίκους.

Φυσική περιγραφή

Το μεγαλύτερο μέρος της χώρας είναι μιά απέραντη πεδιάδα, που δι' ακόπτεται από συγκροτήματα μεγάλων και μικρών λιμνών.

Στ' ανατολικά, μεταξύ του **Χωντσονικού κόλπου** και του κόλπου

Εικ. 36. Τοπίο του Καναδά

του **Άγιου Λαυρεντίου**, ύψώνονται χαμηλές όροσειρές, που καταλήγουν προς δυσμάς τελείως όμαλά, στη μεγάλη Καναδική πεδιάδα.

Στὰ δυτικά ύψώνονται τὰ ύψηλά βουνά **Γιοϋκον**, τὰ ὁποῖα εἶναι συνέχεια μὲ τὰ **Βραχώδη ὄρη**.

Στὸ βόρειο τμήμα ὑπάρχουν ἄπειρα νησιά, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν πολλοὺς κόλπους καὶ πορθμούς. Τὰ καλύτερα λιμάνια τῆς χώρας βρίσκονται στ' ἀνατολικά καὶ δὲν παγώνουν κατὰ τὸ χειμῶνα.

Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς χώρας εἶναι ὁ *Μάκενιζης*, ὁ *Νέλσων* καὶ ὁ *Ἅγιος Λαυρέντιος*. Ὁ τελευταῖος πηγάζει ἀπὸ τὸ συγκρότημα τῶν λιμνῶν, *Ἄνω λίμνης*, *Μίτσιγγαν*, *Γιοῦρον*, *Ἐ* ἢ καὶ *Ὀνιάριο*, ἔχει πλάτος 4 χλμ. καὶ ἀποτελεῖ μεγάλη ἀτμοπλοϊκὴ ἀρτηρία.

Ἐκτὸς τῆς λίμνης *Μίτσιγγαν* ὅλες οἱ ἄλλες ἀνήκουν κατὰ τὸ μισὸ τὸν Καναδὰ καὶ τὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες.

Κλίμα—Φυτὰ καὶ ζῶα. Στὸ Β. Α. τμῆμα τῆς χώρας στὴ Χερσόνησο τῆς *Λαμπραντόρ* τὸ κλίμα εἶναι πολὺ ψυχρὸ καὶ τὰ βουνὰ πάντοτε χιονισμένα.

Νοτιώτερα, πρὸς τὸν κόλπον τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικὸ μὲ ἄφθονες βροχές.

Στὸ κέντρο καὶ στὶς δυτικὰς περιοχὰς τὸ κλίμα εἶναι ψυχρὸ τὸ χειμῶνα καὶ δροσερὸ τὸ καλοκαίρι.

Ὀλόκληρο τὸν Καναδὰ μπορούμε νὰ τὸν διαιρέσουμε σὲ τρεῖς ζῶνες.

α) *Στὴ βόρεια ζώνη*, πού ὁμοιάζει μὲ τὴ Σιβηρικὴ τούντρα καὶ εἶναι ἄγονη καὶ χωρὶς δάση.

β) *Στὴ κεντρικὴ ζώνη*, πού σκεπάζεται ἀπὸ ἀπέραντα δάση, καὶ

γ) *Στὴ νότια ζώνη*, πρὸς τὶς Ἑνωμένες Πολιτεῖες, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ εὐφορώτατη γῆ καὶ ἄφθονα λιβάδια γιὰ βοσκές. Στὰ δάση τοῦ Καναδὰ ζοῦν πολλὰ ζῶα, πού τὰ χαρακτηριστικώτερα εἶναι, τὰ μεγάλα ἐλάφια, ἄλεποῦδες, κάστορες, τάραντοι καὶ στὰ βορειότερα οἱ λευκὲς ἀρκουδές.

Οἰκομικὴ περιγραφή

Ἄν καὶ τὸ κλίμα τοῦ Καναδὰ εἶναι πολὺ ψυχρὸ, τὸ ἔδαφος καὶ τὸ ὑπέδαφος ἔχει ἀνεξάντλητο πλοῦτο.

Μὲ τὸν σημερινὸ πληθυσμὸ τὸ μισὸ καλλιεργήσιμο ἔδαφος εἶναι χέρσο.

Γεωργία — Κτηνοτροφία Ὁ Καναδὰς παράγει τεράστιες ποσότητες σιταριοῦ καὶ βρώμης, κυρίως στὴν περιφέρεια τῆς Μανιτόμπας. Ἀκόμη παράγει λαχανικὰ καὶ ἄφθονα φρούτα, κυρίως μήλα.

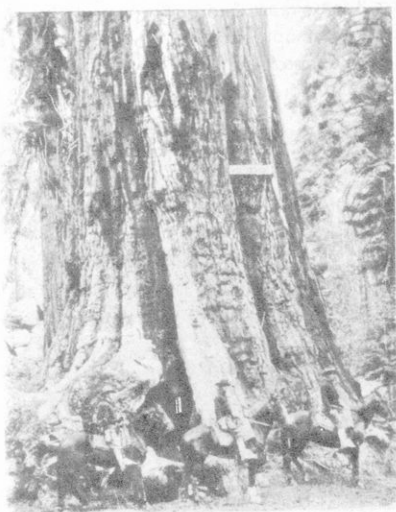
Ὁ Καναδὰς ἔχει ἀναπτύξει τὶς περισσότερες καὶ καλύτερες ποικιλίες σιταριοῦ.

Τὸ ἐξάireτο σιτάρι *μανιτόμπα*, ὠριμάζει σὲ τρεῖς μῆνες. Ἡ καλλιέργεια γίνεται μὲ μηχανικὰ μέσα γι' αὐτὸ στὴ πόλη *Ὀνιάριο* ὑπάρχουν τὰ μεγαλύτερα ἐργοστάσια γεωργικῶν μηχανῶν.

Ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀναπτυγμένη καὶ στὰ ἀπέραντα λιβάδια τῆς τρέφονται ἑκατομμύρια πρόβατα καὶ βόδια. Ὁ Καναδὰς ἔχει ἀπέραντα δάση καὶ στὴν ἐκμετάλλευση τῆς ξυλείας ἔρχεται μετὰ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσία.

Στὰ δάση αὐτὰ ὑπάρχει ἄφθονο κυνήγι, ἀπὸ ζῶα μὲ πολύτιμο δέρμα καὶ γι' αὐτὸ τὸ κυνήγι γίνεται μὲ σύστημα.

Ἐπίσης στὸν κόλπο τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου ψαρεύονται ἄφθονα ψάρια, πού συγκεντρώνονται ἐκεῖ, γιατί στὸ μέρος αὐτό, συναντιέται τὸ

Εικ. 37. Τὰ τεράστια δέντρα «σενκόια» στὴν Καλλιφόρνια τῆς Ἀμερικῆς

θερμὸ ρεῦμα τοῦ κόλπου τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὸ ψυχρὸ, τοῦ Παγωμένου ὠκεανοῦ.

Ὅρυκτις πλοῦτος Ἡ χώρα ἔχει μεγάλον ὀρυκτὸ πλοῦτο. Ἔρχεται πρώτη στὴν παραγωγή **νικελίου** καὶ ἔχει κοιτάσματα μὲ χρυσό, μόλυβδο καὶ ψευδάργυρο.

Βιομηχανία — Ἐμπόριο Συγκοινωνία. Γίνεται ἐντατικὴ ἐκμετάλλευση τοῦ ὀρυκτοῦ τούτου καὶ ἡ νέα βιομηχανία τῆς ἐπειδὴ δὲν ἔχει γαϊάνθρακα, χρησιμοποιεῖ γιὰ τὴν παραγωγή ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας σὲ μεγάλη ἔκταση τὶς ὕδατοπτώσεις.

Οἱ κυριώτερες βιομηχανίας τοῦ Καναδᾶ εἶναι ἡ **μεταλλουργία**, ἡ σχετικὴ μὲ τὴν ξυλεία καὶ ἡ **πολεμική**, πού ἀναπτύχθηκε μὲ τὸ Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ἔχει μεγάλο ἐμπόριο, κυρίως, μὲ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες. Τὸ ἐξαγωγικὸ ἐμπόριο εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ εἰσαγωγικόν.

Οἱ συγκοινωνίες, τόσο οἱ σιδηροδρομικές, ὥσο καὶ οἱ ἀτμοπλοϊκές εἶναι σημαντικὰ ἀναπτυγμένες.

Στὸν Καναδᾶ ζοῦν καὶ ἄρκετοὶ Ἕλληνες μὲ ἀκμαῖο ἐθνικὸ φρόνημα

Πολιτική περιγραφή

Ο πληθυσμός του Καναδά είναι 14.000.000 κάτοικοι. Είναι άραιοτατα κατοικημένη χώρα, γιατί δέν επιτρέπει τη μετανάστευση.

Γλώσσα — Θρησκεία — Γλώσσα. Στα βορειότερα άκρα της χώρας ζουν ελάχιστοι **Έσκιμωοί** καί, πρὸς τὰ Βραχώδη ὄρη, λίγοι **Έρυθρόδερμοι**. "Όλος ὁ πληθυσμός τοῦ Καναδά εἶναι Εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς, οἱ μισοὶ "Αγγλοι καὶ οἱ μισοὶ Γάλλοι. Εἶναι ὅλοι Χριστιανοί, Διαμαρτυρόμενοι καὶ Καθολικοί.

Ἐπίσημη γλῶσσα εἶναι ἡ Ἑλληνική, ἀλλὰ ὁμιλεῖται καὶ ἡ Γαλλική.

Πολίτευμα. Ὁ Καναδὰς ἀποτελεῖ κτῆση τῆς Ἑλληνίας, ἡ ὁποία στέλνει γενικὸ διοικητὴ, ἀλλὰ διοικεῖται ἀπὸ Κυβέρνηση, ποῦ ἐκλέγει ὁ ἴδιος ὁ λαός.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς χώρας εἶναι ἡ Ὀττάβα, (160.00 κατ.) ἀλλὰ οἱ μεγαλύτερες πόλεις τῆς εἶναι τὸ **Μοντρεάλ** (1.150.000 κάτ.), τὸ **Τορόντο** (700.000), ἡ **Μανιτόμπα** στὸ ἐσωτερικὸ καὶ τὸ **Βανκούβερ**, μεγάλος λιμένας στὸν Εἰρηνικὸ Ὠκεανό.

2. Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Ἑμερικῆς

Σύνορα Οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες κατέχουν τὸ **μεσαῖο τμήμα** τῆς βόρειας Ἑμερικῆς. Πρὸς Ἀ. βρέχονται ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό, πρὸς Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηνικόν, πρὸς Β. συνορεύουν μὲ τὸν Καναδά καὶ πρὸς Ν. μὲ τὸ Μεξικὸ καὶ βρέχονται ἀπὸ τὸν Μεξικανικὸ κόλπο.

Ἑκταση — Πληθυσμός. Αἱ Ἑνωμ. Πολιτεῖες ἐκτὸς τῆς χερσονήσου Ἑλλάσκας ἔχει ἔκταση 7.800.000 τετρ. χιλμ. καὶ πληθυσμὸ 151.000.000 κατοίκους.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὅρη — Πεδιάδες. Δύο μεγάλες ὄροσειρές διασχίζουν τὴ χώρα ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Ἡ μία ὄροσειρά, ἡ ἀνατολικὴ τὰ **Ἀπαλλάχια ὄρη**, ξαπλώνονται σὲ 1400 χλμ. μῆκος καὶ χωρίζουν τὴν παραλιακὴ πεδιάδα ἀπὸ τὴν κεντρικὴ.

Τὰ βουνὰ αὐτὰ εἶναι χαμηλὰ (2000 μ.) καὶ διακόπτονται σὲ πολλὰ σημεῖα ἀπὸ μικρὲς κοιλάδες. Τὸ μεγαλύτερο μέρος των σκεπάζεται ἀπὸ δάση. Ἡ δυτικὴ ὄροσειρά, τὰ **Βραχώδη ὄρη**, εἶναι τεράστια σὲ ὄγκο, ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν **Ἀλάσκα** καὶ συνεχίζονται πρὸς τὸ Μεξικόν.

Τὰ ὄρη αὐτὰ σχηματίζουν **μεγάλα ὄροπέδια** σὲ ὕψος 3000—4000 μ. τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰ φύσιν ἀπὸ τεράστια δάση καὶ πλούσια σὲ βλάστηση.

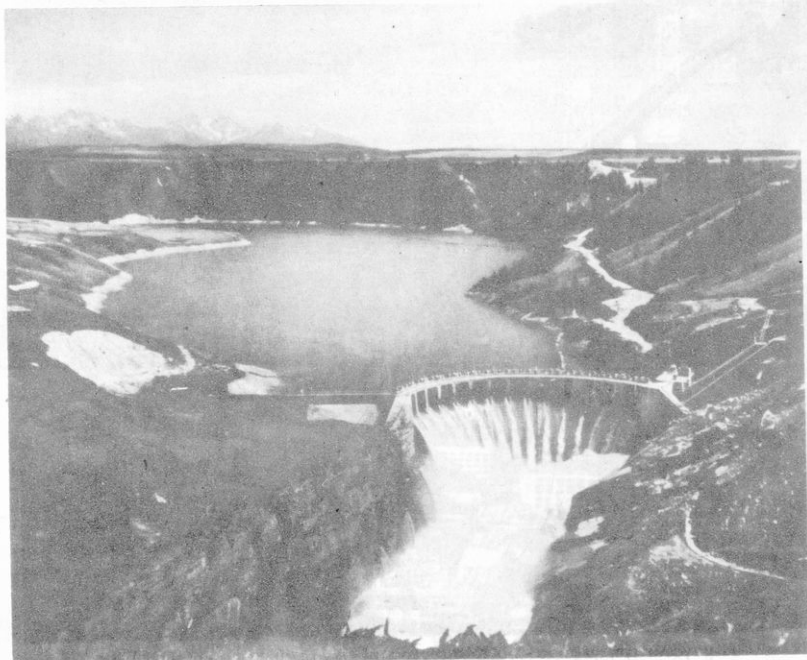
Τὰ γύρω βουνὰ τῶν ὄροπεδίων αὐτῶν εἶναι διαβρωμένα ἀπὸ τὰ νερά καὶ παρουσιάζουν τὰ πλέον ἰδιόρρυθμα σχήματα. Ἐπειδὴ δέ, τὰ πετρώματα εἶναι διαφόρων χρωμάτων **τὸ θέαμα εἶναι φαντασμαγορικόν.**

“Ένα τέτοιο όροπέδιο, στο οποίο υπάρχουν καί θερμοπίδακες, ή Αμερικανική Κυβέρνηση τὸ μετέβαλε σὲ Ἐθνικὸ πάρκο.

Πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ ἢ διάβρωση τῶν βουνῶν εἶναι μεγαλύτερη, καὶ ὁ ποταμὸς **Κολοράδο** διέρχεται ἀπόσταση 350 χλμ., σὲ τέτοιο σημεῖο διαβρωμένη, ποὺ τὰ βουνὰ στὶς ὄχθες ὑψώνονται ἀπότομα σὲ 2000 μέτρα.

Οἱ δύο αὐτὲς ὁροσειρὲς (**Βραχώδη Ὀρη καὶ Ἀπαλλάχια**) χωρίζουν τὴ μεγάλη **Ἀμερικανικὴ πεδιάδα** σὲ τρία μέρη.

Στὴν **ἀνατολική**, ποὺ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τοῦ Ἀτλαντικοῦ,

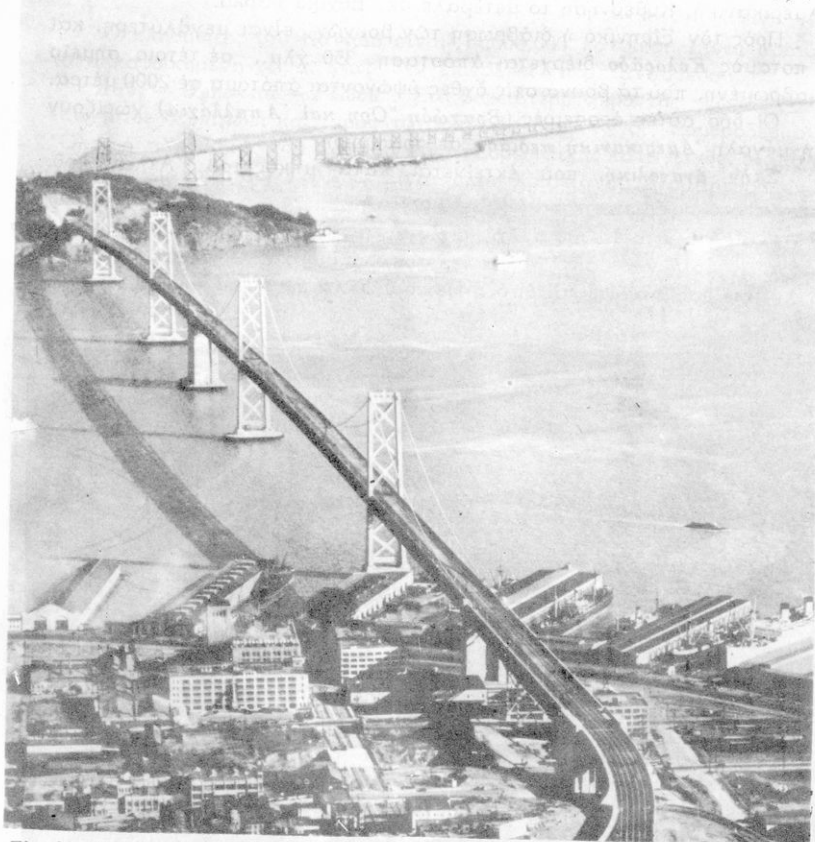
Εἰκ. 38. Μέγα τεχνητὸ φράγμα ποταμοῦ στὴν Ἀμερική ποὺ παράγει 112.000 χιλιοβάτ ἡλεκτρίσμο ἡν ὥρα.

στὴν **τεράστια κεντρικὴ** καὶ στὴ **μικρότερη δυτικὴ**, ποὺ ξαπλώνεται κατὰ μῆκος τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ.

Ποταμοί. Τὴν ἀνατολικὴ πεδιάδα τὴν ποτίζουν πολλοὶ μικροὶ ποταμοὶ ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὰ Ἀπαλλάχια ὄρη καὶ χύνονται ὅτὸν Ἀτλαντικόν.

Τὴν κεντρικὴ πεδιάδα τὴ διαρρέει ὁ μέγιστος σὲ μῆκος ποταμὸς τῆς Γῆς, ὁ **Μισισσιπῆς**

Αὐτὸς δέχεται τὰ νερά πολλῶν παραποτάμων. Ἀπ' αὐτοὺς ὁ ἓνας ὁ **Μισσούρι** ἔχει τὶς πηγές του στὰ βόρεια Βραχώδη ὄρη καὶ ὁ ἄλλος ὁ

Εἰκ. 39. Ἡ μεγαλύτερη γέφυρα τοῦ Κόσμου στὸν Ἅγιο Φραγκίσκο τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁχάϊο πηγάζει ἀπὸ τὴν περιοχή τῶν λιμνῶν. Ἄλλοι ποταμοὶ μικρότεροι εἶναι ὁ **Ρίο Γκράντε**, ποὺ χύνεται στὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ καὶ οἱ **Κολοράδο** καὶ **Κολούμπια**, ποὺ χύνονται στὸν Εἰρηνικὸ.

Διαμόρφωση τῶν ἀκτῶν. Ἡ ἀκτὴ πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανὸ σχηματίζει θαυμασίους ὅρμους καὶ λιμάνια καὶ γι' αὐτὸ στὰ μέρη αὐτὰ χτίστηκαν οἱ μεγαλύτερες πόλεις. Τέτοιοι θαυμάσιοι ὅρμοι εἶναι τῆς **Βοστώνης**, τῆς **Νέας Ὑόρκης**, τῆς **Βαλτιμόρης** καὶ ἄλλοι. Στὸ νότιο μέρος τῆς **Νέας Ὁρλεάνης**, ἡ ἀκτὴ τοῦ Εἰρηνικοῦ σχηματίζει τὸν θαυμάσιο λι-

μένα του *Βανκούβερ* (Καναδάς), του *Σιάτλη* και τὸν ὑπέροχο λιμένα του *Ἀγίου Φραγκίσκου*, ποὺ παρουσιάζει τέτοια φυσικὴ καλλονή, ὥστε ὀνομάζεται «*Χρυσή Πύλη*».

Νοτιώτερα εἶναι ὁ ὄρμος τοῦ *Δὸς*—*Ἀντζελες*, ὅπου ὑπάρχει τὸ περίφημο προάστειο τοῦ *Χόλλυγουντ*.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῶν Ἑνωμ. Πολιτειῶν ἐξ αἰτίας τῆς μεγάλης

Εἰκ. 4). Ξυλεία ποὺ μεταφέρεται μὲ τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ Μισισσιπή.

ἐκτάσεως, σὲ μῆκος καὶ πλάτος, εἶναι διαφορετικὸ. Ἡ ἀνατολικὴ ζώνη ἔχει ψυχρότατο χειμῶνα καὶ θερμότατο καλοκαίρι μὲ πολλὰ βροχές. Τοῦτο συμβαίνει γιατί τὸ χειμῶνα τὴν πιάνουν τὰ βόρεια ψυχρὰ ρεύματα ποὺ κατέρχονται ἀπὸ τὴ Γροιλανδία. Ἡ νότια ζώνη πρὸς τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ ἔχει κλίμα ἡπιώτερο μὲ ἄφθονες βροχές τὸ καλοκαίρι.

Τὸ ἔδαφος εἶναι ὑγρὸ καὶ ὁ τόπος ὑποφέρει ἀπὸ ἐλονοσία. Τὸ καλύτερο κλίμα τὸ ἔχει ἡ χερσονήσος Φλωρίδα, τὴν ὁποία γλυκαίνει τὸ θερμὸ ρεῦμα, ποὺ ξεκινάει ἀπὸ τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ.

Τὸ ἄκρο τῆς χερσονήσου Φλωρίδας εἶναι ἡ Ἀμερικανικὴ *Ριβιέρα* καὶ λέγεται *Μαϊάμι*.

Ἡ κεντρικὴ περιοχὴ τῆς μεγάλης πεδιάδας ἔχει κλίμα ἡπειρωτικὸ μὲ μεγάλες διακυμάνσεις. Οἱ περισσότερες βροχές πέφτουν τὴν ἄνοιξη καὶ τὸ καλοκαίρι, ποὺ φυσοῦν οἱ ἐτήσιοι Ν.Δ. ἄνεμοι.

Ὁ χειμῶνας εἶναι δριμύτατος καὶ πολλὰς φορές ξεσποῦν ἀπότομα θύελλες καὶ κακοκαιρίες, ποὺ κάνουν τεράστιες καταστροφές.

Ἡ περιοχὴ τῶν Βραχωδῶν ὀρέων δέχεται ἐλάχιστες βροχές καὶ ἔχει μεγάλη ζέση τὸ καλοκαίρι, ἀπὸ τὴ μεγάλη ἀκτινοβολία τῶν διαβρωμένων πετρωμάτων.

Τέλος ἡ περιοχὴ τοῦ Εἰρηνικοῦ ἔχει κλίμα εὐκρατο. Στὶς βόρειες

άκτες οί βροχές είναι περισσότερες και ό χειμώνας γλυκός, γιατί τίς βρέχει τό θερμό ρεύμα τοῦ **Κουρσίβο**.

Στίς νότιες άκτες τής Καλλιφόρνιας τό κλίμα είναι όμοιο μέ τής 'Ελλάδας. Βροχές τό χειμώνα, καθαρός ούρανός τό καλοκαίρι.

Φυτά και ζωά. Γενικά τά φυτά και τά δέντρα τής 'Αμερικής όμοιάζουν μέ τής Εύρώπης. Στήν 'Ανατολική περιοχή υπάρχουν μεγάλα δάση από πεύκο, βαλανιδιές, έλατο και καστανιές.

Στό βόρειο κεντρικό τμήμα, έλατα και πεύκα. Στά Βραχώδη όρη υπάρχουν και δάση μέ δέντρα τής έρήμου μεγάλοι **κάκτοι** και άλλα ακανθώδη φυτά.

Στήν περιοχή τής Καλλιφόρνιας υπάρχουν δάση από τεράστια κωνοφόρα δέντρα, πού όνομάζονται **σεγκόια** και είναι τά ψηλότερα δέντρα τής Γής. Φθάνουν σέ 100—140 μέτρα ύψος.

Τά ζωά επίσης είναι όμοια μέ τά ζωά τής Εύρώπης. Τό χαρακτηριστικό τών ζώων και τών φυτών τής 'Αμερικής είναι ή έλλειψη ποικιλίας σέ είδη ζώων, σχετικά μέ τίς άλλες ήπείρους.

Οίκονομική περιγραφή

Γεωγραφία. 'Η γεωργία είναι άναπτυγμένη, σέ άφάνταστο βαθμό στην 'Αμερική.

Τό έξαίρετο κλίμα, τό καλό έδαφος και οί άπέραντες καλλιιεργήσιμες έκτάσεις βοήθησαν πολύ σέ τοῦτο.

"Ετσι στή βόρεια κεντρική ζώνη καλλιιεργείται άποκλειστικά τό σι-

Είκ. 41. Γραφικός καταρράκτης τής 'Αμερικής

τάρι, στη μέση και κεντρική ζώνη το καλαμπόκι (*που έχει πατρίδα την 'Αμερική*), στη νότια ζώνη το βαμπάκι, στη ΒΑ. ζώνη ή βρώμη, στη κεντρική-άντολική ο καπνός και τα ζαχαρότευτλα και στη ΝΑ. το ρύζι.

Η απόδοση όλων αυτών των καλλιεργειών είναι μεγάλη και κατά σειρά έρχονται, το καλαμπόκι, το σιτάρι, το βαμπάκι, ο καπνός και ακολουθούν τα άλλα. Στη μεγάλη αυτή απόδοση συντελούν πολλοί παράγοντες.

α) Η καλλιέργεια γίνεται με μηχανικά μέσα.

β) Τους γεωργούς τους βοηθούν πολύ οι γεωργικοί σταθμοί του Κράτους και

γ) Η άγροανάπαυση που κάνουν δηλ. τις εκτάσεις, που σπέρνουν τον ένα χρόνο, να μη τις σπέρνουν τον άλλο. Το τελευταίο το κάνουν γιατί έχουν πολλές καλλιεργήσιμες εκτάσεις.

Η 'Αμερική έρχεται *πρώτη στην παραγωγή καπνού, καλαμποκιού και βαμπ* και *δεύτερη* στην παραγωγή *σιταριού, βρώμης.*

Κτηνοτροφία. Και η κτηνοτροφία είναι σε ίσο βαθμό αναπτυγμένη. Η 'Αμερική έχει την *πρώτη θέση στην παραγωγή β* *διών* (80.000.000 κεφ.), *χοίρων* (75.000.000 κεφ.) και *τρίτη* στα πρόβατα (55.000.000 κεφ.).

Δασικός πλούτος. Η 'Αμερική έχει και δασικό πλούτο μεγάλο και τα μεγαλύτερα δάση της βρίσκονται προς τον 'Ατλαντικό 'Ωκεανό.

Όρυγος πλούτος Η 'Αμερική έχει *το μεγαλύτερον ορυκτό πλούτο της Γης και τα 3/4 της παγκόσμιας παραγωγής πετρελαίου.* Έρχεται *πρώτη* στην παραγωγή *γα άνθρακα, πετρελαίου, σιδήρου και χαλκού.* 'Ακόμη έχει πλούσια κοιτάσματα *χρυσού, αργύρου* και όλων των άλλων μετάλλων.

Βιομηχανία Ο τεράστιος αυτός ορυκτός πλούτος, που βρίσκεται στο τάντολικό τμήμα της χώρας, σε συνδυασμό με το γεωργικό και κτηνοτροφικό πλούτο, έφερε στην 'Αμερική *μεγάλη βιομηχανική ανάπτυξη.*

Η 'Αμερική σήμερα είναι *το μεγαλύτερο βιομηχανικό κράτος* και *η μεγαλύτερη βιομηχανική αποθήκη του κόσμου.* Οι μεγαλύτερες βιομηχανίες της είναι η μεταλλουργία, η μηχανουργία, η κλωστοϋφαντουργία, η έριουργία, η μεταξουργία, η χημική βιομηχανία, η ναυπηγία και η βιομηχανία τροφίμων.

Η καταπληκτικότερη βιομηχανία είναι η βιομηχανία κατασκευής αυτοκινήτων. Παράγει τα $\frac{4}{5}$ της παγκόσμιας παραγωγής.

'Ακόμη η 'Αμερική έχει τις μεγαλύτερες ύδροηλεκτρικές εγκαταστάσεις του κόσμου.

Συγκοινωνία. Η 'Αμερική έχει *το τελειότερο δίκτυο σιδηροδρόμων* (433.000 χλμ.) δηλ. οι σιδηροδρομικές γραμμές της έχουν περίπου το διπλάσιο μήκος του Εύρωπαϊκού δικτύου!

Το αυτοκινητιστικό δίκτυο είναι *το μεγαλύτερο* και *το ωραιότερο* του

Γ. Κ. Μαυριά—Γεωγραφία των 'Ηπείρων Ε' Δημοτικού

7

κόσμου. Ἐπίσης ἡ ποταμοπολοῖα καὶ ἡ ἀεροπορική συγκοινωνία πολὺ ἀναπτυγμένες.

Ἡ ἀτμοπολική συγκοινωνία εἶναι σήμερα ἡ μεγαλύτερη τοῦ κόσμου καὶ ὁ λιμένας τῆς **Νέας Ὑόρκης** ἔχει τὴν μεγαλύτερη ἐμπορική κίνηση μετὰ τὸ Λονδίνο. **Ὁ ἐμπορικὸς στόλος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ὁ μεγαλύτερος τοῦ κόσμου μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον πόλεμον.** (Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον μεγαλύτερος ἦταν ὁ Ἀγγλικός).

Ἀκόμη θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφέρωμε ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἔχει τὸ μεγαλύτερο

Εἰκ. 42. Ἰνδιάνος τῆς Ἀμερικῆς.

δίκτυο **ἀγωγῶν πετρελαίου** καὶ τὸ μεγαλύτερο δίκτυο **ἀγωγῶν φυσικοῦ φωταερίου**, ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴ γῆ.

(Μῆκος ἀγωγῶν φυσικοῦ φωταερίου 350.000 χλμ.).

Ἐμπόριο. Τὸ ἐξωτερικὸ ἐμπόριο εἶναι τὸ μεγαλύτερο τοῦ κόσμου. Οἱ ἐξαγωγές εἶναι τετραπλάσιες τῶν εἰσαγωγῶν.

Σήμερα ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ μεγαλύτερη οἰκονομικὴ δύναμις τοῦ κόσμου. Ἡ Εὐρώπη χωρὶς τὴν οἰκονομικὴ συνδρομὴ τῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ συνέλθῃ ὕστερα ἀπὸ τὸν πόλεμον.

Πολιτική περιγραφή

Ὁ πληθυσμός τῆς χώρας δὲν εἶναι μέγας (151 ἑκατομ.), σὲ σύγκριση μὲ τὴν ἑκτασὴ τῆς (7.800.000 τ. χλμ.). Ἀκόμη παρουσιάζει ἀνομοιομορφία στὴν κατανομή του. Ὁ περισσότερος πληθυσμός εἶναι συγκεντρωμένος στὸ ἀνατολικὸ τμήμα.

Τοῦτο συνέβηκε γιὰτὶ στὸ τμήμα αὐτὸ καὶ τὸ κλίμα εἶναι καλύτερο καὶ ὁ γεωργικὸς καὶ ὀρυκτὸς πλοῦτος μεγαλύτερος.

Λαὸς—Θρησκεία—Γλῶσσα. Οἱ περισσότεροι ἀποικοὶ τῆς χώρας εἶναι Ἀγγλικῆς καταγωγῆς. Κατόπιν ἔρχονται οἱ Ἰρλανδικῆς, Γερμανικῆς, Πολωνικῆς, Ἰταλικῆς καὶ Ἑβραϊκῆς καταγωγῆς. Ὑπάρχουν καὶ 400 χιλιάδες Ἕλληνες.

Στὴν Ἀμερικὴ ὅμως, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς λευκοὺς, ὑπάρχουν καὶ οἱ **Νέγροι**, οἱ ὁποῖοι εἶναι 15 ἑκατομμύρια καὶ περίπου 500 χιλιάδες **Ἰνδιάνοι**.

Τοὺς Νέγρους αὐτοὺς τοὺς ἔφεραν οἱ πρῶτοι ἀποικοὶ, ὡς δούλους ἀπὸ τὴν Ἀφρική, γιὰ νὰ καλλιεργήσουν τὰ κτήματά τους. Οἱ Ἰνδιάνοι εἶναι Ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ μέγας αὐτὸς ἀριθμὸς τῶν Μαύρων, ποὺ κατοικεῖ στὶς ΝΑ. **πολιτεῖες**, ἀποτελεῖ ἐθνικὸ ζήτημα στὴν Ἀμερικὴ. Γιατὶ καὶ γρήγορα αὐξάνει ὁ πληθυσμὸς τους καὶ οἱ λευκοὶ δὲν θέλουν καμιά ἐπιμειξία μαζί τους.

Ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς, ἂν καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ κράμα Εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἀπόκτησε γρήγορα **Ἐθνικὴ συνείδηση** καὶ δημιούργησε τὸ **ἐνιαῖο Ἀμερικανικὸ Ἔθνος**.

Ἀπὸ ἀποψη θρησκείας οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι Χριστιανοί. Ἐπειδὴ ὅμως ἔχουν πλήρη θρησκευτικὴ ἐλευθερία, ἀνήκουν σὲ πολλὰς Χριστιανικὰς αἱρέσεις. Εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, Καθολικοί, Ὁρθόδοξοι, Πρεσβυτεριανοί, Μεθοδιστὲς κ.λ.π. Γενικὰ ὅμως ἐπικρατεῖ στὸ λαὸ **βαθὺ Χριστιανικὸ πνεῦμα**.

Ἡ ἐπίσημη γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἡ Ἀγγλική.

Πολίτευμα. Οἱ Ἠνωμέναις Πολιτεῖες—ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομα—ἀποτελοῦν **Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία**, ἀπὸ **48 Πολιτεῖες**. Οἱ πολίτεες τώρα εἶναι 50 γιὰτὶ δημιουργήθηκαν καὶ ἄλλες δύο: τῆς **Κολομβίας** καὶ **Λουζιάνας**.

Οἱ πολίτεες αὐτές, ποὺ ἡ κάθε μιὰ ἔχει ἑκτασὴ ἴση καὶ μεγαλῶτερη τῆς Ἑλλάδος, ἔχουν **ἐξεχωριστὴ Κυβέρνηση**, ἡ ὁποία ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν.

Ὅλες ὅμως οἱ πολιτεῖες ἐκλέγουν τὴ Βουλὴ, τὴ Γερουσίαν καὶ τὸν Πρόεδρο τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν μὲ καθολικὴ ψηφοφορίαν.

Ὁ **Πρόεδρος** τῶν **Ἠνωμένων Πολιτειῶν** ἔχει πολλὰ δικαιώματα καὶ, μαζί μὲ τὴ **Βουλὴ** καὶ τὴ **Γερουσίαν** ἀποφασίζει γιὰ ὅλα τὰ σοβαρὰ ζητήματα τῆς μεγάλης αὐτῆς **Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας**.

Πόλεις. Πρῶτε ἰσχύος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶναι ἡ **Ὀυάσιγκτον**

Είκ. 43. Ούρανοξύστες της Νέας Υόρκης

(800.000 κάτ.), στην οποία υπάρχει ο περίφημος «*Λευκός Οίκος*» ή κατοικία του Προέδρου της 'Αμερικής, το *Καπιτώλιο*, ή Βουλή.

Οι μεγαλύτερες πόλεις είναι: η *Νέα Υόρκη*, (7.800.000 κάτ.), η δεύτερη σέ πληθυσμό πόλη της Γης, μετά το Λονδίνο. Στην πόλη αυτή

Εικ. 44. Το Καπιτώλιο, ή βουλή των 'Ηνωμένων Πολιτειών της 'Αμερικής.

υπάρχουν και *τα ψηλότερα σπίτια του κόσμου*, που έχουν 50—100 πατώματα και λέγονται *σκρανξόυστες*.

"Άλλες μεγάλες πόλεις είναι το *Σικάγο* (3.600.000 κάτ.), χτισμένο στις όχθες της λίμνης *Μίτσιγαν*, ή *Φιλαδέλφια* (2.000.000 κάτ.), το *Νιυγρόιτ* (1.800.000 κάτ.), μεγάλο βιομηχανικό κέντρο. Το *Δος Αντζελες* (1.950.000 κάτ.), στην *Καλιφόρνια*. 'Η *Βαλτιμόρη* (1.000.000 κάτ.) και ο *Άγ. Φραγκίσκος* (640.000 κάτ.). 'Υπάρχουν και άλλες πόλεις με πληθυσμό επάνω από 500 χιλ. κατοίκους και 76 πόλεις με πληθυσμό επάνω από 100 χιλ. κατοίκους.

"Όλες οι μεγάλες 'Αμερικανικές πόλεις είναι τεράστια βιομηχανικά κέντρα.

3. 'Αλάσκα

'Η 'Αλάσκα κατέχει το βορειότερο άκρο της Β. 'Αμερικής και υπάγεται στις 'Ηνωμένες Πολιτείες. 'Η Αλάσκα είναι ή χώρα που πλησιάζει

ζει περισσότερο την 'Ασιατική ήπειρο και χωρίζεται από αυτή, με το *Βερίγγειο πορθμό*.

Την 'Αλάσκα την αγόρασαν οι 'Ηνωμένες Πολιτεῖς από τη Ρωσία το 1875. 'Η χώρα ἔχει ἔκταση 1.500.000 τετ. χλμ. καὶ 125.000 κατοίκους.

Εἶναι χώρα ὀρεινὴ καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος της *σκεπάζεται διαρκῶς*

Εἰκ. 45. Τὸ Μανχάταν τὸ μικρὸ νησάκι στὸ κέντρον τῆς Νέας 'Υόρκης
μὲ τοὺς ψηλότερους οὐρανοξύστες.

ἀπὸ χιόνια καὶ πάγους. Ἐχει μεγάλο ὀρυκτὸ πλοῦτο καί, κυρίως, χρυσό
πλατίνα, ἄργυρο, κασσίτερο, πετρέλαιο κλπ.

Σήμερα ἀπόχτησε καὶ μεγάλῃ στρατηγικῇ σημασίᾳ καί, γιὰ τοῦτο
ἀποτελεῖ σπουδαία ναυτικὴ καὶ ἀεροπορικὴ βάση τῶν 'Ηνωμένων Πο-
λιτειῶν.

Οἱ πόλεις της εἶναι μικρὲς καὶ πρωτεύουσα εἶναι τὸ *Φαίρμπαγκς*
μὲ 4.000 κατοίκους.

'Αμερικὴ καὶ 'Ελλάδα

'Η 'Αμερικὴ μὲ τὴν 'Ελλάδα πάντοτε εἶχαν καλὲς σχέσεις. Οἱ
400.000 'Ελληνες, πού ζοῦν στὴν *Αμερικὴ*, τροφοδοτοῦσαν καὶ τρο-
φοδοτοῦν μὲ δολλάρια τὴ φτωχὴ 'Ελλάδα.

Οἱ 'Ελληνες αὐτοὶ διατηροῦν ἀκέραιο τὸ ἐθνικὸ τους φρόνημα καὶ

βρέθηκαν πάντοτε σὲ συναγερμό, ὅταν ἡ μητέρα τους Ἑλλάδα περνοῦσε δύσκολες στιγμές.

Μὲ τὸ δεύτερο ὅμως πόλεμο ἡ Ἑλλάδα ἔπαθε τόσες καταστροφές, ποὺ χωρὶς τὴ βοήθεια τῆς Ἀμερικῆς σήμερα ἴσως νὰ μὴν ὑπῆρχε ὡς χώρα.

Ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀπέραντη πρὸς τὴ μεγάλη τους σύμμαχο καὶ τὸν εὐγενῆ καὶ γενναῖο Ἀμερικανικὸ λαό.

Β'. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΕΣ ΙΝΔΙΕΣ

Εἰσαγωγή. Κεντρικὴ Ἀμερικὴ ὀνομάζεται ἡ στενὴ χώρα, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖς καὶ φθάνει μέχρι τὴ νότια Ἀμερικῇ. Δυτικὲς Ἰνδίες ὀνομάζεται τὸ σύμπλεγμα τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων νήσων, ποὺ βρίσκονται ΝΑ. τῆς χερσονήσου Φλωρίδας καὶ περιβάλλουν τὴν Καραβαϊκὴ θάλασσα καὶ τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ.

Φυσικὴ περιγραφή

Ὀλόκληρος ὁ χώρος τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν νήσων αὐτῶν εἶναι ὀρεινὸς καὶ ἡφαιστειογενής.

Παλιότερα φαίνεται, πὺς ἀποτελοῦσαν μιὰ χώρα, ἡ ὁποία καταβυθίστηκε καὶ ἔμειναν τὰ ψηλότερα ἡφαιστειογενῆ βουνά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, πολλὰ ἀκόμη εἶναι ἡφαίστεια σὲ ἐνέργεια.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι θερμὸ γιατί πλησιάζει πρὸς τὸν Ἰσημερινό. Δὲν εἶναι κατάλληλο γιὰ τοὺς λευκοὺς.

Πέφτουν πολλὲς βροχές, ἐπικρατεῖ ὕγρασία καὶ γύρω στὸν *Ισθμὸ τοῦ Παναμᾶ* μεγάλῃ ἐλονοσίᾳ. Ἡ βλάστηση εἶναι τροπικὴ καὶ τὰ χαμηλότερα μέρη εἶναι ἀκατοίκητα.

Κάτοικοι. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν εἶναι *μιγάδες*, Νέγροι, Ἰνδιάνοι καὶ λίγοι γνήσιοι λευκοί.

Πολιτικὴ διαίρεση τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς

1. Μεξικὸ

Στὸ Μεξικὸ εἶναι τὸ μεγαλύτερο κράτος τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Συνορεύει πρὸς Β. μὲ τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖς πρὸς Ν. μὲ τὴ Γουατεμάλα καὶ βρέχεται, Α. ἀπὸ τὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ καὶ Δ. ἀπὸ τὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανό.

Ἔχει ἔκταση 2 ἑκατ. τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 25, ἑκατ. κατοίκους.

Όλοκληρο είναι ένα οροπέδιο με μεγάλη πεδιάδα προς τὰ ἀνατολικά. Δύο μεγάλες οροσειρές διασχίζουν τὴ χώρα ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ ὀνομάζονται *Σιέρα Μάνδρε*, ἀνατολικὴ καὶ δυτικὴ.

Τὰ βουνὰ αὐτά, στὸ μεγαλύτερο μέρος των εἶναι ἄδενδρα καὶ τὰ μόνὰ φυτὰ, ποὺ φύονται, εἶναι οἱ τεράστιοι καὶ σὲ διάφορα σχήματα *κάκτοι*.

Τὸ κλίμα στὰ πεδινὰ μέρη εἶναι ἀνθυγιεινὸ (κίτρινος πυρετὸς) καὶ πολὺ θερμὸ καὶ στὰ ὀροπέδια εὐκρατο. Γι' αὐτὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ κατοικεῖ στὰ ψηλὰ μέρη.

Τὸ *Μεξικὸ* ἔχει μεγάλο γεωργικὸ πλοῦτο καὶ παράγει δημητριακά, καπνὸ, ρύζι, βαμβάκι καὶ ζαχαροκάλαμο. Καὶ ὀρυκτὸ πλοῦτο ἔχει μεγάλο. Ἐξάγει ἄργυρο, χρυσό, μολύβι, ψευδάργυρο καὶ κυρίως πετρέλαιο.

Ἔχει ἀναπτυγμένο ἐμπόριο κυρίως μὲ τὶς Ἠνωμένες Πολιτεῖες.

Τὸ Μεξικὸ τὸ κατέκτησαν πρῶτοι οἱ *Ἰσπανοί*, οἱ ὁποῖοι ἐξολόθρευσαν καὶ τὸν ἰθαγενῆ πληθυσμό, τοὺς *Ἀντζέκους*, ποὺ ἦταν οἱ μόνοι ἀπὸ τοὺς Ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς, ποὺ εἶχαν ἀναπτύξει πολιτισμό. Οἱ ἄποικοι ὅμως Ἰσπανοὶ διασταυρώθηκαν μὲ τοὺς Ἐρυθρόδερμους καὶ δημιουργήθηκε ἔτσι καινούργια ὥραία ράτσα, οἱ *Κρεολοί*.

Πρωτεύουσα τοῦ Μεξικοῦ εἶναι τὸ *Μεξικὸ* (2.500.000 κάτ.).

Τὸ Μεξικὸ εἶναι *δημοσπονδιακὴ πολιτεία*, ἀπὸ 28 πολιτεῖες καὶ διοικεῖται κατὰ τὸ σύστημα τῶς Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

2. Τὰ ἄλλα Κράτη τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς

Πρὸς τὰ νότια τοῦ Μεξικοῦ ὑπάρχουν 6 μικρὰ κράτη στῇ σειρά, τὰ ὁποῖα ἐνώνουν τὴ βόρειο μὲ τὴ νότιο Ἀμερικὴ. Τὸ ἔδαφος τῶν χωρῶν αὐτῶν εἶναι ὀρεινὸ μὲ ἐνεργὰ ἡφαίστεια.

Πρὸς τ' ἀνατολικά τὰ βουνὰ σχηματίζουν μικρὲς πεδιάδες.

Τὸ κλίμα εἶναι θερμὸ καὶ πολὺ ἀνθυγιεινόν. Οἱ κάτοικοι τῶν μικρῶν Δημοκρατιῶν εἶναι οἱ λεγόμενοι *Ζάμπο*, ποὺ δημιουργήθηκαν ἀπὸ τὴν ἐπιμειξία Ἰνδιάνων καὶ Νέγρων.

Τὰ κύρια προϊόντα τῶν χωρῶν εἶναι ἡ *πολύτιμη ξυλεία*, τὸ βαμβάκι, τὸ ζαχαροκάλαμο, τὸ κακάο καὶ οἱ μπανάνες.*

Διοικητικὴ διαίρεση

Τὰ κράτη αὐτὰ εἶναι τὰ ἑξῆς :

α) Γουατεμάλα	μὲ	4.000.000	κατ.
β) Σαλβαδόρ	»	2.000.000	»
γ) Ὀνδούρα	»	1.500.000	»
δ) Νικαράγουα	»	1.500.000	»
ε) Κостаρίκα	»	700.000	»
στ) Παναμᾶς	»	800.000	»

Ἡ Διώρυγα τοῦ Παναμᾶ

Στὸ στενώτερο μέρος τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς, ποὺ λέγεται Παναμᾶς, αἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες ἄνοιξαν διώρυγα, ποὺ ὀνομάζεται **Διώρυγα τοῦ Παναμᾶ**.

Τὸ κόσμημο τῆς διώρυγας ἐτελείωσε τὸ 1914 καὶ ἔφερε μεγάλο κέρδος στὴ ναυσιπλοΐα. Μὲ τὴ διώρυγα μποροῦν νὰ συγκοινωνοῦν γρηγορώτε-

Εἰκ. 46. Ἡ διώρυγα τοῦ Παναμᾶ.

ρα με τὰ λιμάνια τῆς δυτικῆς ἀκτῆς, τῆς νότιας Ἀμερικῆς, καὶ σὲ περίπωση πολέμου νὰ μεταφέρουν γρήγορα τὸ στόλο ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ στὸν Εἰρηνικὸ, καὶ ἀντίθετα.

Ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικὸ στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανὸ εἶναι 80 χιλμ.. Ἐπειδὴ ὁμῶς στὸ μέσο τοῦ ἰσθμοῦ ὑπάρχει μεγάλη λίμνη μήκους 65 χιλμ., καὶ ἡ ὁποία βρίσκεται 26 μ. πάνω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας, τὸ πλοῖο ἀνεβαίνει μέχρι τῆς λίμνης μετὰ τρεῖς σειρὰς τεχνητῶν δεξαμενῶν. Ὑπάρχουν τρεῖς δεξαμενὲς ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ τρεῖς ἀπὸ τὸν ἄλλο ὠκεανό. Ἐπομένως τὸ πλοῖο (ὅπως βλέπετε καὶ στὴν εἰκόνα), εἴτε διέρχεται τὸν Ἀτλαντικὸ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ, εἴτε ἀντίθετα, ἀνεβαίνει, περνᾷ τὴν λίμνη καὶ ἔπειτα κατέρχεται.

Ἡ διώρυγα καὶ ἡ γύρω περιοχὴ κατέχεται ἀπὸ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς τῆς Ἀμερικῆς.

3. Δυτικὲς Ἰνδίες (Ἀντίλλες)

Δυτικὲς Ἰνδίες λέγονται τὰ νησιά, ποὺ βρίσκονται ἀνάμεσα στὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό, στὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ καὶ τὴν Καραβαϊκὴ θάλασσα. Ἔτσι ὠνόμασε τὰ νησιά ὁ **Κολόμβος**, ἐπειδὴ νόμισε, ὅτι ἔφθασε στὶς Ἰνδίες.

Τὰ νησιά αὐτὰ λέγονται **Ἀντίλλες** καὶ χωρίζονται σὲ μεγάλες καὶ μικρές.

Μεγάλες Ἀντίλλες εἶναι τὰ νησιά :

α) Κούβα

Ἡ Κούβα ἔχει ἔκταση ὅσο περίπου ἡ Ἑλλάδα καὶ πληθυσμὸ (5.500.000 κατ.) Εἶναι χώρα τελείως πεδινὴ καὶ εὐφορῇ.

Τὸ κλίμα τῆς εἶναι γλυκὸ καὶ εὐχάριστο. Παράγει ἐκλεκτὸν καπνὸ (ποῦρ· Ἀβάνας), ζαχαροκάλαμο καὶ φρούτα.

Εἶναι ἀνεξάρτητη Δημοκρατία ἀλλὰ ἐξαρτιέται οἰκονομικῶς ἀπὸ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖς. Πρωτεύουσά τῆς εἶναι ἡ ὁμορφὴ πόλη Ἀβάνα (800.000 κάτοικοι).

β) Αἴτή

Ἡ νῆσος ἔχει ἔκταση 28.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 4.000.000 κατοίκους. Ἡ νῆσος χωρίζεται σὲ δυὸ ἀνεξάρτητες Δημοκρατίες, τῆς **Αἴτης** καὶ **Δομινικανῆς Δημοκρατίας**. Στὴν Αἴτη ζοῦν **Μαῦροι** καὶ ὁμιλοῦν γαλλικά, στὴ Δομινικανὴ Δημοκρατία ζοῦν **μυιάδες** καὶ ὁμιλοῦν Ἰσπανικά. Ἡ παραγωγὴ τῆς νήσου εἶναι ὁ καφὲς καὶ τὸ βαμβάκι.

γ) 'Ιαμαϊκή (Ζαμάϊκα)

Έχει έκταση 68 η Θεσσαλία και 1 εκατομ. κατοίκους. 'Ανήκει στην 'Αγγλία.

δ) Πορτορίκο

Έχει έκταση 68 η 'Ηπειρος ή δική μας και 1.500.000 κατοίκους. Παράγει καπνό, καφέ και ζάχαρη. 'Ανήκει στις 'Ηνωμένες Πολιτείες.

ε) Μικρές 'Αντίλλες

Αυτά είναι μικρά νησιά, που σχηματίζουν ημικύκλιο, είναι ήφαιστειογενή και έχουν ένεργα ήφαιστεια. Τα σπουδαιότερα είναι η *Γουαδελούπα* και η *Μαρινίκα*. Τα νησιά αυτά ανήκουν στους 'Αμερικανούς.

Γ' ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η νότια 'Αμερική αποτελεί το τρίτο τμήμα της 'Ηπείρου και είναι ίση σχεδόν σέ έκταση με τη βόρεια 'Αμερική.

Έχει σχήμα τριγωνικό. 'Από άποψη θέσεως και κλίματος ομοιάζει με την 'Αφρική.

Το μεγαλύτερο τμήμα της βρίσκεται στη τροπική ζώνη.

Οικονομική περιγραφή.

Βουνά — Πεδιάδες — Ποταμοί. Το δυτικό τμήμα της χώρας διασχίζεται από Β. πρὸς Ν. από μιὰ τεράστια όροσειρά, που ονομάζεται *Κορδιλιέρες* ή *Άνδεις*. Η όροσειρά θτὸ βόρειο μέρος, αρχίζει με μικρό ύψος και όσο κατέρχεται πρὸς Ν. ύψωνεται περισσότερο.

Στὸ κέντρον οί *Άνδεις* έχουν τὸ μεγαλύτερο ύψος (7.000 μ.) και τὸν μεγαλύτερο όγκο. Τὸ πλάτος των φθάνει τὰ 500 χλμ. Στὸ νότιο τμήμα οί *Άνδεις* αρχίζουν νὰ χαμηλώνουν ώσπου νὰ φτάσουν τὸ νοτιώτερο άκρωτήριο *Χόρν*, τῆς νήσου *Γῆ τοῦ Πυρός*.

Έτσι μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι οί *Άνδεις* ἀπλώνονται ἀπὸ τὸν *Ίσθμό τοῦ Ιαναμά* μέχρι τὸν *Πορθμό τοῦ Μαγγελάνου*.

Οί *Άνδεις* είναι βουνά ήφαιστειογενή και πάνω στίς ψηλές κορφές των υπάρχουν άκόμη ένεργά ήφαιστεια σέ ύψος 6.000 μ. Επίσης σχηματίζουν τεράστια όροπέδια, τὰ όποία χάρη στὸ τροπικό κλίμα τῆς περιοχῆς, είναι κατοικημένα.

Σέ ένα τέτοιο όροπέδιο, σέ ύψος 4.000 μ. βρίσκεται ἡ μεγάλη λίμνη *Τιτικάτα*, ἡ όποία περιβάλλεται γύρω ἀπὸ ψηλές κορυφές κατάφυτες ἀπὸ δάση. *Τὸ τοιό είναι ἀπὸ τὰ μεγαλοπρεπέστατα τῆς φύσεως.*

Ἀνατολικά τῆς λίμνης αὐτῆς εἶναι χτισμένη ἡ πόλις **Λαλάξ**, σὲ ὑψόμετρο 3700 μ. *ἡ ψηλότερη πόλις τοῦ κόσμου.*

Χαρακτηριστικά τῶν Ἀνδεων εἶναι :

- 1) Ὅτι σκεπάζονται ἀπὸ δάση σὲ μεγάλο ὕψος.
- 2) Οἱ ψηλὲς κορυφές τῶν σκεπάζονται ἀπὸ αἰώνια χιόνια πάντοτε, ἂν καὶ βρίσκονται στὴν τροπικὴ ζώνη, καὶ
- 3) Δὲν διακόπτονται ἀπὸ χαμηλὲς διαβάσεις.

Στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τῆς χώρας ξαπλώνονται δύο κυρίως ὄροσειρές. Ἡ ὄροσειρὰ τῆς **Γουιάνας** καὶ ἡ ὄροσειρὰ τῆς **Βραζιλίας**. Οἱ δύο αὐτὲς ὄροσειρές χωρίζονται ἀπὸ τὴν τεράστια πεδιάδα τοῦ Ἀμαζονίου. Καὶ οἱ δύο ὄροσειρές ἔχουν μικρὸ ὕψος καὶ διακόπτονται ἀπὸ ὀροπέδια.

Πεδιάδες — Ποταμοί. Στὸ βόρειο τμήμα τῆς χώρας ξαπλώνεται ἡ πεδιάδα τοῦ **Ὁρενόκου**, τελείως ἐπίπεδη, τὴν ὁποία διαρρέει ὁ ποταμὸς **Ὁρενόκος**.

Στὸ κέντρο περίπου τῆς χώρας ἐκτείνεται ἡ μεγαλύτερη πεδιάδα τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ἡ **πεδιάδα τοῦ Ἀμαζονίου**. Ἀρχίζει ἀπὸ τὶς ἄκτεις σχεδὸν τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ φθάνει στὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό.

Τὴν πραγματικὰ ἀπέραντη αὐτὴ πεδιάδα τὴ διαρρέει ὁ **μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Γῆς, σὲ ὄγκο νερῶν, ὁ Ἀμαζόνιος**.

Πηγάζει ἀπὸ τὶς Ἀνδεὶς καὶ χύνεται στὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανό, ὅπου τὸ πλάτος τοῦ φθάνει τὰ 250 χλμ. Ἔχει πολλοὺς παραπόταμους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους οἱ μεγαλύτεροι εἶναι ὁ **Νέγκρο** καὶ ὁ **Μαν έίρα**.

Τὸ βάθος τοῦ φθάνει τὰ 70—100 μ. καὶ τὰ ἄφθονα νερά τοῦ γλυκαίνουν τὰ νερά τῆς θάλασσας σὲ μήκος 150 χλμ. !

Στὸ ΝΑ. τμήμα ξαπλώνεται τρίτη μεγάλη πεδιάδα τοῦ **Πιό ντε λά Πλάτα**. Τὴν πεδιάδα αὐτὴ τὴ διαρρέει ὁ μεγάλος ποταμὸς **Λαπλάτας**, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἀπὸ πολλοὺς παραποτάμους (**Παρανά, Ούραγουάη**), ποὺ διασχίζουν ἀκτινωτά, ὁλόκληρὴν τὴν ἀπέραντη πεδιάδα.

Εἶναι λιγώτερο βαθὺς ἀπ' τὸν Ἀμαζόνιο, ἀλλὰ στὶς ἐκβολές τοῦ ξαπλώνεται στὸ τεράστιο πλάτος τῶν 300 χιλιομέτρων !

Διαμόρφωση τῶν ἀκτῶν. Καὶ οἱ ἀνατολικές καὶ οἱ δυτικές ἄκτεις σχηματίζουν πολλοὺς φυσικοὺς ὁρμους καὶ λιμάνια. Τὰ μεγαλύτερα λιμάνια βρίσκονται στὸ ΝΑ. τμήμα, ὅπου ἔχουν χτιστῇ μεγάλες πόλεις, ὅπως τὸ **Πιό Ἰανέιρο, τὸ Βουένος-Ἀϊρες, τὸ Μοντεβιδιο** κ. ἄ.

Κλίμα. Οἱ δυτικὲς ἄκτεις τῆς χώρας ἔχουν εὐκρατο κλίμα καὶ πολλὰς βροχές.

Τὸ κεντρικὸ τμήμα, ἐπεὶδὴ δὲν τὸ φθάνουν οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι, οἱ ὅποιοι ἐμποδίζονται ἀπὸ τὶς Ἀνδεὶς καὶ τὰ Βραζιλιανὰ βουνά, ἔχει ξηρασία καὶ παρ' οὖν ἔχει τὴν ὥψη τῶν στεππῶν.

Οἱ πεδιάδες αὐτὲς στὴ Ν. Ἀμερικὴ λέγονται **Πάμπος** καὶ σ' αὐτὲς εὐδοκίμετ ἡ κτηνοτροφία. Τὸ τμήμα τοῦ Ἀμαζονίου καὶ οἱ ΒΑ. ἄκτεις ἔχουν κλίμα τροπικὸ μὲ πολλὰς βροχές καὶ εἶναι ἀνθυγιεινὸ γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους.

Οί περιοχές αὐτὲς εἶναι ἐλώδεις καὶ οἱ ἄνθρωποι προσβάλλονται ἀπὸ τὸν κίτρινο πυρετό.

Ζῶα καὶ φυτά. Ἡ νότια Ἀμερικὴ καὶ κυρίως ἡ τροπικὴ ζώνη παρουσιάζει μεγαλύτερη ποικιλία ζῶων καὶ φυτῶν.

Ἐχει **ἀπέραντα παρθένα δάση**, γύρω στὸν ποταμὸ **Ἀμαζόνιο**, πού τὰ χαρακτηριστικὰ δέντρα εἶναι τὰ φοινικοειδῆ καὶ ἄλλα δέντρα, πού παράγουν καουτσούκ.

Γιγάντιες περιπλοκάδες πλέκονται τόσο πολὺ μὲ τὰ δέντρα, πού κάνουν τὰ δάση ἀδιάβατα. Στὰ πυκνότατα αὐτὰ δάση ζοῦν πολλὰ ἄγρια ζῶα, περίεργα χρωματιστὰ πουλιά, φίδια μεγάλα, τεράστιες πεταλοῦδες καὶ δηλητηριώδη ἔντομα.

Ἡ Ν. Ἀμερικὴ εἶναι ἡ **πατρίδα τοῦ καφέ, βανίλλιας, κακάου, πατάτας** καὶ πολλῶν φαρμακευτικῶν καὶ ἀρωματικῶν φυτῶν.

Ὄρυκτις π. ι. τοσ. Ἡ νότια Ἀμερικὴ ἔχει μεγάλα κοιτάσματα σιδήρου, χαλκοῦ, κασσιτέρου, ἀργύρου καὶ γαιάνθρακα. Ἐπίσης ἔχει μεγάλα κοιτάσματα πετρελαίου.

Πολιτικὴ περιγραφή

Ἡ νότια Ἀμερικὴ, κυρίως γιὰ τὸ τροπικὸ κλίμα της, δὲν ἔχει τὸν πληθυσμὸ τῆς Β. Ἀμερικῆς. Ὁ πληθυσμὸς της εἶναι περίπου 110.000.000 κάτοικοι.

Οἱ λαοί, πού κατοικοῦν τὴ χώρα, εἶναι ἄποικοι Εὐρωπαῖοι καὶ κυρίως Πορτογάλλοι, Ἰσπανοὶ καὶ Ἰταλοί. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ **Νότια Ἀμερικὴ** λέγεται καὶ **Λατινικὴ Ἀμερικὴ**.

Τὸ ΒΑ. καὶ Δ. τμήμα τῆς χώρας, πού εἶναι καὶ τὸ ἀνθυγιεινότερο, κατοικεῖται ἀπὸ Ἰνδιάνους, Νέγρους καὶ ἀνάμικτους. Οἱ ἄποικοι τῆς Ν. Ἀμερικῆς ἤρθαν σὲ μεγάλη ἐπιμειξία μὲ τοὺς Ἰνδιάνους καὶ ἡ χώρα ἔχει πολλοὺς μιγάδες, πού ὀνομάζονται **Γκουάτσοι**.

Οἱ γλώσσες, πού ἐπικρατοῦν στὴ Ν. Ἀμερικὴ, εἶναι ἡ Πορτογαλικὴ καὶ ἡ Ἰσπανικὴ. Ἀπὸ ἄποψη θρησκείας, οἱ περισσότεροι εἶναι Χριστιανοὶ Καθολικοί.

ΚΡΑΤΗ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. Ἡ Βενεζουέλα

Ἡ χώρα βρίσκεται ἀνατολικά τῶν Ἀνδεων καὶ συνόρεύει μὲ τὴν Κολομβία, Βραζιλία καὶ Γουιάνα καὶ βρέχεται ἀπὸ τὴν Καραβαϊκὴ θάλασσα. Ἐχει ἔκταση 1.000.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 5.000.000 κατοίκους. Εἶναι χώρα πεδινὴ, τὴ διαρρέει ὁ ποταμὸς Ὁρενόκος καὶ εἶναι ἀραιὰ κατοικημένη.

Ο περισσότερος πληθυσμός της αποτελείται από Ινδιάνους, Νέγρους και μιγάδες.

Το κλίμα της είναι άνθυγιεινό. Σκεπάζεται από μεγάλα τροπικά δάση και τα κυριώτερα προϊόντα της είναι ο καφές, το κακάο και οι μπανάνες.

Έχει τεράστια κοιτάσματα πετρελαίου. Πρωτεύουσα της χώρας είναι το **Καρακάς** (400.000 κάτ.).

2. Κολομβία

Η Κολομβία βρίσκεται ανάμεσα στη Βενεζουέλα, Βραζιλία, Περού και Ίσημερινό και βρέχεται και από τους δύο ωκεανούς, Άτλαντικό και Ειρηνικό.

Έχει έκταση 1.300.000 τ. χλμ. και πληθυσμό 11.000.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα: **Μπογκότα** (500.000 κάτ.).

Τα 2)3 των κατοίκων της είναι Ινδιάνοι και Νέγροι και το 1)3 Ίσπανοί. Τα προϊόντά της είναι τα ίδια με της Βενεζουέλας. Από τα όρυκτά το κυριώτερο είναι το πετρέλαιο και από τα μέταλλα ο χρυσός και οι πολύτιμες πέτρες, *τα σμαράγδια*.

3. Ίσημερινός (Έκουαντόρ)

Η χώρα αυτή βρίσκεται ακριβώς πάνω στον Ίσημερινό και γι' αυτό πήρε το όνομα **Ίσημερινός**.

Έχει έκταση 300.000 τετρ. χιλ. και πληθυσμό 3.500.000 κατοίκους. Η Πρωτεύουσα **Κίτο** (200.000 κάτ.) βρίσκεται πάνω σε όροπέδιο, που το περιβάλλουν οι ψηλές κορυφές των Άνδεων (5000 - 6000 μ.). Κοντά της βρίσκεται το ένεργό ήφαιστειο **Κοτοπάχι**, που από καιρό σε καιρό τραντάζει ολόκληρη την περιφέρεια. Το κυριώτερο βιομηχανικό προϊόν της χώρας είναι τα **καπέλα Παναμάδες**.

ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ

1. Περού

Η χώρα βρίσκεται στα νότια του Ίσημερινού. Προτού την κατακτήσουν οι Ίσπανοί άποικοι ήταν η χώρα του βασιλείου των **Ινκας**. Οι Ιθαγενείς αυτοί είχαν αναπτύξει μεγάλο πολιτισμό, όπως και οι **Αζτέκοι** του Μεξικού.

Τόσο τὸ λαό, ὅσο καὶ τὸν πολιτισμό του, τὸν κατέστρεψαν οἱ Ἴσπα-
νοί. Σήμερα ἀπομένουν λαμπρά ἐρείπια ναῶν καὶ ἀνακτόρων τῶν *Ἰνκας*.
Ἡ χώρα ἔχει ἔκταση 1.250.000 τ. χλμ. καὶ πληθυσμὸς 8.000.000 κατ.

Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Λίμα* (650.000 κάτ.). Στὴ χώρα ὑπάρχουν με-
ταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ μεγάλα κοιτάσματα πετρελαίου.

2. Χιλή

Ἡ Χιλή βρίσκεται στὰ νότια τοῦ Περού καὶ ἀποτελεῖ στενὴ λω-
ρίδα, ποὺ φθάνει μέχρι τῆς *Γῆ τοῦ Πυρός*. Τὸ νοτιώτερο ἄκρο της λέγε-
ται *Παταγονία*.

Στὴ χώρα αὐτῇ, ποὺ εἶναι ὀρεινὴ καὶ σκεπασμένη μὲ χιόνια, κατοι-
κοῦν οἱ *Παταγῶνες*, ποὺ ὁμοιάζουν μὲ τοὺς *Ἑσκιμώους*.

Ἐκεῖ ζοῦν κατὰ ἑκατομμύρια καὶ τὰ περίεργα πτηνὰ οἱ *Πιγκουῖνοι*.

Ἡ χώρα ἔχει ἔκταση 750.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸς 6.000.000
κατοίκους.

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ *Σαντιάγο* 1.200.000 κατ. Τὰ κυριώτερα προί-
οντα τῆς χώρας εἶναι τὰ δημητριακὰ, τὸ κρασί καὶ τὰ φρούτα. Ὁ πραγ-
ματικὸς ὅμως ἔθνικὸς της πλοῦτος εἶναι ὁ *χαλκὸς* καὶ τὸ *νίτρον* (λίπασμα).

3. Βολιβία

Ἡ Βολιβία εἶναι χώρα ὀρεινὴ καὶ ἡ περισσότερο καθυστερημένη
τῆς Ν. Ἀμερικής. Συχνὰ ταρασσεται ἀπὸ ἐσωτερικὲς ἐπαναστάσεις.

Ἐχει ἔκταση 1.000.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸς 4.000.000 κατοίκους,

Πρωτεύουσα ἔχει τὴ *Λαπαζ* (300.000 κατ.) τὴν ὀρεινότερη πόλιν τοῦ
κόσμου, σὲ ὑψόμετρο 3700 μ. Στὴ χώρα ὑπάρχουν μεταλλεῖα χαλκοῦ
καὶ ἀργύρου.

ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΛΑΠΛΑΤΑ

1. Ἀργεντινὴ

Ἡ Ἀργεντινὴ κατέχει τὸ νοτιοανατολικὸ τμήμα τῆς Ν. Ἀμερικής.
Τὸ Δ. τμήμα της εἶναι ὀρεινὸ καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῶν Ἀνδεων.

Τὸ ἀνατολικὸ τμήμα της εἶναι μία ἀπέραντη πεδιάδα, ποὺ λέγεται
πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ *Λαπλάτα*. Ὅλη αὐτὴ ἡ πεδιάδα ποτίζεται ἀπὸ τὸ
μεγάλον ποταμὸ καὶ τοὺς παραποτάμους του.

Τὸ νότιο τμήμα λέγεται *Παταγονία*. Εἶναι ὀρεινὴ χώρα καὶ ἔχει
κλίμα ψυχρότατο. Σ' αὐτὴ ζοῦν οἱ Παταγῶνες, λαὸς ἀπολίτιστος σὲ
πρωτόγονη κατάστασι. Στὴ νότια Παταγονία ζοῦν καὶ οἱ Πιγκουῖνοι.

Ἡ χώρα ἔχει ἑκταση 2.800.000 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸ 17.000.000 κατοίκους. Εἶναι χώρα πλούσια καὶ τὰ τελευταῖα χρόνια ἀναπτύχθηκε σὲ μεγάλη οἰκονομικὴ δύναμη

Κυρίως εἶναι χώρα *γεωργικὴ* καὶ *κτηνοτροφικὴ*. Παράγει σὲ μεγάλες ποσότητες σιτάρι, καλαμπόκι, βρώμη, τριφύλλι, λινάρι, βαμβάκι, ζαχαροκάλαμο καὶ κρασιά. Ἡ κτηνοτροφία τῆς εἶναι τεράστια.

Στὶς ἀπέραντες πεδιάδες τῆς χώρας, ποὺ ὀνομάζονται *Πάμπος*, τρέφονται 35.000.000 βόδια, 45.000.000 πρόβατα ποὺ βγάζουν μαλλὶ ἐξαιρετικῆς ποιότητος, 8.000.000 ἄλλογα, πολλὰ γουρούνια καὶ πουλερικά.

Ἡ *Βιομηχανία* τῆς χώρας εἶναι σχετικὴ μὲ τὰ γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα τῆς. *Τὸ ἐμπόριο* εἶναι ἀναπτυγμένον καὶ οἱ ἐξαγωγές εἶναι διπλάσιες τῶν εἰσαγωγῶν. Ἐξάγει σιτάρι, καλαμπόκι λινάρι, δέρματα καὶ κατεψυγμένα κρέατα. Εἰσάγει μηχανές, ὑφάσματα καὶ διάφορα βιομηχανικὰ εἶδη.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀναπτυγμένη καὶ τὸ σιδηροδρομικὸ δίκτυο τῆς χώρας (40.000 χλμ.) εἶναι τὸ πυκνότερον τῆς Ν. Ἀμερικῆς. Μιὰ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἀπὸ τὸ Μπουένος Ἀϊρες προχωρεῖ πρὸς Δ. ἀνέρχεται στὶς Ἀνδεις σὲ 3000 μ ὕψος καὶ φθάνει στὰ λιμάνια *Βαλπαράϊσο* τῆς Χιλῆς στὸν Εἰρηνικὸ ὠκεανό.

Ἀκόμη ἔχει πυκνὴ ἀτμοπλοικὴ συγκοινωνία μὲ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Β. Ἀμερικὴ. Καὶ ἡ ποταμοπλοία εἶναι ἀναπτυγμένη.

Ἀτμόπλοια 10 χιλ. τόννων φθάνουν μέχρι τοῦ *Ροζάριο* καὶ 5 χιλ. τόννων μέχρι τὰ σύνορα τῆς *Παραγουάης*.

Ὁ λόγος τῆς στὴν πλειοψηφία εἶναι ἰσπανικῆς καταγωγῆς καὶ ἡ ἐπίσημη γλῶσσα εἶναι ἡ ἰσπανικὴ.

Ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶναι Χριστιανοὶ Καθολικοί.

Πρωτεύουσα εἶναι τὸ *Μπουένος Ἀϊρες* (3.000.000 κάτ.) ὡραία πόλη, ἡ *μεγαλύτερη τῆς Ν. Ἀμερικῆς*. Ἀλλες μεγάλες πόλεις εἶναι τὸ *Ροζάριο* (500.000 κάτ.) καὶ ἡ *Λαπλάτα* (250.000 κάτοικοι).

2. Παραγουάη

Ἐχει ἑκταση 400.000 τ. χλμ καὶ πληθ. 1.300.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ *Ἀσσουνσιὸν* (150.000 κάτ.). Εἶναι χώρα κτηνοτροφικὴ καὶ κατοικεῖται ἀπὸ μιγάδες. Στὴ χώρα αὕτῃ καλλιιεργεῖται τὸ φυτὸ *μάτε-τσάι* τὸ *Ἐθνικὸ ποτὸ ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Ν. Ἀμερικῆς*.

3. Οὐραγουάη

Ἡ Οὐραγουάη εἶναι πλούσιο κτηνοτροφικὸ καὶ γεωργικὸ κράτος. Τὰ κυριώτερα προϊόντα του εἶναι μαλλιά, κρέατα, σιτάρι, καπνὸς καὶ κρασί.

Έχει έκταση 200.000 τ. χλμ. και πληθυσμό 2.300.000 κατοίκους. Πρωτεύουσα είναι το **Μοντεβίδιο** (850.000 κατ.).

ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ ΑΜΑΖΟΝΙΟΥ

Η Βραζιλία είναι το **δεύτερο** κράτος **σέ έκταση** της 'Αμερικής και **το τρίτο τοῦ κόσμου**.

Έχει έκταση 8.500.000 τ. χλμ και πληθυσμό 5.300.000 κατοίκους.

Η χώρα είναι άραιοκατοικημένη και το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ζει στα παράλια μέρη.

Το έσωτερικό της χώρας, και κυρίως η **άπέραντη πεδιάδα τοῦ 'Αμαζονίου**, έξ αίτίας τοῦ θερμοῦ και άνθυγιεινοῦ κλίματος, είναι σχεδόν έρημη.

Το μεγαλύτερο μέρος της χώρας είναι πεδινό. Τά Βραζιλιανά βουνα είναι χαμηλά και διακόπτονται από μεγάλα όροπέδια.

Τη χώρα τη διασχίζουν 1) ο ποταμός **'Αμαζόνιος, ο πλουσιώτερος σέ νερό ποταμός της Γης**, 2) **Ο 'Αραγκουάνια - Τοκαντίνο**, πού χύνεται κοντά στὸν 'Αμαζόνιο και 3) **ο Σάν Φραντζίσκο**.

Και οί τρεῖς χύνονται στὸν 'Ατλαντικό ὠκεανό. Ο λαός της χώρας είναι κατά το μισό Εὐρωπαϊκής καταγωγής και κατά το άλλο μισό μιγάδες, Νέγροι κι Έρυθρόδερμοι.

Η έπίσημη γλώσσα είναι η Πορτογαλική και οί περισσότεροι κάτοικοι είναι Χριστιανοί Καθολικοί. Η Βραζιλία είναι χώρα καθαρῶς **γεωργική**. Το κυριώτερο προϊόν της χώρας είναι ο καφές. **Παράγει τὰ 60 ο/ο της παγκόσμιας παραγωγής**. Άλλοτε ήταν και το καουτσούκ. Τώρα όμως τη συναγωνίζονται η Κεϋλάνη, 'Ινδονησία και η 'Αφρική.

Άκόμη παράγει σέ μεγάλες ποσότητες ζαχαροκάλαμο, κακάο, καπνό, καλαμπόκι, ρύζι και βαμβάκι.

Μεγάλη είναι και η καλλιέργεια τῶν έσπεριδοειδῶν. Η κτηνοτροφία δέν είναι ὅσο πρέπει αναπτυγμένη.

Δασικό πλοῦτο έχει μεγάλο γιατί τὰ δάση της χώρας είναι άπέραντα στην πεδιάδα τοῦ 'Αμαζονίου. Δέν έκμεταλλεύεται όμως με σύστημα ὅλον το δασικό πλοῦτο, παρὰ μόνο τὰ δέντρα, πού έχουν **πολύτιμο ξύλο** (μαόνι, έβено κ.τ.λ.).

Επίσης τὰ φυτὰ πού χρησιμεύουν στη φαρμακευτική και τὰ δέντρα, πού βγάζουν ένα είδος **σητίνης**, με την ὑποία φτιάχνουν **τούς διςκούς γραμμοφώνων** και τη χρησιμοποιοῦν για **άπομονωτική οὐσία** στην ηλεκτροτεχνία.

Όρυκτό πλοῦτο έχει μεγάλο η Βραζιλία, αλλά δέν τὸν έκμεταλλεύεται ακόμη ὅπως πρέπει. Βγάζει χρυσό, αδάμαντες, σίδηρο, μαγγάνιο, βωξίτη, γαιάνθρα και πετρέλαιο.

Η βιομηχανία της χώρας είναι μικρή. **Συγκοινωνία** έχει αναπτυγμένη. Το σιδηροδρομικό δίκτυο είναι 35.000 χλμ. και το ποταμοπλοϊκό

Γ. Κ. Μαυριᾶ Γεωγραφία Ἡπειρῶν Ε' Δημοτικῶ

8

φθάνει τὰ 50.000 χλμ. Τὸ ἀεροπορικὸ δίκτυο ἀναπτύχθηκε καὶ συνδέει τὰ λιμάνια μὲ τὸ ἐσωτερικὸ τῆς ἀπέραντης χώρας.

Ἔχει ἀκτοπλοϊκὸ δίκτυο μεγάλο καὶ πυκνὴ ἀτμοπλοϊκὴ συγκοινωνία μὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

Τὸ ἐμπόριο εἶναι ἀναπτυγμένο καὶ οἱ ἐξαγωγὰς εἶναι διπλάσιες τῶν εἰσαγωγῶν.

Ἐξάγει καφέ, βαμβάκι, κακάο, καουτσούκ, δέρματα, πολύτιμη φυλίσια καὶ πορτοκάλια. Εἰσάγει μηχανές, αὐτοκίνητα, πετρέλαιο, γαιάνθρακα, δημητριακὰ καὶ ἄλλα.

Πόλεις. Οἱ μεγαλύτερες πόλεις τῆς χώρας εἶναι στ' ἀνατολικά παράλια. Πρωτεύουσα εἶναι τὸ **Ρίο Ἰανέριο** 2.200.000 κάτ., πόλη χτισμένη σὲ ὠραιότατο φυσικὸ λιμάνι. Εἶναι νέα πόλη μὲ θαυμάσιο σχέδιο καὶ θεωρεῖται ὡς **μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας πόλεις τοῦ κόσμου**. Δεύτερη πόλη εἶναι τὸ **Σάν Πάολο** 1.250.000 κάτ. τὸ μεγαλύτερο ἐμπορικὸ κέντρο τῆς χώρας.

Τὰ σπουδαιότερα λιμάνια τῆς χώρας εἶναι τὸ **Σάντος**, τὸ **Σαλβαδὸρ** (Μπαΐα) καὶ τὸ **Περναμπουκο** (Ρεσίψε).

2. Γουϊάνα

Ἡ χώρα εἶναι ἀποικία τῶν Γάλλων, Ἀγγλῶν καὶ Ὁλλανδῶν καὶ διαιρεῖται σὲ τρία τμήματα. Τὸ μεγαλύτερο τμήμα τὸ ἔχουν οἱ Ἀγγλοι καὶ τὸ μικρότερο οἱ Γάλλοι.

Ὁλόκληρη ἡ χώρα ἔχει ἔκταση 500.000 τετρ. χλμ. καὶ 550.000 κατοίκους. Εἶναι χώρα ἀραιοκατοικημένη γιατί τὸ κλίμα τῆς εἶναι τροπικὸ, (βρίσκεται ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ) καὶ πολὺ ἀνθυγιεινὸ.

Ἔχει καὶ ἄλλα μειονεκτήματα (κίτρινοι πυρετοί, κροκόδειλοι, δηλητηριώδη φίδια καὶ ἔντομα).

Οἱ κάτοικοί τῆς εἶναι μαύροι, Νέγροι καὶ Κινέζοι. Οἱ λευκοὶ εἶναι ἐλάχιστοι.

Τὰ κυριώτερα προϊόντα τῆς Γουϊάνας, ποὺ παράγονται στὰ νοσηρὰ παραλιακὰ ἐδάφη εἶναι, ὁ καφές, τὸ ζαχαροκάλαμο καὶ τὸ κακάο. Τὸ ἐσωτερικὸ σκεπάζεται ἀπὸ μεγάλα τροπικὰ δάση (**Ζούγκλα**). Ἡ Γουϊάνα χρησιμοποιεῖται γιὰ τόπος ἐξορίας καὶ φυλακίσεως τῶν ἐγκληματιῶν.

- Δοκίμεις :** 1) Σὲ ποιὲς ζῶνες τῆς Γῆς βρίσκεται ἡ Ἀμερική ;
2) Ποιὸ μέρος τῆς Ἀμερικῆς εἶναι πυκνοκατοικημένο καὶ γιατί ;
3) Ποιὲς φυλὲς κατοικοῦν τὴν Ἀμερική ;
4) Ποιὲς εἶναι οἱ μεγαλύτερες πεδιάδες τῆς Ἀμερικῆς καὶ ποιὰ ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ὡς πρὸς τίς καλλιέργειες ;
5) Ὄνομάσετε τὰ μεγαλύτερα ὄρη καὶ τοὺς μεγαλύτερους ποταμοὺς τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἐξηγήστε γιατί χύνονται πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸ ὠκεανὸ ;
6) Ποῦ στηρίζεται ἡ οἰκονομικὴ ὑπεροχὴ τῶν ἑνωμένων Πολιτειῶν ;

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας Α'

"Εκταση και πληθυσμός των κρατών της 'Αμερικής

Κράτη	"Εκταση	Πληθυσμός	Πρωτεύουσες	Κάτοικοι
'Αργεντινή	2.800.000	17.000.000	Βουένος Άνδρες	3.000.000
'Αϊτή	28.000	4.000.000	Α. Πρίγκηπας	150.000
Βολιβία	1.100.000	4.000.000	Λαπάζ	300.000
Βραζιλία	8.500.000	53.000.000	Ρίο "Ιανέιρο	2.200.000
Βενεζουέλα	1.000.000	5.000.000	Καρακάς	400.000
Γουατεμάλα	100.000	4.000.000	Γουατεμάλα	170.000
Δομινικανή Δημοκρατία	50.000	1.000.000	"Αγ. Δομίνικος	100.000
'Ηνωμένες Πολιτείες	7.800.000	151.000.000	Ουάσιγκτων	800.000
'Ισημερινός	300.000	3.500.000	Κίτο	200.000
Καναδάς	9.500.000	14.000.000	'Οττάβα	160.000
Κούβα	120.000	5.500.000	'Αβάνα	800.000
Κοσταρίκα	30.000	700.000	Σάν Χοσέ	75.000
Κολομβία	1.300.000	11.000.000	Μπογκότα	500.000
Μεξικό	2.000.000	25.000.000	Μεξικό	2.500.000
Νικαράγουα	135.000	1.500.000	Μανάγουα	120.000
Ούραγουάη	200.000	2.300.000	Μοντεβιδεο	850.000
'Ονδούρα	120.000	1.500.000	Τεγκουσικάλπα	50.000
Παναμάς	65.000	700.000	Παναμάς	200.000
Παραγουάη	400.000	1.300.000	'Ασουνσιόν	130.000
Περού	1.250.000	8.000.000	Λίμα	650.000
Σαλβαδόρ	35.000	2.000.000	Σάν Σαλβαδόρ	100.000
Χιλή	750.000	6.000.000	Σαντιάγο	1.200.000

Πίνακας Β'

Τα ψηλότερα βουνά της 'Αμερικής

"Ονομα	Ύψος
'Ακογκάγουα	Κορυφές 7.000 μ.
Σοράτα	"Ανδεων 6.600 μ.
Τσιμποράσο	6.300 μ.
Μάκ Κίνλεϋ	Βραχώδη 6.200 μ.
'Ηλίας	δρη 5.500 μ.
Ποποκατεπέλτ	(Μεξικό) 5.900 μ.
'Απαλλάχια	2.150 μ.

Πίνακας Γ'

Οι μεγαλύτεροι ποταμοί της 'Αμερικής

"Ονομα	Μήκος
Μισισσιπής	6.700 χλμ.
'Αμαζόνιος	5.500 »
Λαπλάτας	4.000 »
Μάκεντζης	3.700 »
Νέλωων	2.600 »

Πίνακας Δ'

Οι μεγαλύτερες λίμνες της 'Αμερικής

"Όνομα	Εμβαδόν	Εμβαδόν	Εμβαδόν	Εμβαδόν
"Ανω Λίμνη	83.300	τετρ.	χλμ.	έπιφάνεια
Μίτσιγαν	54.100	»	»	»
'Οντάριο	17.000	»	»	»
Τιτικάτα	6.800	»	»	»

Πίνακας Ε΄

Οί μεγαλύτερες πόλεις τῆ; Ἀμερικῆς

Όνομα πόλεως	Κάτοικοι	Κράτος πού ἀνήκει
Νέα Ὑόρκη	7.800.000	Ἡνωμένες Πολιτεῖς
Σικάγο	3.600.000	» »
Βουένος Ἀἶρες	3.000.000	Ἀργεντινή
Μεξικό	2.500.000	Μεξικό
Ρίον Ἰανέριον	2.200.000	Βραζιλία
Φιλαδέλφεια	2.000.000	Ἡνωμένες Πολιτεῖς
Λός Ἀντζελες	1.950.000	» »
Νιτρώιτ	1.850.000	» »
Σάν Πάολα (Ἀγ. Παῦλος)	1.250.000	Βραζιλία
Μοντρεάλ	1.150.000	Καναδάς
Βαλτιμόρη	1.100.000	Ἡνωμένες Πολιτεῖς
Κλήβλαντ	950.000	» »
Σάν Πάολο (Ἀγ. Παῦλος)	850.000	» »
Βοστώνη	800.000	» »
Μοντεβίδεο	800.000	Ούραγουάη
Πίτσμπουργ	700.000	Ἡνωμένες Πολιτεῖς
Τορόντο	700.000	Καναδάς
Ἀγ. Φραγκίσκος	700.000	Ἡνωμένες Πολιτεῖς
Μελγουόκη	650.000	» »
Μπούφαλο	650.000	» »
Λίμα	610.000	Περου
Μινεάπολη	600.000	Ἡνωμένες Πολιτεῖς
Νέα Ὀρλεάνη	500.000	» »
Ροζάριο	500.000	Ἀργεντινή

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σελίς 3

ΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Στοιχεία Φυσικῆς αἱ Μαθηματικῆς Γεωγραφίας

εφάλαιο Α'

1. <i>Η Γῆ</i>	4
✓ <i>Γενική ἐπισκόπηση τῆς Γῆς</i>	4
2. Ἡ Ξηρά καὶ ἡ Θάλασσα	5
3. Οἱ Ἕπειροι	5
4. Οἱ ὠκεανοὶ	5
5. Τὰ θαλάσσια ρεύματα	6
6. Κύκλοι τῆς Γῆς	8
7. Γεωγραφικὸ πλάτος καὶ μήκος	10
8. Ζώνες τῆς Γῆς	10

εφάλαιο Β'

1. Ἀτμόσφαιρα	13
2. Ἀνεμοὶ	14
3. Ὑγρασία	14
4. Κλίμα	15

ΜΙ ΔΕΥΤΕΡΟ

Πολὴ Γεωγραφία

εφάλαιο Α'

1. Ἡ Ἀσία	17
✓ Α' Δυτικὴ Ἀσία	21
1. Τουρκία (Μικρᾶσία)	21
Β' Κράτη Μέσης Ἀσίας	25
1. Συρία καὶ Λίβα	26
2. Παλαιστίνη καὶ Ἰορδανία	27
3. Ἰράκ (Μεσοποταμία)	28

4. Ἀραβία	29
α) Σαουδική Ἀραβία	31
β) Ὑεμένη	31
γ) Βρεττανικὲς κτήσεις (Ἰσραὴλ)	31
5. Περσία ἢ Ἰράν	31
6. Ἀφγανιστάν	33
Γ' Κράτη νοτίας Ἀσίας	34
1. Ἰνδίες	34
2. Ἰνδοκίνα	38
3. Ἰνδονησία	40
4. Φιλιππίνες νῆσοι	41
Δ' Κράτη ἀνατολικῆς καὶ κεντρικῆς Ἀσίας	42
1. Κίνα	42
2. Χῶρες ποὺ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Κίνα	43
α) Τὸ Θιβέτ	45
β) Κινεζικὸ Τουρκεστάν	45
γ) Ἑσωτερικὴ Μογγολία	46
δ) Μαντζουρία	47
3. Κορέα	47
4. Ἰαπωνία	48
Ε' Κράτη τῆς βόρειας Ἀσίας	51
1. Σιβηρία	51
Σύντομη Ἱστορία τῆς Ἀσίας	52
Στατιστικοὶ πίνακες	53

Κεφάλαιο

2. Ἡ Ἀφρικὴ	55
Α' Βόρεια Ἀφρικὴ	59
1. Αἴγυπτος	59
Β' Δυτικὲς χῶρες τῆς βόρειας ἀφρικῆς	65
1. Λιβύη	65
2. Τούνισα	66
3. Ἀλγέριο	67
4. Μαρόκο	67
5. Ἡ ἔρημος Σαχάρα	67
Γ' Κεντρικὴ (Ἰσημερινή) Ἀφρικὴ	68
1. Σουδάν	68
2. Λιβερία	69
3. Ἰσημερινὴ Ἀφρικὴ	69
α) Γαλλικὴ Ἰσημερινὴ Ἀφρ., Γαλλικὸ Καμερούν	69
β) Βελγικὸ Κονγκό	69
Δ' Ἀνατολικὴ Ἀφρικὴ	70